

สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

นางสาวพัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

STATE AND PROBLEMS OF PRESCHOOL PLAYGROUND MANAGEMENT
IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Patcharin Limsupreeyarat

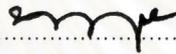
สถาบันวิทยบริการ
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education
Department of Curriculum Instruction and Educational Technology
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2006

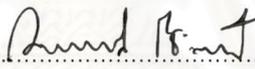
หัวข้อวิทยานิพนธ์   สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร
โดย   นางสาวพัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์
สาขาวิชา   การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ ดร. ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์

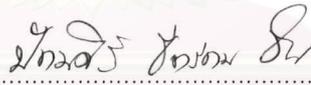

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวรรณ เหมชะญาติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อรชชา ตูลานันท์)

สถาบันครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์: สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร.

(STATE AND PROBLEMS OF PRESCHOOL PLAYGROUND IN BANGKOK METROPOLIS)

อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์, 117 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ในด้านการออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม และการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น ตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 262 คน และครูอนุบาลจำนวน 262 คน ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยดังนี้

1) การออกแบบพื้นที่ สนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาลส่วนมากมีการกำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นจากพื้นที่ว่างในโรงเรียน มีขนาด 50-100 ตารางวา องค์ประกอบในสนามเด็กเล่น ได้แก่ พื้นที่ให้เด็กเล่นอิสระ พื้นที่ในการจัดกิจกรรมและเกม ศาลาหรือที่นั่งพัก สนามเด็กเล่นใกล้อาคารเรียน พื้นสนามของสนามเด็กเล่นใช้วัสดุที่สร้างพื้นสนาม ได้แก่ ปูน หญ้า และทราย

2) การเลือกเครื่องเล่นสนาม โครงสร้างของเครื่องเล่น ส่วนใหญ่ทำจากอะลูมิเนียม ลักษณะของเครื่องเล่นสนามเป็นแบบแยกชิ้นและหลายประเภท เครื่องเล่นสนามที่โรงเรียนมีส่วนใหญ่ คือ เครื่องปีนปาย มีบ้านจำลองเป็นอุปกรณ์ประกอบการเล่น ลักษณะการติดตั้งเครื่องเล่นสนามเป็นการวางเครื่องเล่นบนพื้นสนาม และมีการประกอบของเครื่องเล่น โดยการเชื่อมต่อของวัสดุ

3) การใช้งานและการดูแลรักษา ช่วงเวลาที่เด็กได้ใช้สนามเด็กเล่น คือ กิจกรรมกลางแจ้งโดยการจัดตารางการใช้สนามเด็กแบบทุกวันและกำหนดช่วงเวลา ระยะเวลาในการเล่นอิสระและเล่นตามตารางกิจกรรมประจำวัน ประมาณวันละ 20-40 นาที และมีการทำความสะอาดสนามเด็กเล่นทุกวัน

4) ปัญหาที่พบ อันดับแรก คือ ขนาดของสนามเด็กเล่นเล็กเกินไป อันดับที่สอง คือ ไม่ใช้สนามตามข้อปฏิบัติในการใช้สนาม และอันดับที่สาม คือ ระยะเวลาในการใช้สนามไม่ตามตารางเวลา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

สาขาวิชา .....การศึกษาปฐมวัย.....

ปีการศึกษา.....2549.....

ลายมือชื่อนิติ.....พัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์.....

##4683720527 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD: PLAYGROUND/EQUIPMENT PLAYGROUND/OUTDOOR PLAY

PATCHARIN LIMSUPREEYARAT : STATE AND PROBLEMS OF PRESCHOOL PLAYGROUND
IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : PATTAMASIRI TEEANURAK
JARUCHAINIWAT.Ph.D., 117 pp.

The purpose of this research was to study state and problems of preschool playground in Bangkok metropolis in landscape design, playground equipment selection, utilization and maintenance. The samples were 262 executives and 262 teachers from 262 kindergartens. The research instruments used in this study were a questionnaire, an interviewing form, an observation form, and a survey form. The data was analyzed using frequency and percentage.

The research findings were as follows:

1) Landscape Design: Most sizes of the playgrounds in kindergarten schools were specified based on the schools' free space which ranges from 100 to 200 m². The playgrounds' components were free play area, activity area and benches. It was also found that most of the ground surfaces of the playground were constructed from concrete, grass and sand.

2) Playground Equipment Selection: Most of the playground instructions in kindergarten schools were made from aluminum. There were various types of the equipments and most playgrounds had climbers and playhouse for playing, which were installed in the playground by placing the equipments on the ground. It was also found that the equipments were assembled by the welding method.

3) Utilization and Maintenance : The children used the playground during the outdoor activity which were scheduled daily and time table. The duration for free play and outdoor activity was 20-40 minutes per day. The playgrounds were cleaned daily.

4) Problems: Mostly was the site of playground were too small, followed by the problem of using playground unregulation and the duration of utilization didn't use follow time table.

Department Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Field of study Early Childhood Education

Academic year 2006

Student's signature.....Patcharin Limsupreeyarat
Advisor's signature.....Pattama Teeanurak

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ อาจารย์ ดร. ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณา ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และความอนุเคราะห์ในการวิจัยมาด้วยดีตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบ เครื่องมือในการวิจัย ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวรรณ เหมชะญาติ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่สละเวลาและให้ความกรุณา ให้คำแนะนำในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้บริหารและครูอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ทุกท่าน ที่ได้ให้ความ อนุเคราะห์และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา น้ำ ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ให้การสนับสนุนและเป็น กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา นอกจากนี้ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ทุนส่วน หนึ่งเพื่อสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่น และพัฒนาการทางการเล่นของเด็กวัยอนุบาล.....	7
ความหมายของการเล่น.....	7
ความสำคัญและประโยชน์ของการเล่น.....	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่น.....	9
พัฒนาการและประเภทของการเล่น.....	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสนามเด็กเล่น.....	15
ความหมายของสนามเด็กเล่น.....	15
ความสำคัญและประโยชน์ของสนามเด็กเล่น.....	15
การออกแบบพื้นที่ในสนามเด็กเล่น.....	16
ขนาด ที่ตั้ง และองค์ประกอบในสนามเด็กเล่น.....	17
ชนิดของพื้นสนาม.....	19

บทที่	หน้า
2	การเลือกเครื่องเล่นสนาม.....21
	ประเภทของเครื่องเล่นสนาม.....21
	ลักษณะของเครื่องเล่นที่ปลอดภัยต่อเด็ก.....24
	การใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น.....25
	การใช้งานตามลักษณะของเครื่องเล่นสนาม.....25
	การใช้งานตามกิจกรรมเสริมประสบการณ์.....25
	การดูแลรักษาสนามเด็กเล่น.....26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....27
3	วิธีการดำเนินการวิจัย.....29
	การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....29
	กรอบการศึกษาในการวิจัย.....29
	ประชากรและตัวอย่างประชากร.....32
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....34
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....37
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....39
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....40
	ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....40
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสนามเด็กเล่น.....43
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล.....47
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการออกแบบพื้นที่สนามเด็กเล่นของผู้บริหาร.....47
	ภาพรวมของการออกแบบพื้นที่สนามเด็กเล่นของผู้บริหาร.....54
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการเลือกเครื่องเล่นสนามของผู้บริหาร.....54
	ภาพรวมของการเลือกเครื่องเล่นสนามของผู้บริหาร.....64
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของผู้บริหาร.....64
	ภาพรวมการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของผู้บริหาร.....70
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของครูอนุบาล.....70

บทที่	หน้า
4(ต่อ) ภาพรวมการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของครุอนุบาล.....	78
ผลการวิเคราะห์ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาลของผู้บริหาร.....	79
ผลการวิเคราะห์ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาลของครุอนุบาล.....	81
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สรุปผลการวิจัย.....	84
อภิปรายผลการวิจัย.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	90
รายการอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก.....	96
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	95
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	96
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	117

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ความสามารถในการรองรับการกระแทกของวัสดุแต่ละชนิด.....19
2	พื้นที่รองรับการกระแทกภายใต้เครื่องเล่นสนาม.....19
3	กรอบแนวคิด เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่น ในโรงเรียนอนุบาลกรุงเทพมหานคร.....31
4	จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ จำแนกตามสังกัดโรงเรียน.....33
5	จำนวนวันในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....38
6	จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด.....40
7	จำนวนและร้อยละของครูอนุบาล จำแนกตามสถานภาพ.....42
8	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....43
9	จำนวนและร้อยละของข้อค้ำนี้ในการสร้างสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....44
10	จำนวนและร้อยละของผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....46
11	จำนวนและร้อยละของสภาพการกำหนดพื้นที่ในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....47
12	จำนวนและร้อยละของรั้วในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....49
13	จำนวนและร้อยละของพันธุ์ไม้ในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....50
14	จำนวนและร้อยละของสระน้ำหรือบ่อน้ำในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....51
15	จำนวนและร้อยละของแสงแดดและการใช้ร่มเงาในสนามเด็กเล่นจำแนกตามสังกัด.....52
16	จำนวนและร้อยละของวัสดุอุปกรณ์ในการเล่น จำแนกตามสังกัด.....52
17	จำนวนและร้อยละของแนวคิดในการเลือกเครื่องเล่นสนาม จำแนกตามสังกัด..... 53
18	สรุปภาพรวมของการออกแบบพื้นที่สนามเด็กเล่นของผู้บริหาร.....54
19	จำนวนและร้อยละของแนวคิดในการเลือกเครื่องเล่นสนามจากผู้บริหาร.....56
20	จำนวนและร้อยละของโครงสร้างเครื่องเล่นสนาม จำแนกตามสังกัด.....58
21	จำนวนและร้อยละของเครื่องเล่นสนามแต่ละประเภท จำแนกตามสังกัด.....59
22	จำนวนและร้อยละของลักษณะการติดตั้งเครื่องเล่นสนาม จำแนกตามสังกัด.....63
23	สรุปภาพรวมการเลือกเครื่องเล่นสนามในสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร.....64
24	จำนวนและร้อยละของการใช้สนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....64

ตารางที่	หน้า
25	จำนวนและร้อยละของระดับอายุเด็กที่ใช้สนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....65
26	จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลเด็กและคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....66
27	จำนวนและร้อยละของการดูแลรักษาความสะอาดสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....68
28	จำนวนและร้อยละของการตรวจสอบสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....68
29	ภาพรวมของการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร.....70
30	จำนวนและร้อยละของช่วงเวลาและระยะเวลาในการเล่น จำแนกตามสังกัด.....70
31	จำนวนและร้อยละของข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....71
32	จำนวนและร้อยละของผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กและพฤติกรรมการใช้สนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....72
33	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่จัดในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....74
34	จำนวนและร้อยละของความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติมเกี่ยวกับสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....76
35	จำนวนและร้อยละของการดูแลรักษาความสะอาด จำแนกตามสังกัด.....77
36	จำนวนและร้อยละของการบันทึกในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....77
37	ภาพรวมของสภาพการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของครูอนุบาล.....78
38	จำนวนและร้อยละของปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด.....79
39	จำนวนและร้อยละของปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นจากครูอนุบาล จำแนกตามสังกัด.....81

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเล่นเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กอนุบาล เนื่องจากการเล่นช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก Gestwicki (1999) กล่าวว่า การเล่นเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนาทางสังคม อารมณ์ และสติปัญญา Bredekamp Copple (1997) กล่าวถึง ประโยชน์ของการเล่นว่า การเล่นช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้าใจโลก ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การแสดงออก การควบคุมทางอารมณ์ และพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก เมื่อการเล่นมีความสำคัญต่อเด็กอนุบาล ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอนุบาล จึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเล่นของเด็ก ทั้งในด้านพื้นที่ในการเล่น วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่น เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเล่นของเด็กอนุบาล ต้องคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กอนุบาลที่มีความสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ชอบสำรวจทดลองและสามารถเรียนรู้ได้ดีโดยผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่ง Nunes (1995) ได้แบ่งการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยออกเป็น 3 ประเภทคือ

1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป ได้แก่ การออกแบบห้องน้ำให้อยู่ใกล้กับสนามเด็กเล่น การจัดให้มีอุปกรณ์และเครื่องเล่นต่างๆ ให้มีความแข็งแรงทนทาน ปลอดภัยรวมถึงการจัดพื้นที่ให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ตามความสนใจ 2) สภาพแวดล้อมทางด้านเวลา เป็นการกำหนดโครงสร้างตารางเวลา และระยะเวลาในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กในแต่ละวัน เนื่องจากตารางเวลามีความสำคัญคือ ช่วยให้รู้ลำดับขั้นของการทำงานและการทำกิจกรรม ทำให้เด็กรู้สึกมั่นคงปลอดภัย และคาดการณ์ได้ว่าควรจะทำอะไรต่อไป และ 3) สภาพแวดล้อมทางด้านบุคคล คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สภาพแวดล้อมประเภทนี้ช่วยสร้างบรรยากาศให้รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และกล้าเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้กรมวิชาการ (2540) ได้กล่าวถึง ความสำคัญทางการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กอนุบาลออกเป็น 2 ลักษณะ คือสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ได้แก่ อาณาบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน สนามเด็กเล็กเล่น ฯลฯ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กอนุบาล

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กล่าวถึง ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายว่า เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และ

กล้ามเนื้อเล็ก การเคลื่อนไหว การทรงตัว การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาท คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527) กล่าวว่า พัฒนาการทางร่างกายเป็นพื้นฐานของสติปัญญา เนื่องจากการพัฒนาการของเด็กอนุบาลขึ้นอยู่กับการใช้ประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรับรู้ เพื่อนำกลับไปสู่การทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง เกิดเป็นโครงสร้างทางสติปัญญาของเด็ก ดังนั้นกิจกรรมทางร่างกายจึงเป็นรากฐานที่สำคัญ ทำให้การจัดตารางกิจกรรมประจำวันต้องจัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวตามจินตนาการ

กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกาย และประกอบกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ ในที่โล่งแจ้ง ภรณี คุรุรัตน์ (2535) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมกลางแจ้งเพื่อช่วยตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก ส่งเสริมการเจริญเติบโตของกล้ามเนื้อใหญ่ เสริมสร้างสมรรถภาพกลไกต่าง ๆ ของร่างกาย เพื่อพัฒนาขนาดและโครงสร้างของร่างกายให้เป็นที่ไปตามธรรมชาติ ซึ่งกิจกรรมกลางแจ้งมีหลายประเภท ได้แก่ การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่นบทบาทสมมุติ การเล่นอุปกรณ์กีฬา เกมการละเล่น และการเล่นเครื่องเล่นสนาม ประเภทของการเล่นต่าง ๆ นี้สามารถจัดอยู่ในสนามเด็กเล่น เพราะเป็นสถานที่ที่เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นสนามเด็กเล่นจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ พื้นที่ในการเล่น พื้นผิวสนาม พื้นที่ใช้การปลูกต้นไม้ และเลี้ยงสัตว์ วัสดุอุปกรณ์ในการเล่น การส่งเสริมพัฒนาการ ความปลอดภัย ความสะอาด และบริเวณสำหรับทำกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ กิจกรรมการเล่นบทบาทสมมุติ กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมดนตรี (Butler, 1936) ดังนั้นการออกแบบสนามเด็กเล่นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ Beaty (1996) ได้จำแนกสนามเด็กเล่นออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ สนามเด็กเล่นในบ้าน สนามเด็กเล่นในโรงเรียน สนามเด็กเล่นสำหรับเด็กพิการ และสนามเด็กเล่นในที่สาธารณะ

การจัดสนามเด็กเล่นในประเทศไทยส่วนใหญ่จะอยู่ร่วมกับสวนสาธารณะของรัฐบาลและโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันสนามเด็กเล่นเหล่านี้มักจะทรุดโทรม เนื่องจากไม่ได้รับการบำรุงรักษา ไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และไม่ถูกสุขลักษณะ ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ การขาดความรู้ในการจัดสนามเด็กเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษา ปฐมวัย การขาดความเข้าใจในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครู รวมทั้งการขาดความรู้เกี่ยวกับปลูกฝังนิสัยเด็กในการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น (เอี่ยมพร วิสมหมาย, 2533) นอกจากนี้ Senda (1992) กล่าวถึงลักษณะของการจัดสนามเด็กเล่นว่า การจัดสนามเด็กเล่นต้องมีการออกแบบพื้นที่

ในการใช้สนามเด็กเล่นทั้งในด้านขนาด วัสดุต่าง ๆ ที่ใช้ให้เหมาะสมกับจำนวนและพัฒนาการของเด็ก การเลือกเครื่องเล่นต้องส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีความหลากหลายของเครื่องเล่น มีระบบการดูแลการใช้สนาม และการรักษาความปลอดภัยของสนามเด็กเล่น

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การบาดเจ็บจากเครื่องเล่นต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่นเกิดจากอันตรายของกระดานลื่นร้อยละ 44 เกิดจากชิงช้าร้อยละ 33 การบาดเจ็บส่วนใหญ่จะพบที่แขนขา ใบหน้า และศีรษะ อาการบาดเจ็บรุนแรงที่พบ ได้แก่ การหักของกระดูกแขนหรือข้อมือ การตายจากการบาดเจ็บส่วนใหญ่เกิดจากการบาดเจ็บที่ศีรษะ การติดรัดของศีรษะและคอ ทำให้เกิดการกดทางเดินหายใจ และการตกทับของเครื่องเล่น คณะทำงานของมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) นำเสนอแนวทางการจัดทำสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย สรุปสาระสำคัญดังนี้

1. สนามเด็กเล่นจะต้องประกอบด้วยเครื่องเล่นที่ปลอดภัย และเหมาะสมกับอายุของเด็ก พื้นสนามที่สามารถดูดซับพลังงานลดการบาดเจ็บจากเครื่องเล่น มีการติดตั้งที่ถูกต้อง มีการตรวจสอบและบำรุงรักษา และมีผู้ดูแลขณะที่เด็กเล่น
2. มีการจัดหลักสูตรการอบรมการติดตั้งและตรวจสอบสนามเด็กเล่น
3. ผู้ผลิตควรมีคำแนะนำวิธีการเล่น ข้อจำกัด ข้อควรระวัง การติดตั้ง วิธีการบำรุงรักษา และมีบริการให้คำปรึกษาแนะนำ รวมทั้งการซ่อมแซมหลังการขาย

ศูนย์การวิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก โรงพยาบาลรามาธิบดี ได้รวบรวมสถิติของอุบัติเหตุในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาพบว่าในแต่ละปีมีเด็กที่บาดเจ็บจนต้องเข้ารับการรักษาที่ห้องฉุกเฉินในโรงเรียนพยาบาลปีละ 34,747 คน ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยหนัก 10% และมีผู้เสียชีวิต 2% โดยอายุเฉลี่ยของเด็กที่ประสบอุบัติเหตุอยู่ระหว่าง 5 - 9 ปี สาเหตุของอุบัติเหตุมาจากเครื่องเล่นตกทับตัวเด็ก เช่น ชิงช้าหลุดทับตัวเด็ก เครื่องเล่นสนามประเภทลูกโลก ล้มทับตัวเด็ก และการตกจากที่สูง เช่น การตกจากกระดานลื่นทำให้ศีรษะกระแทกพื้นเกิดอาการเลือดไหลในสมอง นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครมีปัญหาด้านความจำกัดของพื้นที่ ทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างอาคารเรียนเพิ่ม อันเป็นสาเหตุให้การจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนมีความคับแคบ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับเป็นแนว

ทางการดำเนินการ การแก้ไขปัญหา รวมทั้งการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียน
อนุบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร
ด้านการออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม การใช้งานและการดูแลรักษาความปลอดภัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล
กรุงเทพมหานคร
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล
กรุงเทพมหานคร ในด้านการออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม การใช้งานและการดูแลรักษา
ความปลอดภัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

ความแตกต่างของคุณสมบัติของผู้บริหารและครูอนุบาลในเรื่องอายุ เพศ วุฒิการศึกษา
และประสบการณ์การทำงาน ไม่มีผลต่อการวิจัยในครั้งนี้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพ หมายถึง ลักษณะและการปฏิบัติของโรงเรียนในปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดสนามเด็ก
เล่น ทั้งในด้านออกแบบพื้นที่ การเลือกเล่นเครื่องเล่นสนาม และการใช้งานและการดูแลรักษาความ
ปลอดภัย

ปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือเหตุขัดข้องต่าง ๆ ที่ไม่เอื้อต่อการจัดสนามเด็กเล่นในด้านการ
ออกแบบพื้นที่ การเลือกสนามเด็กเล่น การใช้งานและการดูแลรักษาความปลอดภัย

การจัดสนามเด็กเล่น หมายถึง การสร้างพื้นที่สำหรับการเล่นสำหรับเด็กอนุบาล ในด้าน
การออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม การใช้งานและการดูแลรักษาความปลอดภัย

การออกแบบพื้นที่ หมายถึง การออกแบบขนาด ที่ตั้ง องค์ประกอบ และชนิดของพื้นที่สนาม ในสนามเด็กเล่น

การเลือกเครื่องเล่นสนาม หมายถึง การเลือกเครื่องเล่นที่เหมาะสมกับการส่งเสริมพัฒนาการและความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล

การใช้งานและการดูแลรักษาความปลอดภัย หมายถึง การใช้สนามตามลักษณะของเครื่องเล่นสนาม กิจกรรมเสริมประสบการณ์ และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

โรงเรียนอนุบาล หมายถึง สถานศึกษาที่มีการเปิดสอนในระดับชั้นอนุบาลสำหรับเด็กช่วงอายุ 3-6 ปี ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่รับผิดชอบการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาล ซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการ หรือครูใหญ่ หรือผู้ที่ทำหน้าที่วางแผนและออกแบบการจัดสนามเด็กเล่น

ครูอนุบาล หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนเด็กอนุบาลหรือประจำชั้นระดับอนุบาล ในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. ได้แนวทางการปรับปรุงแก้ไขการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาลสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. ได้แนวทางให้กับองค์กรของรัฐในการสร้างมาตรฐานการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานครผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐาน โดยแบ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่น และพัฒนาการทางการเล่นของเด็กวัยอนุบาล

- 1.1 ความหมายของการเล่น
- 1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการเล่น
- 1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่น
- 1.4 พัฒนาการและประเภทของการเล่น

ตอนที่ 2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสนามเด็กเล่น

- 2.1 ความหมายของสนามเด็กเล่น
- 2.2 ความสำคัญและประโยชน์ของสนามเด็กเล่น
- 2.3 การออกแบบพื้นที่ในสนามเด็กเล่น
  - 2.3.1 ขนาด ที่ตั้ง และองค์ประกอบในสนามเด็กเล่น
  - 2.3.2 ชนิดของพื้นสนาม
- 2.4 การเลือกเครื่องเล่นสนาม
  - 2.4.1 ประเภทของเครื่องเล่นสนาม
  - 2.4.2 ลักษณะของเครื่องเล่นที่ปลอดภัยต่อเด็ก
- 2.5 การใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น
  - 2.5.1 การใช้งานตามลักษณะของเครื่องเล่นสนาม
  - 2.5.2 การใช้งานตามกิจกรรมเสริมประสบการณ์
  - 2.5.3 การดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่น และพัฒนาการทางการเล่นของเด็กอนุบาล

1.1 ความหมายของการเล่น

การเล่นเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็ก ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับโลก การเล่นเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดสนุกสนานเพลิดเพลิน มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาให้ความหมายของการเล่นไว้ดังนี้

Hurlock (1950) กล่าวว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยไม่คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้น และเป็นกิจกรรมที่กระทำโดยไม่มีการบังคับ

Frank และ Glodenson (1952) ได้สังเกตการเล่นของเด็ก และกล่าวถึงความหมายของการเล่นไว้ว่า การเล่นเป็นการแสดงออกตามความต้องการของเด็ก เด็กอาจจะลอกเลียนแบบผู้ใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นสภาพชีวิตจริง สะท้อนให้เห็นผลการปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับสังคม การเล่นช่วยให้เด็กได้ผ่อนคลายความตึงเครียดและฝึกการแก้ปัญหา

Lowenfeld (1968 อ้างถึงใน เขียวพา เดชะคุปต์, 2542) มองเห็นว่าการเล่นเป็นการแสดงออกถึงจินตนาการของเด็กทำให้เด็กได้ตระหนักถึงสภาพแวดล้อม และการเล่นยังเป็นการเตรียมตัวสำหรับชีวิตในอนาคตของเด็ก

เลขา ปิยฉัจฉริยะ (2524) กล่าวว่า การเล่น หมายถึง วิธีการหรือทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์ให้กับตนเองเพื่อเรียนรู้ รับรู้ สิ่งแวดล้อม ช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวและเปลี่ยนแปลงความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ตรงกับความเป็นจริงรอบ ๆ ตัว

บุญเยี่ยม จิตรดอน (2524) กล่าวว่าการเล่น หมายถึง การใช้พลังงานส่วนเกินของเด็กให้เป็นประโยชน์ ช่วยให้เด็กได้ผ่อนคลายความตึงเครียด และเป็นการเตรียมเด็กให้รู้จักหน้าที่ต่าง ๆ ในอนาคต

นิรมล ชยุตสาหกิจ (2524) กล่าวถึงความหมายของการเล่นไว้ว่า การเล่นเป็นการกระทำตามสัญชาตญาณ เพื่อเตรียมตัวในการปฏิบัติกิจกรรมแบบผู้ใหญ่ ช่วยให้เด็กได้ใช้พลังงานส่วนเกิน และเป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรม ช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน การเล่นยังเป็นการลองผิดลองถูกเพื่อทดสอบสิ่งที่เด็กสงสัย

Sayeed และ Guerin (2000 อ้างถึงใน นกเนตร ธรรมบวร, 2546) กล่าวว่า การเล่นเป็นวิธีการที่สำคัญ และเป็นพื้นฐานสำหรับเด็กเล็ก ๆ ในการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัว การเล่นเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติที่ซับซ้อน สามารถแบ่งคำจำกัดความของการเล่นได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การเล่น หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็กขณะที่เด็กกำลังเล่น เน้นที่กระบวนการขณะเล่นมากกว่าผลของการ

เล่น และการเล่น หมายถึง ผลจากการกระทำ วิธีการที่เด็กเรียนรู้จากโลกรอบตัว ซึ่งเป็นผลของการกระทำนั้น ๆ อาจเป็นวิธีการที่เด็กได้จากการเล่นหรือผลผลิตของการเล่น

กล่าวโดยสรุป การเล่นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เพื่อช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งเป็นกรกระทำที่ไม่ได้เกิดจากการถูกบังคับ และยังช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนานเพลิดเพลิน

1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการเล่น

การเล่นเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญสำหรับเด็กอนุบาล เพราะการเล่นเป็นธรรมชาติของเด็ก เป็นการให้โอกาสเด็กได้ศึกษาธรรมชาติรอบตัว ประสบการณ์จากการเล่นจะนำเด็กไปสู่การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อการใช้ชีวิตในอนาคต นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการเล่นไว้ดังนี้

Ferbel (1916) นักจิตวิทยาและนักการศึกษากล่าวถึงความสำคัญของการเล่นไว้ว่า การเล่นเป็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของเด็ก เป็นกิจกรรมที่เด็กทำเป็นส่วนใหญ่ การเล่นช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

Piaget (1962) กล่าวว่า การเล่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางสติปัญญา เด็กสามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้จากการเล่น เพียงเท่านี้ได้ให้ความสำคัญของการเล่นไว้ 3 ประการ คือ การเล่นมีบทบาทช่วยให้เด็กได้ระบายอารมณ์ เข้าใจสิ่งที่เขื่อนามธรรม และเกิดการเรียนรู้ทางสังคม

เบญจา แสงมะลิ (2521) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเล่นไว้ว่า การเล่นช่วยส่งเสริมให้เด็กได้สังเกต มีไหวพริบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และสังคมที่ดี ให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และช่วยส่งเสริมความพร้อมของเด็กที่จะเรียนหนังสือต่อไป

ภรณี คุรุรัตน์ (2535) กล่าวว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีความสามารถต่าง ๆ ทั้งด้านการรับรู้ คือ ความสามารถในการถ่ายทอดสิ่งเร้าไปยังสมอง การเป็นตัวของตัวเอง การเล่นจะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการเรียนรู้ จากการแสดงออกที่อิสระ

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การเล่นมีความสำคัญและประโยชน์ต่อเด็กอนุบาลเป็นอย่างยิ่งทั้งในด้านร่างกาย เนื่องจากการเล่นช่วยให้เด็กใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน ด้านอารมณ์และจิตใจช่วยให้เด็กร่าเริงแจ่มใสและมีความสุข ด้านสังคมช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ สร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ความสามารถในการเล่นร่วมกับผู้อื่น และด้านสติปัญญาช่วยให้เด็กมีความสามารถในการคิดการแก้ปัญหา มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร ซึ่งการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เล่นและช่วยให้เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน

1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นเป็นหลักสำคัญที่ช่วยอธิบายพฤติกรรมการเล่นของเด็ก มีนักจิตวิทยา นักการศึกษาและนักปรัชญา นำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นสามารถสรุปได้ดังนี้

1.3.1 ทฤษฎีของ Karl Gross (อ้างถึงในภรณ์ คุรุรัตน์, 2535) เชื่อว่า ร่างกายใช้พลังงานในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามต้องการ การเล่นเป็นความต้องการอย่างหนึ่งเกิดขึ้นเมื่อร่างกายมีพลังงานเหลือใช้จากการประกอบภาระงานแล้ว คือร่างกายต้องใช้พลังงานในการทำงานก่อนแล้วจึงนำพลังงานที่เหลือมาใช้ในการเล่น กรือสได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การเล่นเป็นกระบวนการทางสัญชาตญาณ ซึ่งแนวคิดนี้มีความสำคัญอย่างมากต่อประสบการณ์ในช่วงต้นชีวิตของเด็ก เพราะการที่เด็กได้มีประสบการณ์หรือไม่มีประสบการณ์ในการเล่นนี้ จะมีผลต่อชีวิตของเด็กในอนาคต การที่เด็กมีโอกาสเล่นมากจะทำให้เด็กได้ฝึกทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตเมื่อโตขึ้น ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ จะช่วยให้เด็กสามารถควบคุมความสามารถของตนเองและสภาพแวดล้อมได้ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ และสติปัญญา ส่วนเด็กที่ขาดประสบการณ์ในการเล่นก็จะขาดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิต

1.3.2 ทฤษฎีของ Patrick (อ้างถึงในภรณ์ คุรุรัตน์, 2535) พัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้นโดยอาศัยแนวความคิดที่ว่าการเล่นคือ การสนองความต้องการที่จะผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ โดยกล่าวว่า ในสภาพของสังคมปัจจุบันเต็มไปด้วยการแข่งขันและการเปรียบเทียบผลงาน ซึ่งต้องการคนที่มีเหตุผลในลักษณะรูปธรรม มีความตั้งใจสูง มีความละเอียดอ่อน ทำให้เกิดความเครียดซึ่งนำไปสู่ความผิดปกติทางระบบประสาท การเล่นจะช่วยผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน ถึงแม้ว่าเด็กไม่ต้องทำงานแต่การเล่นก็เป็นเรื่องธรรมชาติของเด็ก

1.3.3 ทฤษฎีของ Frued (1965) เชื่อว่าการเล่นเกิดจากการต้องการความพึงพอใจ ซึ่งการที่เด็กจะบรรลุถึงความพึงพอใจได้นั้นจะต้องตอบสนองด้วยการเล่น ฟรอยด์ยังได้มองว่าการเล่นยังมีคุณค่าอย่างมากในด้านของการบำบัด เพราะการเล่นจะช่วยให้เด็กสามารถลดความไม่พึงพอใจได้

1.3.4 ทฤษฎีของ Erickson (1950) อธิบายการเล่นของเด็กว่าเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับโลก โดยการค้นพบสิ่งใหม่และซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อิริคสันแบ่งขั้นตอนของพัฒนาการเล่นของเด็กออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1) การเล่นเกี่ยวกับตนเอง เริ่มตั้งแต่แรกเกิด โดยที่ศูนย์กลางของการเล่นนั้นอยู่ที่ตัวเด็กเอง ซึ่งในระยะแรกนั้นเราอาจจะไม่ได้คิดว่าสิ่งที่เด็กทำนั้นเป็นการเล่นของเด็ก เพราะการเล่นในระยะนี้จะเริ่มจากการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ซ้ำ ๆ รวมไปถึงการส่งเสียงซ้ำ ซึ่งต่อมาเด็กทารกจะมุ่งความสนใจในการเล่นออกไปที่คนอื่นหรือสิ่งอื่น ๆ การเล่นเกี่ยวกับตนเองนั้นเป็นการเริ่มต้นที่จะเรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ ของโลกที่เด็กอาศัยอยู่

2) การเล่นกับสภาพแวดล้อม เด็กจะเล่นกับของเล่นและวัตถุต่าง ๆ รอบตัว โลกของสิ่งของนั้นมีกฎเกณฑ์บางอย่างที่เด็กจะต้องเรียนรู้ เช่น ของเล่นชิ้นนี้อาจแตกสลายได้ ของเล่นชิ้นนี้อาจเป็นของคนอื่นได้ เด็กอาจจะถูกควบคุมจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง

3) การเล่นกับสังคม เด็กเริ่มเข้าไปอยู่ในสังคมที่กว้างขึ้น รู้จักการแบ่งปันของเล่นกับผู้อื่น ความสำเร็จในขั้นนี้จะสำเร็จได้ต้องอาศัยความสำเร็จในการพัฒนาในสองขั้นแรก ในขั้นนี้เด็กจะรู้ว่าเมื่อไรต้องเล่นคนเดียว และเมื่อใดที่ควรจะเล่นกับผู้อื่น

1.3.5 ทฤษฎีของ Vygotsky (1976) เชื่อว่า การเล่นมีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนากระบวนการทางสติปัญญา โดยเด็กจะเรียนรู้แบบองค์รวมแบบไม่แยกส่วนจากกัน นอกจากนี้ไวทอสกียังมองว่าการเล่นเป็นเหมือนแว่นขยาย เพื่อช่วยเปิดศักยภาพของเด็ก ดังนั้นการเล่นจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน

1.3.6 ทฤษฎีของ Bruner (1972) กล่าวว่า การเล่นช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการเล่นมีความหมายต่อเด็กมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการเล่น เช่น เมื่อเด็กกำลังเล่น เด็กจะไม่กังวลถึงจุดมุ่งหมายที่จะทำสำเร็จและไม่รู้สึกกดดันในการที่จะทำให้สำเร็จ แต่เด็กจะสามารถเชื่อมโยงพฤติกรรมของการเล่นมาใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

จากการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการเล่นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพราะการเล่นเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง รู้จักการแก้ปัญหาและเป็นกิจกรรมที่เด็กพอใจกระทำ

1.4 พัฒนาการของการเล่น

พัฒนาการและประเภทของการเล่นช่วยให้นักการศึกษาเข้าใจพฤติกรรมการเล่นของเด็กมากยิ่งขึ้น มีนักจิตวิทยา นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการและรูปแบบของการเล่นไว้ดังนี้

1.4.1 Sutton-Smith (1972) จำแนกได้ 4 แบบ คือ

1.4.1.1 การเล่นเลียนแบบ (Imitation) การเล่นเลียนแบบเป็นการสะท้อนให้ผู้หนึ่งมองเห็นการรับรู้สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของผู้เล่น ในด้านที่เกี่ยวกับตัวเด็ก การเล่นเลียนแบบช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่ได้รับรู้ผ่านประสาทสัมผัส ซึ่งเด็กอาจยังไม่เข้าใจหรือรู้ความหมายได้ในทันทีที่รับรู้

1.4.1.2 การสำรวจ (Exploration) เป็นการเล่นตามความสนใจ ความสงสัย และความใคร่รู้ในสิ่งรอบตัวต่าง ๆ เป็นรากฐานของการเล่นแบบทดสอบ หากครูหรือผู้ปกครองรู้สามารถสนับสนุนการเล่นของเด็กอย่างถูกวิธีก็จะทำให้เด็กได้รับการพัฒนาต่อไป

1.4.1.3 การทดสอบ (Testing) เด็กจะอาศัยความรู้ใหม่ที่ได้จากการสำรวจและความรู้เดิมจากประสบการณ์ที่คุ้นเคยเป็นรากฐานในการเล่นสัญลักษณ์ สิ่งที่เด็กได้สำรวจศึกษาแล้วจะเป็นอุปกรณ์ที่เด็กนำมาเล่นเพื่อทดลองดูว่า คุณสมบัติของของเล่น และวิธีการเล่นที่วางไว้จะเป็นไปตามที่เขาคิดหรือไม่

1.4.1.4 การสร้าง (Construction) เป็นการเล่นที่ผู้เล่นสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่าง ๆ เช่น การจัดทำของเล่น โดยการเอาก้อนกลัวยามาหักส่วนบนลง ตกแต่งทำเป็นหัวแล้วใช้ขี้เล่น การสร้างสถานการณ์การเล่นโดยการสร้างเรื่องและการเล่นตามเรื่อง การวางกฎเกณฑ์การเล่นโดยกำหนดบทบาทของผู้เล่นใหม่หรือเปลี่ยนแปลงจากของเดิม

1.4.2 Piaget (1962) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ผ่านกระบวนการรับรู้และกระบวนการคิด ซึ่งการเล่นของเด็กจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาทั้งกระบวนการรับรู้และกระบวนการคิด เช่น การที่เด็กอายุต่ำกว่า 2 ขวบ เล่นในลักษณะที่เป็นการฝึกหัดและการแสดง จะช่วยให้เด็กได้แสดงบทบาทสมมุติ ทั้งที่ตามหลักของพัฒนาการแล้วเด็กยังไม่สามารถทำได้ แต่เขาก็ทำได้ เพียงแต่จึงกล่าวว่าการเล่นมีผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก คือช่วยให้เกิดความสมดุลระหว่างการรับประสบการณ์ใหม่และการปรับประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ เมื่อ 2 กระบวนการนี้สมดุลจะช่วยให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญา

1.4.3 นกเนตร ธรรมบวร (2546) กล่าวเพิ่มเติมถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์โดยแบ่งลำดับขั้นของการเล่นเป็น 3 รูปแบบดังนี้

1.4.3.1 การเล่นซำๆ (Sensorimotor play) การเล่นชนิดนี้มีความสำคัญมากสำหรับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ พบมากในเด็กแรกเกิดถึง 2 ปี เนื่องจากเด็กจะพัฒนาทักษะทางสติปัญญาได้จากการลงมือทำผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เด็กจะเชื่อมโยงการกระทำในครั้งแรก และคาดเดาการกระทำที่จะเกิดขึ้นในครั้งต่อไป การเล่นซำ ๆ ช่วยให้เด็กเรียนรู้ว่าการกระทำอย่างเดียวกันให้ผลที่เหมือนกัน และช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในการใช้ทักษะทางร่างกาย เช่น การขว้างบอล การกระโดดเชือก ปัญหาการใช้งานตามลักษณะของเครื่องเล่นสนาม

1.4.3.2 การเล่นแบบสัญลักษณ์ (Symbolic play) หมายถึงการเล่นที่ผู้เล่นใช้วัตถุชนิดใดชนิดหนึ่งแทนวัตถุอีกชนิดหนึ่ง เพียเจต์ถือว่าการเล่นชนิดนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของขั้นพัฒนาการทางสติปัญญา หรือความคิดที่เรียกว่า pre-operation intelligence การเล่นแบบสัญลักษณ์นี้แบ่งได้ดังนี้

- การเล่นบทบาทสมมุติ (Dramatic Play) การเล่นชนิดนี้จะเริ่มเมื่อเด็กอายุประมาณ 2 ขวบ โดยเด็กจะเล่นบทบาทสมมุติตามจินตนาการของเด็ก การเล่นชนิดนี้ช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงสิ่งที่ตนรับรู้และมีประสบการณ์ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็ก

- การเล่นสร้างสรรค์ คือ การที่เด็กทำวัตถุชิ้นหนึ่งมาเป็น ตัวแทนของ วัตถุอีกชิ้นหนึ่ง การเล่นชนิดนี้เป็นที่นิยมมากสำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะและ ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ มิติสัมพันธ์ นอกจากนั้นยังช่วยให้เด็กพัฒนา กล้ามเนื้อเล็ก ในการเล่นแบบสร้างสรรค์ เด็กจะได้ใช้จินตนาการหรือความคิดในเชิงนามธรรมน้อยกว่าการ เล่นบทบาทสมมุติ ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เด็กสร้างหรือประดิษฐ์มีความคล้ายคลึงและใกล้เคียงกับภาพในสมอง ของเด็ก ดังนั้นการเล่นบทบาทสมมุติจึงซับซ้อนมากกว่าเพราะเด็กจำเป็นต้องใช้ท่าทาง ภาษา และวิธีการ อื่น ๆ อีกมากมายในการสื่อสารบทบาท รวมถึงความตั้งใจของตน อย่างไรก็ตาม เด็กอาจมีการเล่นสลับไป สลับมาระหว่างการเล่นสร้างสรรค์ และการเล่นบทบาทสมมุติ และดำเนินต่อเนื่องไปจนผู้ใหญ่วัย

- การเล่นเกมมีกฎเกณฑ์ (Games with rules) การเล่นชนิดนี้เกิดขึ้น เมื่อเด็กสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ได้อย่างดี เช่น มอญซ่อนผ้า งูกินหาง

1.4.3.3 การเล่นที่สื่อความคิดความเข้าใจ (Reflective Stage) คือ เมื่อเด็กอายุ ประมาณ 7 ขวบ เด็กจะมีการต่อเติมความคิด การเกิดความคิดรวบยอดมีมากขึ้นและซับซ้อนยิ่งขึ้น มี การพัฒนาการรับรู้ที่สามารถจัดหมวดหมู่หรือประเภทของวัตถุหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ตลอดจนมีการ พัฒนาด้านภาษาทำให้สามารถที่จะสื่อความเข้าใจกับบุคคลอื่น การเล่นส่วนใหญ่ในระยะนี้จึงเป็นไปใน รูปการเล่นที่มีกฎเกณฑ์และขั้นตอนเข้ามาเกี่ยวข้อง

1.4.4 Parten (1972) ได้แบ่งระดับการเล่นของเด็กตามการมีส่วนร่วมทางสังคมไว้ดังนี้

1.4.4.1 พฤติกรรมการไม่เล่น (Unoccupied Behavior) หมายถึง การนั่งเฉย ไม่เล่น กับใคร และไม่เล่นของเล่น แต่จะสนใจสิ่งหนึ่งในระยะเวลาสั้น ๆ เมื่อไม่มีสิ่งใดน่าสนใจเด็กก็จะเล่นกับ ร่างกายของตนเอง บางครั้งอาจมีการป็นขึ้นลงเก้าอี้ ยืนเฉย ๆ หรือ มองไปรอบ ๆ

1.4.4.2 พฤติกรรมการเฝ้าดู (Onlooker behavior) หมายถึง เด็กที่เฝ้ามองดูเพื่อน ขณะที่เพื่อนกำลังเล่น เด็กกลุ่มนี้ยังไม่พร้อมหรือไม่เต็มใจเข้าไปเล่นในกลุ่มกับเพื่อน แต่เรียนรู้การเล่นจาก การเฝ้ามองเพื่อน

1.4.4.3 การเล่นลำพัง (Solitary play) การเล่นชนิดนี้เด็กจะเล่นตามลำพังหรือเป็น อิสระจากบุคคลรอบข้างโดยปราศจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น พาร์เทนกล่าวว่าการเล่นตามลำพัง เป็นการเล่นที่ไม่ซับซ้อน การเล่นชนิดนี้เด็กจะมีสมาธิอยู่เฉพาะที่การเล่นของตนเองเท่านั้น ในขณะที่เล่นเด็ก อาจพูดกับตนเอง

1.4.4.4 การเล่นคู่ขนาน (Parallel play) เป็นการเล่นที่เด็กนั่งเล่นอยู่ใกล้ ๆ กันแต่ ต่างคนต่างเล่น อาจมีการพูดคุยกัน แบ่งของเล่นกัน เลียนแบบการเล่นของกันและกัน หรือเฝ้าดูกันอย่าง ใกล้ชิด

1.4.4.5 การเล่นเกมไม่กำหนดบทบาท (Associative play) เป็นการเล่นพื้นฐานของการเล่นเกม โดยเด็กจะเล่นในกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน แต่ไม่ใช่กิจกรรมเดียวกัน มีการแบ่งปันของเล่น และพูดคุยเกี่ยวกับการเล่น

1.4.4.6 การเล่นเกมร่วมกัน (Cooperative play) เป็นการเล่นทางสังคมที่มีความซับซ้อนมากที่สุด เด็กต้องใช้ความพยายามในการประสานความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นเริ่มตั้งแต่การแบ่งของเล่นกับเพื่อนค้ำซึ่งความต้องการเหมือนกัน การเล่นเกมเป็นบทบาทต่าง ๆ การปฏิบัติตามกติกาการเล่น และพยายามประนีประนอมให้การเล่นดำเนินต่อไป เนื้อหาในการเล่นจะเน้นที่การเจรจา ประนีประนอม และการอธิบาย ในการเล่นระดับนี้จะมีเด็ก 1-2 คน ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการเล่นและควบคุมการเล่น

1.4.5 Mason (1982) กล่าวว่า การเล่นเกมมีหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถจำแนกการเล่นออกเป็น 3 แบบดังนี้

1.4.5.1 กิจกรรมทางกาย (Physical Activity) เช่น การวิ่ง การกระโดด การเหวี่ยง การปีน การคลาน ความสมดุล การว่ายน้ำ การขว้าง การเตะ กิจกรรมเหล่านี้ไม่มีรูปแบบแต่รวมอยู่ในเกมหรือการเล่นที่ไม่มีแบบแผนเป็นการเล่นอิสระ ถ้าสิ่งแวดล้อมสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาเป็นรายบุคคลก็ถือว่าเป็นการเล่น การวางแผนในการสร้างพื้นที่จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะพื้นที่ในการเล่นช่วยให้เกิดการเล่นที่หลากหลาย ช่วยให้เกิดความเพลิดเพลิน ดังนั้นการออกแบบพื้นที่ในการใช้สนามเด็กเล่นจึงเป็นสิ่งจำเป็น

1.4.5.2 การเล่นเกมสมมุติ (Pretending) เป็นส่วนสำคัญในการเล่นของเด็ก การแสดงเป็นบทบาทต่าง ๆ ช่วยให้เกิดจินตนาการ เด็กอาจสมมุติว่าถ้าเขาโตขึ้นเขาจะเป็นอย่างไร บทบาทของพ่อแม่ในที่ทำงาน ซึ่งการเล่นจะเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละวัน ดังนั้นสภาพแวดล้อมในการเล่นจึงจำเป็นต้องยืดหยุ่นและสามารถดัดแปลงการเล่นได้หลากหลาย

1.4.5.3 การเล่นเกมสร้างสรรค์หรือการสร้าง (Creative or Construction) การเล่นรูปแบบนี้ต้องการพื้นที่น้อยกว่าการเล่นแบบอื่น ๆ ผู้เชี่ยวชาญด้านสนามเด็กเล่นกล่าวว่า การเล่นแบบนี้ช่วยให้พื้นที่ที่ไม่ใช้งานให้ใช้ประโยชน์ การเล่นแบบนี้ช่วยสร้างความมีชีวิตชีวาให้สนามเด็กเล่น ช่วยให้เด็กไม่เบื่อ สนามเด็กเล่นควรมีสถานที่อำนวยความสะดวกในการเล่นของเด็กมากที่สุด

1.5 ประเภทของการเล่น

Hammond(1967) แบ่งประเภทของการเล่นออกเป็น 2 ประเภท คือ การเล่นเกมแจ้งกับการเล่นในร่ม มีรายละเอียดดังนี้

การเล่นกลางแจ้ง (Outdoor play) เป็นการเล่นนอกห้องเรียนเพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ได้แก่ เสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหว ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมและอารมณ์ ได้แก่ การแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ได้แก่ การสำรวจ การแก้ปัญหา ซึ่งการเล่นกลางแจ้งต้องจัดพื้นที่ในการเล่นมากกว่าการเล่นแบบอื่น ๆ เพื่อที่เด็กจะได้ปีน กระโดด วิ่งได้อย่างสะดวก การเล่นแบบนี้อาจมีวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นสนามประกอบการเล่น เช่น ชิงช้า ไม้กระดก เครื่องปีนปาย ม้าหมุน เป็นต้น สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน เนื่องจากการเคลื่อนไหวเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิด การเคลื่อนไหวจะเริ่มตั้งแต่อาการดิ้นไปดิ้นมา การคลาน และจะซับซ้อนมากขึ้นเป็นการยืน เดิน วิ่ง กระโดด จนถึงการกระโดดเท้าคู่ การลื่นไหล การวิ่งสลับเท้า การก้ม การเหยียด
2. กิจกรรมเข้าจังหวะ คือกิจกรรมที่让孩子ได้มีการเคลื่อนไหวตามจังหวะ เสียงดนตรี การตบมือ การเคาะไม้ หรือใช้อุปกรณ์อื่น ๆ เพื่อให้เกิดจังหวะ เพื่อให้เด็กสามารถนำจังหวะดนตรีนั้นมาประกอบการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้
3. เกมเบ็ดเตล็ด เป็นการเล่นที่ไม่มีกฎกติกาซับซ้อน เพื่อช่วยให้เด็กได้ทักษะเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่เกมกีฬา และความสนุกสนานเพลิดเพลิน
4. การเล่นสมมุติ เป็นการเล่นที่ใช้ท่าทางและการแสดงออกที่เลียนแบบหรือสมมุติสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจบทบาทต่าง ๆ ของผู้ใหญ่ในสังคม ซึ่งการเล่นสมมุตินี้อาจเกิดได้ทุกสถานที่เมื่อเด็กต้องการเล่น อาจจะไม่เล่นเพียงลำพังหรือเล่นกับเพื่อน เด็กจะได้ใช้จินตนาการอย่างเต็มที่
5. กิจกรรมการละเล่นพื้นเมือง เป็นกิจกรรมการละเล่นของแต่ละท้องถิ่น เพื่อช่วยให้เด็กได้เข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นตนเอง และรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น
6. การเล่นแบบมีกติกาที่ไม่ซับซ้อน เป็นการเล่นเป็นกลุ่ม โดยมีข้อตกลงที่ง่าย ๆ เช่น การวิ่งเปี้ยว ส่งบอล ฯลฯ เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความร่วมมือ ความสามัคคี และการปฏิบัติตามกติกาได้
7. กิจกรรมเสริมสมรรถภาพ เป็นการใช้ความสามารถทางร่างกาย ทั้งการเคลื่อนไหว การชักกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะการทรงตัว ความคล่องแคล่วว่องไว และความยืดหยุ่น เพื่อช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกาย

การเล่นในร่ม (Indoor play) เป็นการเล่นที่จัดการเล่นในที่ร่ม โดยจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กเล่น ได้แก่ บล็อก ภาพตัดต่อ อุปกรณ์เล่นบทบาทสมมุติ เกมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อเล็ก พัฒนาทางสติปัญญาเป็นสำคัญ

ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสนามเด็กเล่น

2.1 ความหมายของสนามเด็กเล่น

เอ็ดมุนด์ วีสมหมาย (2533) กล่าวถึง ความหมายของสนามเด็กเล่นว่า เป็นพื้นที่ที่ออกแบบขึ้นเพื่อรองรับการเล่นสนุกสนานต่าง ๆ ของเด็ก แบ่งออกเป็นบ่อน้ำ ศาลาที่พัก พื้นที่สำหรับทำกิจกรรม การแสดง กิจกรรมที่ใช้ความสงบ สนามกีฬา และสนามหญ้า

บุญเยี่ยม จิตรดอน (2524) กล่าวว่า สนามเด็กเล่น คือ พื้นที่ที่จัดให้เด็กได้เล่นอย่างเต็มที่ เพื่อช่วยให้เด็กมีสุขภาพดี

เกษลดา มานะจตุติ (2529) กล่าวว่า เครื่องเล่นสนาม หมายถึง เครื่องเล่นที่เด็กสามารถใช้เพื่อประกอบกิจกรรมทางร่างกาย เช่น การปีนป่าย การลาก กระโดด การจูง การวิ่ง ฯลฯ เพื่อช่วยให้ร่างกายได้รับการพัฒนาหลาย ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน

CPSC (U.S. Consumer Product Safety Commission, 2003) ได้ให้ความหมายของสนามเด็กเล่นว่าเป็นสถานที่ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น ได้พัฒนากระบวนการ การทดลอง และทักษะของตนเอง และสถานที่นั้นต้องทำหยาบต่อความสามารถของเด็ก

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า สนามเด็กเล่น หมายถึง พื้นที่ที่จัดให้เด็กได้เล่นผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทั้งการทดลอง การเล่นแบบสำรวจ ซึ่งสนามเด็กเล่นอาจประกอบด้วยเครื่องเล่นสนาม พื้นที่ในการเล่นอิสระหรือทำกิจกรรม และอุปกรณ์การเล่นต่าง ๆ

2.2 ความสำคัญและประโยชน์ของสนามเด็กเล่น

สนามเด็กเล่นเป็นสถานที่สำคัญสำหรับการจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะเป็นสถานที่ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ออกไปนอกห้องเรียนได้ออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย บนพื้นฐานความสนใจของเด็กแต่ละคนความสำคัญของสนามเด็กเล่นที่มีต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ มีดังนี้

2.2.1 การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ได้แก่ พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ ส่งเสริมให้มีร่างกายแข็งแรงและสุขภาพดี ฯลฯ

2.2.2 การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจและสังคม ได้แก่ ส่งเสริมให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียด รู้จักปรับตัว เล่น ทำงานร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้การระวังรักษาความปลอดภัยทั้งของตนเองและผู้อื่น ฯลฯ

2.2.3 การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ได้แก่ ส่งเสริมให้มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่างๆ ที่แวดล้อมรอบตัว รู้จักการตัดสินใจ แก้ปัญหาด้วยตนเอง พัฒนาทักษะการสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนก ฯลฯ

2.3 การออกแบบพื้นที่ในสนามเด็กเล่น

การออกแบบพื้นที่ในสนามเด็กเล่นเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากการออกแบบช่วยในการวางแผนและกำหนดพื้นที่ต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่นทั้งด้านสถานที่ตั้ง การจัดวางเครื่องเล่นสนาม พื้นผิวของสนามและของตกแต่งเกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

2.3.1 ขนาด ที่ตั้ง และองค์ประกอบในสนามเด็กเล่น

ขนาดของสนามเด็กเล่นมีผลต่อการป้องกันอุบัติเหตุให้แก่เด็กอนุบาล สนามเด็กเล่นควรมีเนื้อที่ให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย ทั้งการสังเกต สำรวจ ทดลอง และการเลียนแบบ ดังนั้นสนามเด็กเล่นจึงควรมีขนาด 7.5 ถึง 100 ตารางฟุตต่อเด็ก 1 คน (2.25 ถึง 3 ตารางเมตร) ถ้าสนามเด็กเล่นมีเนื้อที่จำกัด ควรจัดตารางเวลาให้เด็กหมุนเวียนกันมาเล่นเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กมาเล่นอย่างเท่าเทียมกัน สถานที่จัดสนามเด็กเล่นควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่สามารถทำความสะอาดได้ง่าย สามารถฉีดน้ำและแห้งได้อย่างรวดเร็ว ปลอดภัยจากไฟไหม้ มีร่มเงาและธรรมชาติที่สวยงาม (เยาเวพา เดชะคุปต์, 2542)

Deeper และคณะ (1987) กล่าวว่า การกำหนดพื้นที่สนามเด็กเล่นควรมีเนื้อที่ทั้งในร่มและกลางแจ้ง เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นกิจกรรมใช้เสียงและกิจกรรมที่สงบ ดังนั้นควรจัดพื้นที่ในสนามเด็กเล่นเป็นสัดส่วน เช่น จัดให้มีสนามหญ้าสำหรับวิ่งเล่นหรือทำกิจกรรม จัดพื้นที่สำหรับขี่จักรยาน เล่นบลิ๊กลูก มีบริเวณสำหรับเลี้ยงสัตว์ แปลงเกษตร บ่อทรายและบริเวณสำหรับเล่นน้ำ ฯลฯ การจัดพื้นที่จะช่วยในการดูแลรักษาความสะอาดและดูแลเด็กเป็นไปอย่างทั่วถึง

การออกแบบพื้นที่ในการสนามเด็กเล่นยังต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น เพื่อช่วยให้สนามเด็กเล่นมีความปลอดภัย และมีบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้ของเด็ก Butler (1936) กล่าวถึง ลักษณะองค์ประกอบของสนามเด็กเล่นที่ดีดังนี้

1. จัดพื้นที่สำหรับกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการอย่างหลากหลายทั้งด้านร่างกาย เช่น พื้นที่สำหรับวางเครื่องเล่นสนาม พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมอิสระ ด้านสังคมคือ พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่และกิจกรรมกลุ่มย่อย เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

2. เลือกเครื่องเล่นสนามที่เหมาะสมทั้งเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงเพื่อช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ตามวัย เนื่องจากการเลือกเครื่องเล่นก็เป็นสิ่งสำคัญในการจัดสนามเด็กเล่นช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเล่นของเด็ก

3. จัดพื้นที่สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมศิลปะ ดนตรี และงานฝีมือต่าง ๆ เนื่องจากบางครั้งเด็กอาจจะต้องการเปลี่ยนแปลงสถานที่ในการทำกิจกรรม เพื่อช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กเกิดการเรียนรู้

4. พื้นที่สำหรับเด็กได้พักผ่อน จัดให้มีต้นไม้ พุ่มไม้ ดอกไม้ มีความสะดวกสบาย สามารถส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก

Mason (1982) ลักษณะขององค์ประกอบของสนามเด็กเล่นที่ดี ควรมีการจัดวางองค์ประกอบโดยคำนึงถึงการจัดแบ่งพื้นที่ต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น เพื่อให้เด็กสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สะดวกมากขึ้น การแบ่งพื้นที่ในสนามเด็กเล่นตามความสนใจและของเด็ก แบ่งเป็น 6 ส่วนดังนี้ คือ

1. พื้นที่สำหรับเด็กเล็ก เป็นพื้นที่สำหรับการเล่นของเด็กที่มีอายุ 2-5 ปี ลักษณะการจัดควรมีจุดพักจากการเล่นอาจเป็นม้านั่ง เก้าอี้ และนำพุ่มไม้เตี้ย ๆ หรือรั้วกันอาณาเขต จัดม้านั่งสำหรับผู้ปกครองเพื่อดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ควรมีบ่อทราย บานจำลองและสนามหญ้าสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. พื้นที่สำหรับเด็กอายุ 6-11 ปี เด็กระดับนี้จะชอบเล่นกับเครื่องเล่นสนาม ซึ่งเครื่องเล่นสนามช่วยให้เด็กได้ใช้สมาธิ และตอบสนองความต้องการทั้งของเด็กชายและเด็กหญิง พื้นที่นี้ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด เนื่องจากมีเครื่องเล่นสนามที่หลากหลายจึงต้องรักษาความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ พื้นที่บริเวณนี้อาจมีสระน้ำใกล้ ๆ เพื่อให้เด็กได้ลงเล่น

3. พื้นที่สำหรับการเล่นอิสระและเกมที่มีกติกาไม่ซับซ้อน เด็กอายุ 6- 11 ปี ต้องการพื้นที่อิสระในการเล่น การออกแบบต้องจัดพื้นที่สำหรับเล่นเกม และสนามหญ้า เพื่อที่เด็กได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายทั้งการวิ่ง การทำกิจกรรมเกมต่าง ๆ และการเล่นอิสระ

4. ที่พักหรือศาลาพัก เป็นพื้นที่นี้ควรได้รับการตกแต่งอย่างสวยงามและร่มรื่นเพื่อช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กให้เข้ามาเล่นในสนามเด็กเล่น

5. พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม อาจเลือกใช้พื้นที่ในร่มเพื่อช่วยให้ง่ายต่อการให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างดีมากขึ้น อาจจัดม้านั่งสำหรับพักผ่อน พื้นที่นี้เหมาะสำหรับกิจกรรมที่ต้องใช้ความสงบ

6. บริเวณรอบ ๆ สนามเด็กเล่น อาจปลูกต้นไม้เพื่อกันอาณาเขตของสนามเด็กเล่น บางสถานที่อาจจัดด้านหน้าของสนามเด็กเล่นให้สวยงาม เช่น จัดเป็นที่นั่งพักเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถนั่งดูบุตรเล่น

การตกแต่งสนามเด็กเล่นเพื่อให้เกิดความร่มรื่นและสวยงามสามารถตกแต่งได้โดยใช้พรรณไม้ เนื่องจากมีพรรณไม้บางชนิดมีอันตรายและไม่เหมาะสมกับเด็ก เอ็มพร วิสมหมาย (2533) กล่าวว่า ผู้จัดสนามเด็กเล่นควรศึกษาถึงอันตรายของต้นไม้แต่ละชนิดก่อนนำมาตกแต่งในสนามเด็กเล่น

ดังนั้นการเลือกชนิดของต้นไม้ในสนามเด็กเล่น ควรเป็นต้นไม้ที่ปลอดภัย เนื่องจากเด็กอาจมาเล่นหรือรับประทานดอกไม้และต้นไม้เหล่านั้น ซึ่งถ้าต้นไม้เหล่านั้นมีพิษ แหลมคมหรือกิ่งเปราะหักง่ายก็เกิดอันตราย ต้นไม้ที่ไม่ควรใช้ในสนามเด็กเล่นสามารถจัดกลุ่มได้ดังนี้

1. ต้นไม้ที่มีพิษ เป็นพันธุ์ไม้ที่มีราก เปลือก ลำต้น ผล หรือยางที่มีพิษ ได้แก่ ข่อยมีเปลือกของผลทำให้คัน เจตมูลเพลิงขาวมีรากยางมีพิษคัน ดอกดั่งมีหัวสด ๆ รับประทานเป็นพิษ ดินเบ็ดน้ำมีเมล็ดเป็นพิษคัน เต่าร้างมียางจากผลทำให้คัน ต้ายช้างมีผลเป็นพิษคัน บานเย็นมีรากและเมล็ดเป็นพิษ ไผ่เขียนมีหนามและยางเป็นพิษ โททะเล รำเพย สลัดไดปา ยี่โถและพญาไร้ใบมีน้ำยางของต้นไม้มีพิษ เมื่อถูกตาอาจตาบอดได้ มะกักล้าตาหนูมีรากและเปลือกสีแดงหุ้มเมล็ดเป็นพิษ ลำโพงมีหนามของผลและเมล็ดเป็นพิษ สวาน้อยประแบ็งมียางของต้นไม้ทำให้คันเมื่อถูกลิ้นจะชา และหางไหลแดงมีเปลือก ดอกและรากเป็นพิษ ฯลฯ

2. ต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม ได้แก่ กระบองเพชรมีหนาม เข็มกูดั้น เข็มอาดัม ลิ่นมังกร อากาเว่ และปรังญี่ปุ่นมีปลายใบแหลมคม เตยและสับปะรดสีมีใบมีหนามเล็ก ๆ ไผ่เขียนมีหนามแหลมและยางเป็นพิษ เฟื่องฟ้ามีหนามแหลมตามกิ่ง ลิบสองปีนนามีหนามแหลมในก้านใบ ฯลฯ

3. ต้นไม้ที่มีกิ่งเปราะหักง่าย เมื่อเด็กโหนหรือปีนอาจทำให้เด็กพลัดตก ได้แก่ ทองหลางต่าง ชมพูพันธุ์ทิพย์ ประดู่อังสนา ประดู่กิ่งอ่อน ก้ามปู นนทรี แคแสดสุพรรณิการ์ แสงจันทร์ คุน และหลิวกิ่งที่มีโรคและแห้งตาย ฯลฯ

4. ต้นไม้ที่มีผลใหญ่ ได้แก่ ขนุน มะพร้าว มะละกอ ทุเรียน และสาเก ฯลฯ

2.3.2 ชนิดของพื้นสนาม

พื้นสนาม หมายถึง พื้นที่ได้โดยรอบสนามเด็กเล่นและพื้นที่รองรับเครื่องเล่น พื้นสนามสามารถช่วยลดแรงกระแทกจากการบาดเจ็บ เมื่อเด็กพลัดตกจากเครื่องเล่นสนามหรืออุบัติเหตุในสนามเด็กเล่น พื้นสนามที่ดีต้องช่วยลดการกระแทกจากการพลัดหล่น ช่วยทำให้การบาดเจ็บน้อยลงและเกิดความปลอดภัยมากขึ้น การเลือกวัสดุที่ใช้ในการสร้างพื้นสนามสามารถเลือกได้หลายชนิด แต่การเลือกจะต้องคำนึงถึงความลึกของวัสดุในการรองรับการกระแทก เพื่อช่วยลดการบาดเจ็บให้น้อยลง โดย CPSC (U.S. Consumer Product Safety Commission, 2006) ได้กำหนดความสามารถในการรองรับแรงกระแทกของวัสดุแต่ละชนิด ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 2 และแผนภาพที่ 1 พื้นที่ในการรองรับการกระแทกภายใต้เครื่องเล่นสนามแต่ละชนิด โดยกำหนดตามขนาดของเครื่องเล่นสนาม แสดงให้เห็นว่าถ้ามีเครื่องเล่นสนามประเภทม้าหมุนควงมีพื้นที่ในการเล่นเพื่อรองรับการกระแทกภายใต้และรอบม้าหมุนอย่างน้อย 6 ฟุตรอบเครื่องเล่น (1.80 เมตร)

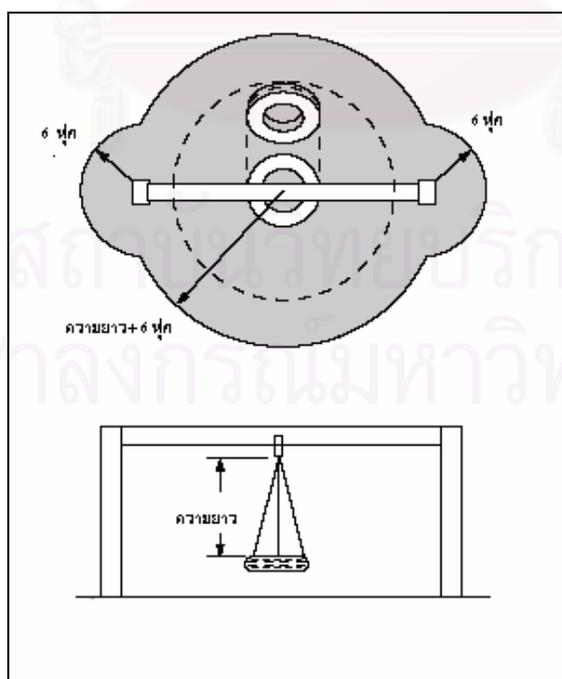
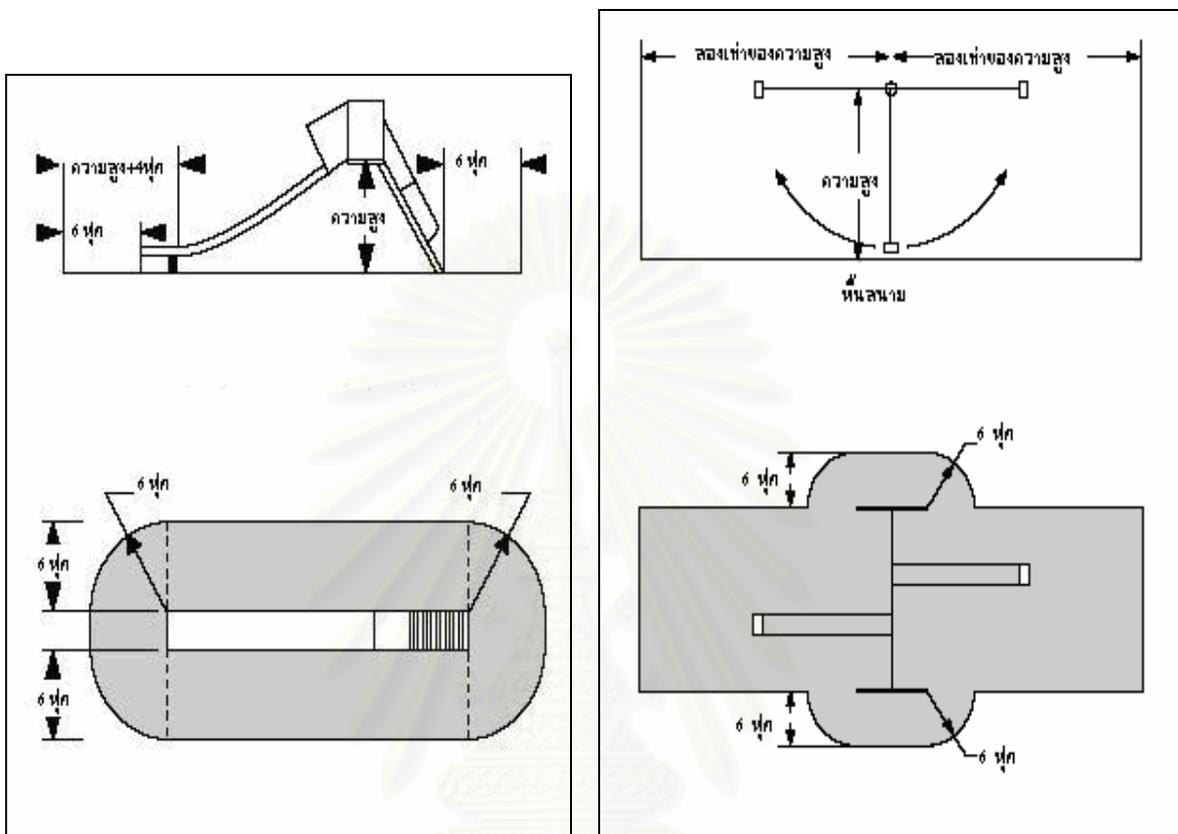
ตารางที่ 1 ความสามารถในการรองรับการกระแทกของวัสดุแต่ละชนิด

ชนิดของวัสดุ	ความสูงที่สามารถรองรับแรงกระแทก ความหนาของชนิดของวัสดุ 9 นิ้ว	
เศษแผ่นไม้ (Wood Chip)	10 ฟุต	(3 เมตร)
เศษเปลือกไม้ (Double Shredded Bark Mulch)	7 ฟุต	(2.10 เมตร)
ไฟเบอร์ไม้ (Engineer Wood Fibers)	6 ฟุต	(1.80 เมตร)
ทรายละเอียด (Fine Sand)	5 ฟุต	(1.50 เมตร)
ทรายหยาบ (Coarse Sand)	4 ฟุต	(1.20 เมตร)
ลูกรังละเอียด (Fine Gravel)	6 ฟุต	(1.80 เมตร)
ลูกรังหยาบ (Medium Gravel)	5 ฟุต	(1.50 เมตร)
ยาง (Shredded Tires)	มากกว่า 12 ฟุต	(3.60 เมตร)

ตารางที่ 2 พื้นที่รองรับการกระแทกตามเครื่องเล่นสนามแต่ละชนิด

ประเภทเครื่องเล่นสนาม	พื้นที่รองรับการกระแทก
ม้าหมุน	อย่างน้อย 6 ฟุตรอบเครื่องเล่น (1.80 เมตร)
เครื่องเขย่า	อย่างน้อย 6 ฟุตรอบเครื่องเล่น (1.80 เมตร)
เครื่องเล่นอเนกประสงค์	กำหนดตามเครื่องเล่นที่นำมาประกอบ
ไม้ลื่น	6 ฟุตรอบเครื่องเล่น (1.80 เมตร)
ชิงช้าแบบทิศทางเดียว	6 ฟุตรอบเครื่องเล่น (1.80 เมตร)
ชิงช้าแบบหลายทิศทาง	ความยาวของคานกับที่นั่ง + 6 ฟุต (1.80 เมตร)

แผนภาพที่ 1 พื้นที่รองรับการกระแทกภายใต้ไม้ค้ำ ชิงเข้าแบบทิศทางเดียว และชิงเข้าแบบหลายทิศทาง

2.4 การเลือกเครื่องเล่นสนาม

เครื่องเล่นสนาม หมายถึง อุปกรณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กเพื่อให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน ดังนั้นการเลือกเครื่องเล่นสนามต้องคำนึงถึงประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

2.4.1 ประเภทของเครื่องเล่นสนาม

เครื่องเล่นสนามคืออุปกรณ์ที่ช่วยพัฒนาทักษะทางการเล่นของเด็กแบ่งเป็น 2 ประเภท (CPSC, 2006 และ ภาณี คุรุรัตน์, 2535) คือ

2.4.1.1 เครื่องเล่นสนามประเภทสำเร็จรูป (Built Playing Materials) ได้แก่

1) เครื่องปีนป่าย คือ อุปกรณ์การปีน หรือโครงปีนป่าย ได้แก่ ราวโค้ง เสารูด ราวโหน ห่วงโหน โดม ราวคู่ โดยการเลือกจะต้องคำนึงถึงขนาดของชิ้นส่วนที่ใช้หรือโหน ควรอยู่ในลักษณะที่เด็กสามารถทำได้รอบและมั่นคงไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป มีขนาดระหว่าง 19-38 มิลลิเมตร ความสูงของเครื่องเล่นสำหรับเด็กเล็กไม่ควรเกิน 1.20 เมตร สำหรับเด็กโต ไม่ควรเกิน 1.80 เมตร สำหรับส่วนที่ใช้ปีนป่ายอาจทำจากเชือก เหล็ก หรือไม้ ควรมีระหว่างระหว่างชั้นบันได 23-32 เซนติเมตร โดยมียึดฐานของเครื่องเล่นติดกับพื้นสนาม

2) อุปกรณ์เคลื่อนไหว เป็นอุปกรณ์เครื่องเล่นสนามที่บังคับให้เคลื่อนไหวจากตัวผู้เล่น ลักษณะเครื่องเล่นสนามจะต้องมีการยึดฐานของเครื่องเล่น เช่น ไม้กระดก ม้าโยก เครื่องเล่นสปริง ม้าหมุน ลูกโลก เครื่องเล่นชนิดนี้จะมีส่วนที่เป็นกลไกการเคลื่อนไหว อาจทำให้เกิดการหนีบ ทับ บด หรือกระชาก ดังนั้นควรมีวัสดุปิดให้มิดชิดเพื่อไม่ให้เด็กสามารถจับต้องได้ ขนาดของมือจับควรมีขนาดที่เด็กสามารถทำได้รอบ คือ 19-38 มิลลิเมตร ถ้าเป็นไม้กระดกต้องทำมุมสูงสุดน้อยกว่า 25 องศา ถ้าเป็นม้าหมุนควรวีในระดับที่นิ่งสูงจากพื้นดินไม่เกิน 1 เมตร ความสูงของที่วางเท้าต้องสูงกว่าพื้นดิน 10 เซนติเมตร ส่วนเคลื่อนไหวของเครื่องเล่นต้องสูงกว่าระดับพื้นดินมากกว่า 23 เซนติเมตร ความเร็วของเครื่องเล่นต้องไม่เกิน 30 รอบต่อนาที

3) ชิงช้า แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ชิงช้าหมุนรอบแกนเดียว คือมีทิศทางในการหมุนโดยแกว่งไปมาด้านหน้าและด้านหลัง และชิงช้าหมุนรอบตัว คือมีทิศทางในการหมุนรอบตัว อาจทำจากยางรถยนต์ ลักษณะการเลือกเครื่องเล่นชนิดนี้ควรเลือกการออกแบบที่ไม่เกิน 2 ที่นั่ง สำหรับโครงรองรับ 1 ช่วง ควรแยกชิงช้าออกจากเครื่องเล่นที่สามารถปีนป่ายได้ ที่นั่งของชิงช้าต้องใช้งานได้ไม่เกิน 1 คน ระยะห่างระหว่างที่นั่งกับโครงด้านข้างต้องไม่น้อยกว่า 75 เซนติเมตร และระยะห่างระหว่างที่นั่งต้องไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร ความสูงของคานรองรับด้านบนของชิงช้าถึงพื้นผิวของสนามไม่เกิน 2.40 เมตร

4) กระจาดนลิน เป็นเครื่องเล่นที่ปล่อยให้ตัวในทำนั้งให้ไหลตามทางลง กระจาดนลินมีหลายรูปแบบ ได้แก่ กระจาดนลินแบบตรง กระจาดนลินเป็นคลื่น กระจาดนลินแบบวน กระจาดนลินจะมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วนดังนี้

4.1) ทางขึ้น อาจเป็นบันไดลิง บันไดขั้นแบบลาดชัน บันไดขั้น ต้องมีความระยะห่างของแต่ละขั้นบันได 23-32 เซนติเมตร ลักษณะของราวจับเด็กจะต้องทำได้ออบ 19-38 เซนติเมตร

4.2) จุดพักจะต้องไม่เป็นที่กักน้ำและมีพื้นที่เพียงพอในการ เปลี่ยนจากทำนั้งเป็นทำนั้ง เพื่อเตรียมลงสู่รางลื่น โดยมีความยาวอย่างน้อย 55 เซนติเมตรและมีความ กว้างของจุดพักต้องเท่ากับความกว้างของรางลื่น และต้องมีราวหรือผนังกันตกเพื่อความปลอดภัยในการ เล่น

4.3) รางลื่นต้องไม่มีช่องว่างระหว่างรางลื่นกับจุดพัก ความลาด ชันของรางลื่นไม่ควรเกิน 30 องศา สำหรับขอบด้านข้างควรมีลักษณะโค้งมน มีความสูง 10-15 เซนติเมตร ความกว้างของรางลื่นอยู่ระหว่าง 30-40 เซนติเมตร พื้นผิวของรางลื่นจะต้องโค้งมนเรียบตลอดแนว เพื่อ ป้องกันการถลอกหรือการบาดเจ็บจากการกระแทกกับมุมแหลมคมที่ยื่นออกมา

4.4) ปลายทางลื่นจะต้องช่วยชะลอความเร็วจากการลื่น พื้นที่ ส่วนทางออกต้องขนานกับพื้น อย่างน้อย 30 เซนติเมตร ความสูงระหว่างพื้นกับทางออกประมาณ 20-40 เซนติเมตร บริเวณทางออกต้องไม่ใกล้เคียงกับเครื่องเล่นอื่น และทิศทางในการเดิน สำหรับอุโมงค์หรือท่อ ลอดต้องมีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 60 เซนติเมตร มีช่องระบายอากาศและประตูฉุกเฉินสำหรับผู้ใหญ่ เข้าไปช่วยเหลือเด็กได้

5) เครื่องเล่นอเนกประสงค์ เป็นการนำอุปกรณ์การเล่นต่าง ๆ มาจัด รวมกันเป็นชุดเดียว ซึ่งให้พิจารณาตามลักษณะของเครื่องเล่นแต่ละชนิดที่นำมาเชื่อมต่อเข้าด้วยกัน

2.4.1.2 เครื่องเล่นสนามประเภทประกอบขึ้นมาจาก (Handcrafted Playing Materials) ได้แก่

1) ท่อนไม้หัดเดินต่างระดับ ทำจากลำต้นไม้ซึ่งตัดเป็นท่อนๆ ฝังลงไปใต้ ดินประมาณ 1 ฟุต มีความสูงที่ต่างระดับกัน อาจวางแบบขั้นบันได วางชิดติดกัน หรือห่างกันก็ได้ เพื่อให้ เด็กได้ฝึกการทรงตัว รักษาความสมดุลในการเคลื่อนไหว

2) อุโมงค์มุดลอด อาจทำจากท่อซีเมนต์ ท่อนไม้ ยางรถยนต์ หรือถังยาง มะตอย เจาะให้ทะลุหัวท้ายฝังไว้กับผิวดิน ถ้าเป็นท่อนไม้จะใช้ก่อเป็นตัวยูคว่ำ สามารถทำหลักและคาน

รองรับด้านล่างได้ ยางรถยนต์ฝั่งในแนวตั้งให้ช่องมุดโฟลล์ขึ้นมาเหนือผิวดินอาจฝั่งเรียงติดกันที่ละหลาย ๆ เส้น ยางรถแทรกเตอร์ฝั่งเพียงเส้นเดียว และตกแต่งสีสั้ให้ดูสวยงาม

3) ท่อนไม้ป็นปาย เป็นท่อนไม้ตัดตามขวางหลายๆขนาด ตกแต่งให้ปลอดภัย ไม่มีกึ่งก้านที่แหลมคม วางในแนวนอนตรงให้ดูมั่นคงแน่นหนา ให้เด็กปีนปายและหัดเดิน

4) รถจำลอง ทำจากตัวถังรถเก่า ๆ มีเบาะนั่งคนขับ พวงมาลัย ม้านั่ง ผู้โดยสาร ทำจากของเหลือใช้ เพื่อเป็นรถให้เด็กเล่นบทบาทสมมุติ

5) ทางเดินยางรถยนต์ ใช้ยางรถยนต์หลาย ๆ ขนาดมาทางสีให้สวยงาม วางในแนวนอนกับพื้นสนาม ให้เด็กใช้หัดเดิน หัดกระโดด ถ้าจะทำแบบถาวร สามารถใช้ปูนหล่อใส่ตรงกลาง

6) ห่วงยางห้อยโยน ทำจากยางรถยนต์ขนาดเล็ก ร้อยแขวนกับโซ่หรือเชือก แขวนได้ทั้งแนวตั้งแนวนอน ยางทุกเส้นต้องเจาะรูด้านล่างไว้ระบายน้ำทิ้ง

7) ภูเขายางรถยนต์ ทำจากยางรถยนต์หลาย ๆ ขนาดมากองซ้อนกันขึ้นไป ตอกไม้ทำหลักยึดแถวล่างสุดไว้กับดิน เจาะรูยางแถวต่อเข้าด้วยกันแล้วร้อยด้วยเชือกไนลอน เด็กสามารถปีนปาย กระโดดเล่นขึ้นลงได้

8) ห่วงยางปีนปาย ทำโดยฝังเสาหินลงดิน ประมาณ 3-4 ต้น ให้สามารถวางยางรถยนต์ตรงกลางระหว่างเสาหลักนั้นได้ เจาะเสาทุกต้น เจาะยางตรงกับรูเสาที่เจาะ ร้อยยางด้วยเชือกติดเสาให้แน่นหนาเป็นชั้น ๆ ยางแต่ละเส้นอาจจะห่างกัน 1-1.5 ฟุตก็ได้ หรืออาจใช้น๊อตเป็นตัวยึดแทนเชือกก็ได้

9) บ่อทราย ควรมีขนาดกว้าง 1.50 X 1.80 เมตร มีขนาดของขอบบ่อ 12-20 เซนติเมตร อาจก่อด้วยซีเมนต์หรือเป็นท่อนไม้ก็ได้ ขอบบ่อควรสูงกว่าผิวหน้าดินประมาณ 25-30 เซนติเมตร ขุดบ่อลึกลงไปใต้ดินราว 30-60 เซนติเมตร (ทรายที่ใช้เป็นทรายทอง ทรายชายหาด ทรายร่อนละเอียด)

2.4.2 ลักษณะของเครื่องเล่นที่ปลอดภัยต่อเด็ก

เครื่องเล่นสนามมีประโยชน์ต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย ได้แก่ กล้ามเนื้อใหญ่และเล็ก การประสานสัมพันธ์ และส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ ช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียด ดังนั้นการเลือกเครื่องเล่นสนามต้องเลือกเครื่องเล่นสนามที่มีมาตรฐาน มีการออกแบบที่ดี เพื่อช่วยลดอุบัติเหตุ เครือข่ายสุขภาพ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2545) กำหนดลักษณะของเครื่องเล่นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กอนุบาลดังนี้

1) เครื่องเล่นสนามต้องทำด้วยวัสดุที่ไม่มีสารเป็นพิษเจือปนอยู่ในสีที่ทำหรือผสมในวัสดุที่ทำของเล่น เช่น สารตะกั่ว ปรอท แคดเมียม สารหนู ซึ่งเป็นอันตรายต่อร่างกายของเด็ก ทั้งระบบทางเดินอาหาร ระบบโลหิต ระบบกระดูก และระบบประสาท ของเล่นที่มีสารเป็นพิษผสมอยู่มักจะมีสีฉูดฉาดสะดุดตา และสีจะลอกออกจากของเล่น

2) เครื่องเล่นสนามต้องไม่ทำด้วยวัสดุที่ผิวขรุขระหรือไม่เรียบเพราะอาจมีเสี้ยนตำมือหรือนิ้วมือเด็กได้ มีรูปทรงที่ปลอดภัย โดยมีการออกแบบที่ประณีตไม่มีมุมแหลม เหลี่ยม คม เป็นอันตรายต่อเด็ก เช่น มีเหล็กแหลมยื่นออกจากตัวเครื่องเล่น

3) เครื่องเล่นสนามไม่มีโครงสร้างที่ไม่แข็งแรงทำให้ของเล่นชำรุดแตกหักได้ง่าย ไม่ใช่ส่วนประกอบที่ทำให้ของเล่นไม่ปลอดภัย เช่น ไฟฟ้าสปริง อาจเป็นอันตรายได้เวลาเด็กเล่น ไม่มีขนาดเล็กเกินไป เพราะเด็กอาจกลืนหรือหนีบใส่รูหู รูจมูก หรือมีขนาดใหญ่โตเกินไปหรือหนักเกินไปอาจหล่น ล้ม ทับตัว ทำขาของเด็กเป็นอันตรายร้ายแรงได้ เครื่องเล่นต้องสภาพไม่ชำรุดปลอดภัยต่อเด็ก เช่น โซ่ห่วงชิงช้าผู้กร่อน กระดานลื่นฝู บันไดหัก ฯลฯ

นอกจากนี้ พิชฌมน์ ชูวรเวชและนพมาศ ชูวรเวช (2524) ได้กล่าวถึง หลักการเลือกเครื่องเล่นสำหรับเด็กโดยได้ให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องเล่นที่มีคุณสมบัติที่ดีแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้มีหน้าที่เลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนผู้ออกแบบ ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายเครื่องเล่นไว้ว่า หีบห่อหรือสิ่งที่บรรจุเครื่องเล่นควรมีคำอธิบาย คำแนะนำแสดงไว้ว่า เครื่องเล่นชิ้นนั้น ๆ เหมาะสำหรับเด็กอายุเท่าใด เพราะเครื่องเล่นแต่ละชนิดมีข้อบกพร่องถ้าใช้ไม่ถูกกับวัยผู้ซื้อเครื่องเล่นควรพิจารณาเลือกประเภทให้ถูกต้องตามความเจริญเติบโตของเด็ก เครื่องเล่นควรเป็นชนิดที่ทำความสะอาดได้ง่าย เครื่องเล่นที่ผู้ใหญ่ไม่มั่นใจว่าเด็กจะเล่นได้ปลอดภัยหรือไม่ ควรมีผู้ปกครองหรือพี่เลี้ยงดูแลเด็กขณะเล่น เพื่อป้องกันความอันตรายอันเกิดจากความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก

2.5 การใช้สนามและการดูแลรักษาความปลอดภัย

การใช้สนามและการดูแลรักษาความปลอดภัยสามารถแบ่งได้ดังนี้ การใช้งานตามลักษณะของเครื่องเล่นสนาม การใช้งานตามกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และการดูแลรักษา

2.5.1 การใช้สนามตามลักษณะของเครื่องเล่นสนาม ผู้เล่นหรือเด็กต้องมีลักษณะการเล่นที่ถูกต้อง คือ การเล่นที่ไม่เสี่ยงอันตราย ไม่เล่นท่าพลิกแพลง หรือไม่เล่นรุนแรง เช่น แกว่งชิงช้าสูงมาก เล่นม้าหมุนโดยเอาหัวห้อยลง เล่นกระดานหกโดยนำหนักต่างกัน ฯลฯ การเล่นไม่ถูกขั้นตอนของวิธีการเล่น เช่น กระโดดลงจากชิงช้าขณะกำลังแกว่ง กระโดดขึ้นม้าหมุนขณะกำลังหมุนเร็ว ฯลฯ การเล่นของเล่นไม่เหมาะสมกับวัย เช่น เด็กโตเล่นชิงช้าของเด็กเล็กทำให้ชิงช้าขาด เด็กเล็กเล่นลูกบอลโต ๆ ฯลฯ

2.5.2 การใช้งานตามกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ได้แก่

1) กิจกรรมเสรีเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมการเล่นหรือมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้

2) กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่นการวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัด ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย และการประดิษฐ์

3) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่น ๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์เรียนรู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้

4) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิด แก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

5) กิจกรรมกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กได้ออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก

6) กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นกิจกรรมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่และระยะ

การเล่นในสนามเด็กเล่นต้องมีผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น วิจิตร บุญยะโหดระ(2537) ได้กำหนดบทบาทของผู้ดูแลเด็กดังนี้

1. ผู้ดูแลควรเอาใจใส่ดูแลการเล่นของเด็กเล็ก ๆ อย่างใกล้ชิด อย่าปล่อยให้เด็กเล็กเล่นตามลำพังและอย่าให้เด็กนำของเล่นใส่ปาก

2. กำหนดระยะเวลาของการเล่นให้เหมาะสม

3. ให้เด็กเล่นของเล่นหรือเครื่องเล่นต่าง ๆ ตามขั้นตอนและให้ถูกวิธีหรือกติกา

การเล่น

4. แยกสถานที่ระหว่างเด็กเล็กและเด็กโตให้เป็นสัดส่วน

5. แนะนำให้เด็กเล่นอย่างระมัดระวังและไม่ประมาท

6. เมื่อเด็กเล่นของเล่นเสร็จแล้ว ต้องดูแลเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อยไม่วางเกะกะบนพื้นหรือตามชั้นบันได

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2535) กำหนดบทบาทของครูในการดูแลเด็กในสนามเด็กเล่นดังนี้

1. ครูจะต้องดูแลสิ่งแวดล้อมทั้งสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ให้เด็กสามารถนำของเล่นมาเล่นได้ตามต้องการ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับของเล่นหรือสื่อเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูควรนำของเล่นมาจัดเป็นมุม กำหนดเกณฑ์ภายในห้องในการนำอุปกรณ์และของเล่นออกมาใช้ เพื่อเป็นการฝึกวินัยในตนเองให้แก่เด็ก และเป็นการสร้างระเบียบในสังคมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้
3. บทบาทของผู้ดูแลเด็กไม่ใช่การสอนเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผู้ชี้แนะ ผู้คอยวินิจฉัย ผู้ประเมินผล และสำคัญที่สุดคือ ลักษณะของการเป็นแบบอย่างเด็กจะเลียนแบบผู้ดูแลเด็ก
4. การจัดประสบการณ์ ผู้ดูแลจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กรับการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

นภเนตร ธรรมบวร (2546) เสนอแนะบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมการเล่นของเด็กว่า ต้องมีความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับการเล่น มีความตระหนักว่าเด็กเรียนรู้จากการเล่น และการเล่นคือการเรียนรู้ของเด็ก บทบาทของผู้ดูแลเด็กในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเล่นมีดังต่อไปนี้

1. การบูรณาการหลักสูตรผ่านการเล่น การเล่นช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้เป็นธรรมชาติมากขึ้น ความรู้ของเด็กจะไม่ถูกแบ่งเป็นรายวิชาย่อยๆ แต่ความรู้จะมีลักษณะเป็นองค์รวมและมีความสัมพันธ์กัน
2. การส่งเสริมกระบวนการคิดของเด็กผ่านการเล่น สถานการณ์การเล่นที่ได้รับการออกแบบมาเป็นอย่างดี กระตุ้นและท้าทายให้เด็กพัฒนากระบวนการคิดไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนมากขึ้น ขณะที่เด็กเลือกวัสดุ อุปกรณ์การเล่น แสวงหาปัญหา รวมถึงการพยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งท้าทายให้เด็กพัฒนาความคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น
3. การสื่อสารให้พ่อแม่และบุคลากรอื่น ๆ เห็นคุณค่าในการเล่นของเด็ก
4. ครูต้องเป็นแบบอย่างในการเล่นแก่เด็ก การเล่นจะเป็นประโยชน์และเป็นผลดีกับเด็กมากขึ้น ถ้าผู้ใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการเล่น ทั้งนี้เพราะการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อม และวัสดุอุปกรณ์ในการเล่นสำหรับเด็กเพียงอย่างเดียววันนั้นไม่เพียงพอ ครูจำเป็นจะต้องกระตุ้นให้เด็ก ตั้งคำถาม สังเกตสิ่งที่เห็นหรือสงสัย
5. จัดเตรียมสิ่งแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ และให้เวลาแก่เด็กในการเล่น เพราะสิ่งแวดล้อมช่วยกระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจด้วยตนเอง ครูควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการ

เล่นที่หลากหลาย จัดวางของเล่นในที่สะดวกต่อการหยิบของเด็ก เป็นผู้สนับสนุนการเล่นของเด็ก จัดเวลา
ที่เพียงพอต่อการเล่น

6. ครูไม่ต้องกฎเกณฑ์หรือข้อจำกัดในการเล่นมากเกินไป แม้การมีระเบียบในการเล่นเป็นสิ่งที่ดี เพราะช่วยให้เด็กมีเหตุผล แต่ครูควรส่งเสริมให้เด็กสร้างข้อตกลงในการเล่นด้วยตนเอง ถ้าครูเป็นผู้กำหนดข้อตกลงกับเด็กมากเกินไป เด็กจะขาดโอกาสในการคิด และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

7. ครูส่งเสริมและสนับสนุนการเล่นให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กล่าวโดยสรุป บทบาทของผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่นมี 3 ระยะเวลา คือ ระยะเวลาก่อนการเล่น ผู้ดูแลเด็กต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมให้สะอาดและปลอดภัยและสร้างข้อตกลงในการเล่นกับเด็ก ระยะเวลา
ระหว่างการเล่น ผู้ดูแลเด็กต้องทำหน้าที่ในการสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็ก ตักเตือนเมื่อเด็กมี
พฤติกรรมการเล่นที่ไม่เหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุนการเล่นของเด็ก ระยะเวลาที่สาม คือ หลังการเล่น
เมื่อเด็กเล่นในสนามเด็กเล่นเรียบร้อย ผู้ดูแลเด็กต้องตรวจสอบความสะอาดในสนามเด็กเล่นให้เรียบร้อย

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กุลพงษ์ สุขเกิด (2547) ศึกษาเรื่อง อุบัติเหตุและแนวทางป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอนุบาล
ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า
อุบัติเหตุส่วนใหญ่การหกล้ม การวิ่งชนกัน และการลื่นล้ม สาเหตุเกิดจากตัวนักเรียน และโรงเรียนมี
นโยบายการป้องกันอุบัติเหตุ มาตรการป้องกันอุบัติเหตุ และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

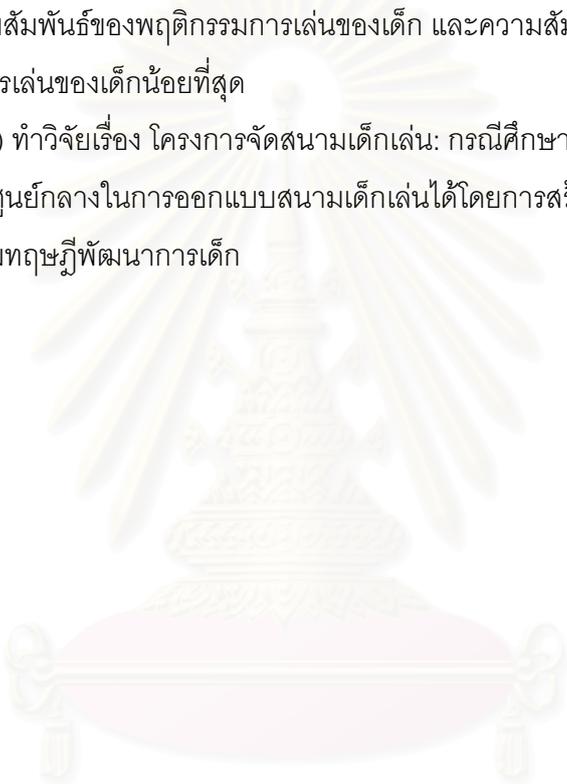
ฉลอง กิมน้อย (2538) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในการเล่นเครื่องเล่นสนาม
โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ จังหวัดนนทบุรี : การศึกษาเฉพาะกรณี โดยศึกษาจากนักเรียนอนุบาล 5-6
ปี จำนวน 30 คน พบว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลด้านการเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม และการ
ร่วมมือพบมากในการเล่นเครื่องเล่นเสริมสมรรถภาพ การเล่นเครื่องเล่นอิสระ และการเล่นเครื่องเล่น
ผสมผสาน และการเล่นเครื่องเล่นทั้ง 3 ลักษณะไม่พบพฤติกรรมก้าวร้าวและการทะเลาะวิวาท

ปิยะธิดา ขจรชัยกุล (2536) ศึกษาเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่มีต่อการพัฒนา
เจตคติด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กปฐมวัยอายุ 2 ถึง 3 ปีที่มีพัฒนาการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานใน
ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร พบว่า พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ส่วนหัวไหล่ แขน ขา การทรงตัว
และการประสานงานของกล้ามเนื้อของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01

Harlos (1994) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดสนามเด็กเล่นเพื่อป้องกันการบาดเจ็บ จากสนามเด็กเล่น 49 แห่ง พบว่า สนามเด็กเล่นขาดประสิทธิภาพในการประเมินด้านการออกแบบและบำรุงรักษา สนามเด็กเล่น การสร้างสนามเด็กเล่นในเด็กแต่ละกลุ่มอายุ และชนิดของเครื่องเล่นมีผลต่อการบาดเจ็บในสนามเด็กเล่น

Henle (2003) ศึกษาเรื่องการรับรู้ของผู้ปกครองต่อการบาดเจ็บของเด็กในสนามเด็กเล่น พบว่า ความสัมพันธ์ของการควบคุมพฤติกรรมการเล่นของผู้ปกครองมีผลต่อการลดการบาดเจ็บของเด็กมากที่สุด รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการเล่นของเด็ก และความสัมพันธ์ของพฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลการเล่นของเด็กน้อยที่สุด

Mcroris (1999) ทำวิจัยเรื่อง โครงการจัดสนามเด็กเล่น: กรณีศึกษาการออกแบบอย่างมีส่วนร่วม พบว่า เด็กสามารถเป็นศูนย์กลางในการออกแบบสนามเด็กเล่นได้โดยการสร้างสนามเด็กเล่นตามลักษณะการเล่นของเด็กและตามทฤษฎีพัฒนาการเด็ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ในด้านการออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม การใช้งานและการดูแลรักษาความปลอดภัย การดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดกรอบการศึกษาในการวิจัย
3. ประชากรและตัวอย่างประชากร
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

การค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นพื้นฐานการทำวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร มีดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร บทความจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสนามเด็กเล่น รวมทั้งเข้าไปสำรวจการจัดสนามเด็กเล่นและสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมในสนามเด็กเล่น

2. ศึกษาแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการวิจัย

2. การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ศึกษาครอบคลุมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาลของโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ดังนี้

ตารางที่ 3 กรอบแนวคิด เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล
กรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบ	ขอบเขตที่ศึกษา	ตัวบ่งชี้
1. การออกแบบพื้นที่		
1.1 ขนาด ที่ตั้ง และองค์ประกอบ ในสนามเด็กเล่น	การกำหนดขนาด สถานที่ตั้ง ของสนามเด็กเล่น และ ส่วนประกอบต่างๆในสนามเด็ก เล่นที่เหมาะสมสอดคล้องกับ พัฒนาการเด็ก	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดขนาดของสนามโดยคำนึงถึงจำนวนเด็ก กับพื้นที่สนาม - กำหนดส่วนประกอบในสนามเด็กเล่น - สนามตั้งอยู่ในสถานที่ปลอดภัย - ตกแต่งพื้นที่สนามโดยคำนึงถึงความปลอดภัย - ตกแต่งบริเวณสนามให้มีความร่มรื่น - ตกแต่งบริเวณสนามที่สอดคล้องกับความสนใจ ของเด็ก
1.2 ชนิดของพื้นสนาม	การเลือกวัสดุและลักษณะ ของพื้นสนามที่ปลอดภัยกับเด็ก	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกวัสดุที่ช่วยลดการกระแทก - ออกแบบพื้นสนามที่มีการระบายน้ำที่ดี
2. การเลือกเครื่องเล่นสนาม		
2.1 ความปลอดภัย	การเลือกเครื่องเล่นสนามที่ไม่ ก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็ก	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกใช้เครื่องเล่นสนามที่ผลิตจากวัสดุและ สีปลอดภัย - เลือกใช้เครื่องเล่นสนามที่มีลักษณะตามมาตรฐาน - เลือกเครื่องเล่นที่มีการประกอบและติดตั้งที่มั่นคง
2.2 พัฒนาการ	การเลือกเครื่องเล่นสนามที่ เหมาะสมและสอดคล้องกับ ความสามารถตามวัยของเด็ก	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกใช้เครื่องเล่นสนามที่ได้รับการออกแบบให้ เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก - เลือกใช้เครื่องเล่นสนามที่หลากหลายช่วยให้เด็ก ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน

ตารางที่ 3 กรอบแนวคิด เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล
กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

องค์ประกอบ	ขอบเขตที่ศึกษา	ตัวบ่งชี้
3. การใช้งานและการดูแลรักษา		
3.1 การใช้งาน		
3.1.1 การใช้งานตามลักษณะ ของเครื่องเล่นสนาม	ลักษณะการใช้เครื่องเล่นสนาม ของเด็กและครูเพื่อการเล่น	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีครูดูแลเด็กขณะที่เด็กเล่นอยู่ในสนามเด็กเล่น - มีการให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยในสนามเด็กเล่น - กำหนดกฎระเบียบและกติกาในการใช้สนามเด็กเล่น - กำหนดอัตราส่วนของครูกับจำนวนเด็กในสนามเด็กเล่นที่เหมาะสม - กำหนดบทบาทและหน้าที่ของครูที่ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น
3.1.2 การใช้สนามเพื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์	ลักษณะการใช้สนามเด็กเล่น ตามตารางกิจกรรมประจำวัน และกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ กิจกรรมในวงกลม กิจกรรม สร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ ฯลฯ	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สนามเด็กเล่นสำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ - ใช้สนามเด็กเล่นในวันสำคัญต่าง ๆ - เปิดโอกาสให้เด็กใช้สนามเด็กเล่นในระยะเวลาที่เหมาะสม
3.2 การดูแลรักษา	การบำรุงรักษาสนามเด็กเล่นให้ อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและ พร้อมใช้งาน	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้มีการทำความสะอาดบริเวณต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่นอย่างสม่ำเสมอ - ตัดแต่งต้นไม้ในสนามเด็กเล่นไม่ให้เป็นอันตรายต่อการเล่นของเด็ก - ตรวจสอบความปลอดภัยของเครื่องเล่นสนามอย่างสม่ำเสมอ - ซ่อมแซมเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในสนามให้พร้อมสำหรับการใช้งาน

3. ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูอนุบาลชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 322 คน และครูอนุบาล 322 คน จากโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 11 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน 187 โรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 120 โรงเรียน และสังกัดสำนัก คณะกรรมการการอุดมศึกษา 4 โรงเรียน

การเลือกตัวอย่างประชากร มีขั้นตอนดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการสุ่ม แบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ตามลำดับ ดังนี้

1.1 สํารวจจำนวนโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนในระดับชั้น อนุบาลในกรุงเทพมหานคร ได้จำนวนที่เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาลจำนวน 1,148 โรงเรียน เป็นโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 38 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชนจำนวน 672 โรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครจำนวน 428 โรงเรียน และ สังกัดสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษาจำนวน 10 โรงเรียน หลังจากนั้นนำจำนวนโรงเรียนทั้งหมดมา แบ่งตามขนาดโรงเรียน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 400 คน เป็นโรงเรียน ขนาดเล็ก โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 400คนแต่น้อยกว่า800 คนเป็นโรงเรียนขนาดกลางและ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 800 คน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2547)

1.2 สุ่มโรงเรียนเพื่อให้ได้ตัวอย่างประชากรครอบคลุมโรงเรียนในแต่ละ สังกัด โดยใช้การคำนวณหาตัวอย่างประชากรตามสูตรของ Yamane ได้จำนวนโรงเรียน 322 โรงเรียน ซึ่งได้โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 11 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน 187 โรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 120 โรงเรียน และสังกัด สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา 4 โรงเรียน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประชากรและตัวอย่างประชากรจำแนกตามสังกัดโรงเรียนและขนาด

สังกัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง			รวม
		ขนาดโรงเรียน			
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	
สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	38	3	2	6	11
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	672	124	23	33	180
สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.)	428	31	42	54	127
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)	10	1	1	2	4
รวม	1,148	159	68	95	322

1.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูอนุบาล โรงเรียนละ 1 คน ได้ผู้บริหารจำนวน 322 คน และครูอนุบาลจำนวน 322 คน

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ สังกัด และสำรวจ

2.1 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้บริหารจำนวน 322 คน และครูอนุบาลจำนวน 322 คน

2.2 เลือกตัวอย่างประชากรจากผู้บริหารและครูอนุบาลโดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกจากแบบสอบถามในเรื่องงบประมาณในการจัดสนามเด็กเล่น โดยเลือกจากโรงเรียนที่ใช้งบประมาณในการสร้างสนามเด็กเล่นมากที่สุดและน้อยที่สุดในแต่ละสังกัด การวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 4 สังกัด ได้โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดและน้อยที่สุดในการจัดสนามเด็กเล่นทั้งสิ้นจำนวน 8 โรงเรียนเพื่อเก็บข้อมูล ด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ ใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลจำนวน 8 โรงเรียน ได้ผู้บริหารจำนวน 8 คน และครูอนุบาลจำนวน 8 คน ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมกับครูอนุบาลจำนวน 8 คน(คนเดียวกับการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์) และแบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่นเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่ใช้งบประมาณในการสร้างสนามเด็กเล่นมากที่สุดและน้อยที่สุดของแต่ละสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 8 โรงเรียน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามผู้บริหารและครูอนุบาล เรื่อง การจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาลมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร
2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล เรื่องการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาลมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร
3. แบบสังเกตพฤติกรรมครูอนุบาลในการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น
4. แบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่น

โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย รายละเอียดดังนี้

4.1 การเตรียมการในการสร้างเครื่องมือวิจัย

4.1.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ จากตำรา วารสาร บทความจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดสนามเด็กเล่น สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นของผู้บริหาร และครูอนุบาล เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดของการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

4.1.2 กำหนดกรอบการศึกษา เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ของผู้บริหารและครูอนุบาล ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม และการใช้งานและการดูแลรักษา

4.1.3 ศึกษาการสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ ในด้านวิธีการและรูปแบบ จากนั้นจึงกำหนดลักษณะโครงสร้างและคำถามของแบบสอบถาม

4.1.4 นำกรอบการศึกษาที่ได้ตามรายละเอียดมาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 1 ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา และเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 2 เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

4.2 การสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

4.2.1 แบบสอบถามผู้บริหารและครูอนุบาลเรื่องการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และปลายเปิด (Open-ended)

4.2.1.1 สร้างแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด สำหรับผู้บริหาร 1 ชุด และครูอนุบาล 1 ชุด เป็นแบบสอบถามผู้บริหารและครูอนุบาล เรื่องการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล มีดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร เรื่อง การจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสนามเด็กเล่น เป็นข้อมูลพื้นฐานของสนามเด็กเล่น มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของสนามเด็กเล่น มีข้อความจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 สภาพการจัดสนามเด็กเล่น แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ จำนวน 43 ข้อ ดังรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านการออกแบบพื้นที่

3.2 ด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม

3.3 ด้านการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

ตอนที่ 4 ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่น เป็นปัญหาการจัดสนามเด็กเล่น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

2) แบบสอบถามสำหรับครูอนุบาล เรื่อง การจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพการใช้และการดูแลสนามเด็กเล่น และปัญหาการใช้และการดูแลสนามเด็กเล่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพการใช้งานและการดูแลสนามเด็กเล่น เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งานและดูแลรักษาสนามเด็กเล่น จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น เป็นปัญหาการใช้งานและการดูแลรักษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และปลายเปิด (Open-ended)

4.2.1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาแก้ไข ด้านความครอบคลุมเนื้อหา และภาษาที่ใช้

4.2.1.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปทดลองใช้จริง

4.2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาลเรื่องการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

สร้างแบบสัมภาษณ์ 2 ชุด สำหรับผู้บริหาร 1 ชุด และครูอนุบาล 1 ชุด เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล เรื่อง การจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ด้านการออกแบบพื้นที่

ตอนที่ 2 ด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม

ตอนที่ 3 ด้านการใช้งานและการดูแลรักษา

4.2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

สร้างแบบสังเกต 1 ชุด สำหรับครูอนุบาล เพื่อสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น แบ่งเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดในการสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาล ในการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

ตอนที่ 2 แบบสังเกตปลายเปิดและวิเคราะห์พฤติกรรมที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาล โดยสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาล ในการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น และวิเคราะห์พฤติกรรมของครูอนุบาล ด้านการใช้งานและการดูแลรักษา

4.2.4 แบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

การสร้างแบบสำรวจ 1 ชุด สำหรับโรงเรียนอนุบาล เพื่อสำรวจสนามเด็กเล่น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสนามเด็กเล่น ได้แก่ ที่ตั้งของโรงเรียน ระดับที่เปิดสอน ขนาดโรงเรียน จำนวนนักเรียน จำนวนบุคลากร

ตอนที่ 2 สภาพการจัดสนามเด็กเล่นใน 3 ด้าน คือ การออกแบบ พื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม และการใช้งานและการดูแลรักษา

ตอนที่ 3 แผนผังการจัดสนามเด็กเล่น

4.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

4.3.1 นำแบบสอบถามผู้บริหารและครูอนุบาลเรื่องการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาลเรื่องการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น และแบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาแก้ไขด้านความครอบคลุมเนื้อหา และภาษาที่ใช้ จากนั้นนำเครื่องมือทั้งแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อจัดพิมพ์เป็นฉบับทดลองใช้

4.3.2 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารและครูอนุบาลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างประชากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ โรงเรียนอนุบาลวัดนฤมิตร โรงเรียนพูนสิน และโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ แล้วนำมาปรับปรุงเรื่องสำนวนภาษา จากนั้นจึงนำมาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงต้นสังกัดของโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร

5.2 จัดส่งแบบสอบถามไปให้โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรทางไปรษณีย์เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหารและครูอนุบาลในการตอบแบบสอบถาม ในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงาน

คณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยให้จัดส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนจากผู้บริหาร จำนวน 262 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.36 และได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนจากคณาจารย์ จำนวน 262 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.36

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานนัดหมาย วัน เวลาในการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและคณาจารย์ ในสังกัดสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 8 คน และคณาจารย์จำนวน 8 คน โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากร โรงเรียนละ 2 วัน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนวันในการเก็บรวบรวมข้อมูล

รายชื่อโรงเรียน	วัน เดือน ปีที่ติดต่อเพื่อเก็บข้อมูล	วัน เดือน ปีที่ลงเก็บข้อมูล
โรงเรียนที่ 1	วันพุธที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2550	วันจันทร์ที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2550 ถึงวันอังคารที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2550
โรงเรียนที่ 2	วันพฤหัสบดีที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2550	วันพุธที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2550 ถึงวันพฤหัสบดีที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2550
โรงเรียนที่ 3	วันศุกร์ที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2550	วันอังคารที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2550 ถึงวันพุธที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2550
โรงเรียนที่ 4	วันศุกร์ที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2550	วันพฤหัสบดีที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2550 ถึงวันศุกร์ที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2550
โรงเรียนที่ 5	วันศุกร์ที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2550	วันพุธที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2550 ถึงวันพฤหัสบดีที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2550
โรงเรียนที่ 6	วันจันทร์ที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2550	วันจันทร์ที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2550 ถึงวันอังคารที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2550
โรงเรียนที่ 7	วันจันทร์ที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2550	วันพฤหัสบดีที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ถึงวันศุกร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550
โรงเรียนที่ 8	วันจันทร์ที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2550	วันอังคารที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ถึงวันพุธที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้นับคืนมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และข้อมูล เรื่องสภาพและปัญหาการจัด สนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล ด้านการออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม และด้านการใช้ และการดูแลรักษา ผู้วิจัยนำข้อมูลคะแนนที่ได้มาหาค่าร้อยละ

6.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนาม เด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบ บรรยาย

6.3 ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย

6.4 ข้อมูลจากแบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จาก การสัมภาษณ์มาสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การคำนวณหาค่าร้อยละและแจกแจงความถี่ของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง กรรณสูต, 2534)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าสถิติและข้อมูลเชิงปริมาณ และสรุปผลโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสนามเด็กเล่น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดสนามเด็กเล่น มีดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์สภาพการออกแบบพื้นที่ในสนามเด็กเล่นของผู้บริหาร

3.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการเลือกเครื่องเล่นสนามในสนามเด็กเล่นของผู้บริหาร

3.3 ผลการวิเคราะห์สภาพการใช้งานและการดูแลรักษาในสนามเด็กเล่น

1) ผลการวิเคราะห์สภาพการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของผู้บริหาร

2) ผลการวิเคราะห์สภาพการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของครูอนุบาล

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาของการจัดสนามเด็กเล่น มีดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นของผู้บริหาร

2) ผลการวิเคราะห์ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นของครูอนุบาล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตารางที่ 6-7)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
1. เพศ										
- ชาย	6	54.55	14	8.92	42	46.67	2	50.00	64	24.43
- หญิง	5	45.45	143	91.08	48	53.33	2	50.00	198	75.57

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
2. อายุ										
- น้อยกว่า 30 ปี	-	-	2	1.27	-	-	-	-	2	0.76
- 30 – 39 ปี	-	-	33	21.02	1	1.11	-	-	34	12.98
- 40 – 49 ปี	3	27.27	61	38.85	28	31.11	2	50.00	94	35.88
- มากกว่า 49 ปี	8	72.73	61	38.85	61	67.78	2	50.00	132	50.38
3. ระดับการศึกษา										
- ปริญญาตรี	3	27.27	45	28.66	13	14.44	-	-	61	23.28
- ปริญญาโท	8	72.73	107	68.15	75	83.33	4	100.00	194	74.05
- ปริญญาเอก	-	-	2	1.27	2	2.22	-	-	4	1.53
- อื่น ๆ	-	-	3	1.91	-	-	-	-	3	1.15
4. ตำแหน่ง										
- ผู้อำนวยการโรงเรียน	6	54.55	34	21.66	9	10.00	1	25.00	50	19.08
- ครูใหญ่	-	-	80	50.96	1	1.11	-	-	81	30.92
- วิชาการในตำแหน่งผู้บริหาร	-	-	3	1.91	3	3.33	-	-	6	2.29
- ผู้ช่วยฝ่ายอาคารสถานที่	-	-	1	0.64	-	-	-	-	1	0.38
- อาจารย์ใหญ่	-	-	8	5.10	-	-	1	25.00	55	20.99
- ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน	3	27.27	22	14.01	31	34.44	2	50.00	58	22.14
- อื่น ๆ	2	18.18	9	5.73	-	-	-	-	11	4.20
5. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง										
- น้อยกว่า 5 ปี	4	36.36	2	1.27	14	15.56	-	-	20	7.63
- 5 – 10 ปี	1	9.09	34	21.66	37	41.11	2	50.00	74	28.24
- 11 – 15 ปี	3	27.27	23	14.65	7	7.77	1	25.00	34	12.98
- มากกว่า 15 ปี	3	27.27	98	62.42	32	35.56	1	25.00	134	51.15
6. แหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับเรื่องสนามเด็กเล่น										
- จากการค้นคว้าด้วยตนเอง	8	72.72	126	80.25	49	54.44	3	75.00	186	70.99
- จากการอบรม	8	72.72	105	66.88	63	70.00	3	75.00	179	68.32
- จากการศึกษาในระดับปริญญาตรี/โท/เอก	8	72.72	66	42.04	25	27.78	4	100.00	98	37.40

จากตารางที่ 6 พบว่าผู้บริหารของโรงเรียนอนุบาลที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ร้อยละ 75.57 และมีอายุมากกว่า 49 ปี ร้อยละ 50.38 ระดับวุฒิการศึกษาคือ ระดับปริญญาโทร้อยละ 74.05 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูใหญ่ร้อยละ 30.92 มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 51.15 ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องสนามเด็กเล่นจากการค้นคว้าด้วยตนเองร้อยละ 70.99

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของครูอนุบาล จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. เพศ										
- ชาย	-	-	14	8.92	5	5.55	-	-	19	7.25
- หญิง	11	100.00	143	91.08	85	94.44	4	100.00	243	92.75
2. อายุ										
- น้อยกว่า 30 ปี	-	-	44	28.03	20	22.22	2	50.00	66	25.19
- 30 – 39 ปี	6	54.55	40	25.48	30	33.33	1	25.00	77	29.39
- 40 – 49 ปี	-	-	56	35.69	27	30.00	1	25.00	84	32.06
- มากกว่า 49 ปี	5	45.45	17	10.83	13	14.44	-	-	35	13.36
3. ระดับการศึกษา										
- ปริญญาตรี	10	90.91	143	91.08	83	92.22	4	100.00	240	91.60
- ปริญญาโท	1	9.09	9	5.73	7	7.78	-	-	17	6.49
- ปริญญาเอก	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.00
- อื่น ๆ	-	-	5	3.18	-	-	-	-	5	1.91
4. ประสบการณ์การทำงาน ในตำแหน่ง										
- น้อยกว่า 5 ปี	-	-	30	19.11	31	34.44	2	50.00	63	24.05
- 5 – 10 ปี	7	63.64	52	33.12	35	38.89	2	50.00	96	36.64
- 11 – 15 ปี	1	100	34	21.66	14	15.56	-	-	49	18.70
- น้อยกว่า 15 ปี	3	27.27	41	26.11	10	11.11	-	-	54	20.61
5. แหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับ เรื่องสนามเด็กเล่น										
- จากการศึกษาในระดับ ปริญญาตรี/โท/เอก	4	36.36	73	46.50	53	58.89	2	50.00	132	50.38
- จากการศึกษาด้วยตนเอง	7	63.64	68	43.31	49	54.44	3	75.00	127	48.48
- จากการอบรม	5	45.45	70	44.59	41	45.56	-	-	116	44.27
- จากการศึกษาดูงานตาม โรงเรียนต่าง ๆ	1	9.09	5	3.18	1	1.11	-	-	7	2.67
6. ระดับชั้นเด็กอนุบาลที่ใช้ สนามเด็กเล่น										
- เตรียมอนุบาล	1	9.09	96	61.15	5	5.56	1	25.00	103	39.31
- อนุบาล 1	7	63.64	115	73.25	72	80.00	3	75.00	197	75.19
- อนุบาล 2	11	100.00	127	80.89	75	83.33	2	50.00	215	82.06
- อนุบาล 3	3	27.27	124	78.98	33	36.67	2	50.00	162	61.83

จากตารางที่ 7 พบว่าครูอนุบาลส่วนใหญ่เป็นหญิงคิดเป็นร้อยละ 92.75 ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีอายุ 40 – 49 ปี ร้อยละ 32.06 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 91.60 ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง 5 - 10ปี ร้อยละ 36.64 แหล่งความรู้ที่ครูอนุบาลได้รับ

เรื่องสนามเด็กเล่นมากที่สุด คือ จากการศึกษาในระดับปริญญาตรีร้อยละ 50.38 ระดับชั้นเด็กอนุบาลที่ใช้สนามเด็กเล่นมากที่สุดคือ เด็กอนุบาล 2 ร้อยละ 82.06

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสนามเด็กเล่น (ตารางที่ 8-10)

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. ระยะเวลาในการเปิดโรงเรียน										
- น้อยกว่า 5 ปี	-	-	2	1.27	1	1.11	-	-	3	1.15
- 5 - 10 ปี	2	18.18	12	7.64	9	10.00	1	25.00	24	9.16
- 11 - 15 ปี	6	54.55	10	6.37	17	18.89	1	25.00	34	12.98
- มากกว่า 15 ปี	3	27.27	133	84.71	63	70.00	2	50.00	201	76.72
2. งบประมาณเริ่มต้นในการสร้างสนามเด็กเล่น										
- น้อยกว่า 20,000 บาท	1	9.09	25	15.92	53	58.89	1	25.00	80	30.53
- 20,000 - 49,999 บาท	8	72.73	22	14.01	28	31.11	1	25.00	59	22.52
- 50,000 - 89,999 บาท	1	9.09	17	10.83	4	4.44	-	-	22	8.40
- 90,000 - 129,999 บาท	-	-	21	13.38	2	2.22	1	25.00	24	9.16
- 130,000 - 169,999 บาท	-	-	24	15.29	1	1.11	-	-	25	9.54
- 170,000 - 209,999 บาท	1	9.09	4	2.55	-	-	-	-	5	1.90
- 210,000 - 249,999 บาท	-	-	3	1.91	-	-	-	-	3	1.14
- มากกว่า 250,000 บาท	-	-	41	26.11	2	2.22	1	25.00	44	16.79
3. งบประมาณในการปรับปรุงสนามเด็กเล่นต่อครั้ง										
- น้อยกว่า 20,000 บาท	4	36.36	63	40.13	76	84.44	2	50.00	145	55.34
- 20,000 - 49,999 บาท	7	63.64	40	25.48	11	12.22	1	25.00	59	22.52
- 50,000 - 89,999 บาท	-	-	9	5.73	2	2.22	1	25.00	12	4.58
- มากกว่า 90,000 บาท	-	-	45	28.66	1	1.11	-	-	46	17.56
4. นโยบายในการปรับปรุงสนามเด็กเล่นต่อปี										
- 1 ครั้งต่อปี	2	18.18	82	52.23	53	58.89	3	75.00	140	53.44
- 2 ครั้งต่อปี	-	-	42	26.75	13	14.44	-	-	55	20.99
- 3 ครั้งต่อปี	1	9.09	10	6.37	12	13.33	-	-	23	8.78
- ไม่มีกำหนด	8	72.73	23	14.65	12	13.33	1	25.00	44	16.79

จากตารางที่ 8 พบว่าโรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่เปิดโรงเรียนมาเป็นระยะเวลามากกว่า 15 ปี ร้อยละ 76.72 โรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่ใช้งบประมาณในการเริ่มต้นสร้างน้อยกว่า 20,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 30.53 โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้งบประมาณในการปรับปรุงสนามเด็กเล่นต่อครั้งน้อยกว่า

20,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 55.34 และโรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่มีนโยบายในการปรับปรุงสนามเด็กเล่น 1 ปีต่อครั้งคิดเป็นร้อยละ 53.44

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของข้อค้ำนึ่งในการสร้างสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. ข้อค้ำนึ่งที่ได้รับเลือกเป็นอันดับแรก										
- สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กอนุบาล	10	90.91	105	66.88	59	65.56	3	75.00	177	67.56
- สอดคล้องกับความพร้อมและงบประมาณ	1	9.09	37	23.57	15	16.67	1	25.00	54	20.61
- สอดคล้องกับสอดคล้องกับปรัชญาของกระทรวงศึกษาธิการ	-	-	9	5.73	9	10.00	-	-	18	6.87
- สอดคล้องกับแนวคิดของการศึกษาปฐมวัย	-	-	2	1.27	6	6.67	-	-	8	3.05
- สอดคล้องกับแนวคิดของผู้บริหาร	-	-	4	2.54	1	1.11	-	-	5	1.90
- สอดคล้องกับแนวคิดของครูอนุบาล	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
2. ข้อค้ำนึ่งที่ได้รับเลือกเป็นอันดับสอง										
- สอดคล้องกับความพร้อมและงบประมาณ	3	27.27	52	33.12	30	34.44	1	25.00	86	32.82
- สอดคล้องกับปรัชญาของกระทรวงศึกษาธิการ	2	18.18	43	27.39	30	34.44	-	-	75	28.63
- สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กอนุบาล	1	9.09	39	24.84	15	16.67	1	25.00	56	21.37
- สอดคล้องกับแนวคิดของการศึกษาปฐมวัย	1	9.09	15	9.55	11	12.22	2	50.00	29	11.07
- สอดคล้องกับแนวคิดของผู้บริหาร	-	-	6	3.82	2	2.22	-	-	8	3.05
- สอดคล้องกับแนวคิดของครูอนุบาล	4	36.36	2	1.27	2	2.22	-	-	8	3.05
3. ข้อค้ำนึ่งที่ได้รับเลือกเป็นอันดับสาม										
- สอดคล้องกับแนวคิดของการศึกษาปฐมวัย	2	18.18	97	61.87	33	36.67	-	-	132	50.38
- สอดคล้องกับสอดคล้องกับปรัชญาของกระทรวงศึกษาธิการ	6	54.55	18	11.46	27	30.00	4	100.00	55	20.99
- สอดคล้องกับแนวคิดของครูอนุบาล	1	9.09	11	7.01	11	12.22	-	-	23	8.77
- สอดคล้องกับแนวคิดของผู้บริหาร	1	9.09	18	11.46	2	2.22	-	-	21	8.02
- สอดคล้องกับความพร้อมและงบประมาณ	1	9.09	8	5.10	10	11.11	-	-	19	7.25
- สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กอนุบาล	-	-	5	3.18	7	7.78	-	-	12	4.58

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของข้อคำนึงในการสร้างสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
4. ข้อคำนึงที่ได้รับเลือกเป็นอันดับสี่										
- สอดคล้องกับสอดคล้องกับ ปรัชญาของกระทรวงศึกษาธิการ	2	18.18	40	25.48	25	27.78	2	50.00	69	26.34
- สอดคล้องกับความพร้อมและ งบประมาณ	1	9.09	52	33.12	10	11.11	-	-	63	24.05
- สอดคล้องกับแนวคิดของ การศึกษาปฐมวัย	5	45.45	14	8.92	26	28.89	2	50.00	47	17.94
- สอดคล้องกับแนวคิดของครู อนุบาล	2	18.18	28	17.83	12	13.33	-	-	42	16.03
- สอดคล้องกับแนวคิดของผู้บริหาร	1	9.09	18	11.46	10	11.11	-	-	29	11.07
- สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก อนุบาล	-	-	5	3.18	7	7.78	-	-	12	4.58
5. ข้อคำนึงที่ได้รับเลือกเป็นอันดับ ห้า										
- สอดคล้องกับแนวคิดของ ผู้บริหาร	1	9.09	89	56.69	29	32.22	1	25.00	120	45.80
- สอดคล้องกับแนวคิดของครู อนุบาล	7	63.64	26	16.56	36	40.00	3	75.00	72	27.48
- สอดคล้องกับแนวคิดของ การศึกษาปฐมวัย	3	27.27	17	10.83	8	8.89	-	-	28	10.69
- สอดคล้องกับสอดคล้องกับ ปรัชญาของกระทรวงศึกษาธิการ	-	-	14	8.92	7	7.78	-	-	21	8.02
- สอดคล้องกับความพร้อมและ งบประมาณ	-	-	8	5.10	9	10.00	-	-	17	6.49
- สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก อนุบาล	-	-	3	1.91	1	1.11	-	-	4	1.53
6. ข้อคำนึงที่ได้รับเลือกเป็นอันดับ หก										
- สอดคล้องกับแนวคิดของครู อนุบาล	1	9.09	70	44.59	29	32.22	1	25.00	101	38.55
- สอดคล้องกับแนวคิดของผู้บริหาร	8	72.73	23	14.65	46	51.11	3	75.00	80	30.53
- สอดคล้องกับสอดคล้องกับ ปรัชญาของกระทรวงศึกษาธิการ	2	18.18	41	26.11	7	7.78	-	-	50	19.08
- สอดคล้องกับแนวคิดของ การศึกษาปฐมวัย	-	-	12	7.64	6	6.67	-	-	18	6.87
- สอดคล้องกับความพร้อมและ งบประมาณ	-	-	11	7.01	1	1.11	-	-	12	4.58
- สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก อนุบาล	-	-	-	-	1	1.11	-	-	1	0.38

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของข้อคำนึงในการสร้างสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
7. ข้อคำนึงที่ได้รับเลือกเป็นอันดับ										
เจ็ด										
- สอดคล้องกับแนวคิดของ	11	100.00	156	99.36	-	-	-	-	261	99.62
ผู้บริหาร										
- สอดคล้องกับความพร้อมและ	-	-	1	0.64	-	-	-	-	1	0.38
งบประมาณของโรงเรียน										

จากตารางที่ 9 พบว่าข้อคำนึงในการเลือกจัดสนามเด็กเล่น 3 อันดับแรกคือ พัฒนาการของเด็กอนุบาลคิดเป็นร้อยละ 67.56 ความพร้อมและงบประมาณคิดเป็นร้อยละ 32.82 และสอดคล้องกับแนวคิดของการศึกษาปฐมวัยคิดเป็นร้อยละ 50.38 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
ผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้าง										
สนามเด็กเล่น										
- ผู้บริหารโรงเรียน	11	100.00	154	98.09	87	96.67	4	100.00	256	97.71
- ครูอนุบาล	11	100.00	130	82.80	75	83.33	4	100.00	220	83.97
- ผู้ปกครอง	9	81.82	49	31.21	76	84.44	3	75.00	137	52.29
- สถาบัน	3	27.27	41	26.11	19	21.11	1	25.00	64	24.43
- วิศวกร	2	18.18	50	31.85	9	10.00	-	-	61	23.28
- บุคลากรในโรงเรียน	-	-	8	5.10	4	4.44	-	-	12	4.58

จากตารางที่ 10 พบว่าผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างสนามเด็กเล่นมากที่สุดคือผู้บริหารโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 97.71 อันดับที่สองคือครูอนุบาลร้อยละ 83.97 อันดับที่สามคือผู้ปกครองร้อยละ 52.29 และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดสนามเด็กเล่นน้อยที่สุดคือ บุคลากรในโรงเรียนร้อยละ 4.58

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดสนามเด็กเล่น

1) ผลการวิเคราะห์สภาพการออกแบบพื้นที่สนามเด็กเล่นของผู้บริหาร(ดังตารางที่ 11-17)

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของสภาพการกำหนดพื้นที่ในสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร
จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด									
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
1.การกำหนดขนาดสนามเด็กเล่น										
เล่น										
- กำหนดจากพื้นที่ว่างในโรงเรียน	10	90.91	128	81.53	69	76.67	2	50.00	209	79.77
- กำหนดจากขนาดของโรงเรียน	1	9.09	86	54.17	35	38.89	1	25.00	123	46.95
- กำหนดจากจำนวนเด็ก	1	9.09	51	32.48	36	40.00	2	50.00	90	34.35
- กำหนดจากจำนวนเครื่องเล่น	1	9.09	34	21.66	41	45.56	2	50.00	78	29.77
2.ขนาดของสนามเด็กเล่น										
- น้อยกว่า 50 ตารางวา	9	81.82	38	24.20	32	35.56	2	50.00	81	30.92
- 50 – 100 ตารางวา	2	18.18	37	23.57	50	55.56	2	50.00	91	34.73
- 100 – 150 ตารางวา	-	-	33	21.02	1	1.11	-	-	34	12.98
- มากกว่า 150 ตารางวา	-	-	49	31.21	7	7.78	-	-	56	21.37
3.ลักษณะของสนามเด็กเล่น										
- มีพื้นที่ให้เด็กเล่นอิสระ	7	63.64	125	79.62	63	70.00	1	25.00	196	74.81
- มีพื้นที่จัดกิจกรรมและเกม	1	9.09	104	66.24	53	58.89	-	-	158	60.31
- มีศาลาหรือที่นั่งพัก	-	-	70	44.59	41	45.56	2	50.00	113	43.13
- มีพื้นที่เล่นทราย	7	63.64	71	45.22	26	28.89	1	25.00	105	40.08
- มีทางเดินในสนาม	5	45.45	60	38.22	24	26.67	2	50.00	91	34.73
- มีบ่อบัวหรือสระน้ำ	1	9.09	68	43.31	22	24.44	-	-	91	34.73
- มีพื้นที่ทำกิจกรรมศิลปะ	-	-	31	19.75	34	37.78	-	-	65	24.81
- มีพื้นที่เล่นน้ำ	5	45.45	41	26.11	-	-	-	-	46	17.56
- มีแปลงปลูกผัก	-	-	35	22.29	2	2.22	-	-	37	14.12
- มีสัตว์เลี้ยง	-	-	32	20.38	-	-	-	-	32	12.21
- มีเนินดิน	-	-	13	8.28	19	21.11	-	-	32	12.21
- มีสนามอยู่ในอาคารเรียน	-	-	14	8.92	12	13.33	1	25.00	27	10.50

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละสภาพการกำหนดพื้นที่ในสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร

จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด									
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
4.ที่ตั้งของสนามเด็กเล่น										
- ใกล้อาคารเรียน	10	90.91	132	84.08	85	94.44	3	7.500	230	87.79
- ใกล้ประตูโรงเรียน	5	45.45	58	36.94	28	31.11	-	-	91	34.73
- ใกล้ห้องน้ำ	6	54.55	64	40.76	17	18.89	2	50.00	89	33.97
- ใกล้ถนนในโรงเรียน	3	27.27	65	41.40	2	2.22	1	25.00	71	27.10
- ใกล้ห้องสมุด	1	9.09	6	3.82	27	30.00	-	-	34	12.98
- ใกล้คูน้ำตม	2	18.18	19	12.10	12	13.33	-	-	33	12.60
- ใกล้ถนนใหญ่	1	9.09	29	18.47	-	-	-	-	30	11.45

จากตารางที่ 11 พบว่าขนาดของสนามเด็กเล่นของโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดจากพื้นที่ว่างในโรงเรียนร้อยละ 79.77 สนามเด็กเล่นในโรงเรียนส่วนใหญ่มีขนาด 50 – 100 ตารางวาคิดเป็นร้อยละ 34.72 ลักษณะของสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีพื้นที่ให้เด็กเล่นอิสระร้อยละ 74.81 ที่ตั้งของสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่อยู่ใกล้อาคารเรียนร้อยละ 87.79

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 โรงเรียนใน 4 โรงเรียน กำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นหลังจากสร้างอาคารเรียน และโรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียนใน 4 โรงเรียน กำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นจากจำนวนนักเรียนที่เปิดรับตามจำนวนห้องเรียน โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นทั้งหมดจำนวน 4 โรงเรียนมีการกำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นหลังการสร้างอาคารเรียน ด้านการกำหนดที่ตั้งของสนามเด็กเล่นพบว่าโรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 โรงเรียนใน 4 โรงเรียน กำหนดที่ตั้งของสนามเด็กเล่นใกล้กับอาคารเรียนของเด็กอนุบาล โรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียนใน 4 โรงเรียน กำหนดที่ตั้งของสนามเด็กเล่นจากบริเวณที่ว่างภายในโรงเรียน โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 โรงเรียนใน 4 โรงเรียนกำหนดที่ตั้งของสนามเด็กเล่นให้ใกล้กับอาคารเรียนของเด็กอนุบาล โรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียนใน 4 โรงเรียนกำหนดที่ตั้งของสนามเด็กเล่นจากบริเวณที่ว่างภายในโรงเรียน

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละลักษณะของรั้วในสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. รั้วในสนามเด็กเล่น										
- สนามเด็กเล่นไม่มีรั้ว	9	81.82	114	72.61	50	55.56	2	50.00	175	66.79
- สนามเด็กเล่นมีรั้ว	2	18.18	43	27.39	40	45.56	2	50.00	87	33.21
2. ลักษณะของรั้ว										
- รั้วรอบสนามเด็กเล่น	9	81.82	51	32.48	41	45.56	1	25.00	102	38.93
- ความสูงของรั้วน้อยกว่าความสูงของเด็ก	2	18.18	41	26.11	29	32.22	1	25.00	73	27.86
- ฝังรั้วลงไปดิน	2	18.18	58	36.94	5	5.56	-	-	65	24.81
- ปลายรั้วเป็นรูปสามเหลี่ยม	-	-	13	8.28	4	4.44	-	-	17	6.49
3. วัสดุที่ใช้ทำรั้วของสนามเด็กเล่น										
- รั้วทำจากเหล็ก	8	72.73	54	34.39	33	36.67	-	-	95	36.26
- รั้วทำจากไม้	-	-	64	40.76	12	13.33	-	-	76	29.01
- รั้วทำจากพุ่มไม้	-	-	33	21.02	6	6.67	1	25.00	40	15.27
- รั้วทำจากพลาสติก	1	9.09	21	13.38	3	3.33	-	-	25	9.54
- รั้วทำจากปูน	4	36.36	1	0.64	4	4.44	1	25.00	10	3.82
- รั้วทำจากอลูมิเนียม	-	-	4	2.55	-	-	-	-	4	1.53

จากตารางที่ 12 พบว่าสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ไม่มีรั้วร้อยละ 66.79

จากการสำรวจพบว่าโรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 โรง ใน 4 โรงมีรั้วรอบสนามเด็กเล่น ลักษณะของรั้วจะมีความสูงมากกว่าความสูงของเด็กจำนวน 2 โรง ใน 4 โรง ความสูงของรั้วเท่ากับความสูงของเด็กจำนวน 1 โรง ใน 3 โรง รั้วทำจากเหล็กจำนวน 2 โรง ใน 4 โรง และรั้วทำจากไม้จำนวน 1 โรง ใน 3 โรง โรงเรียนที่ใช้งบประมาณในการสร้างสนามเด็กเล่นน้อยที่สุดมีรั้วรอบสนามเด็กเล่นจำนวน 1 โรง ใน 4 โรง ความสูงของรั้วมากกว่าความสูงของเด็ก และรั้วทำจากไม้

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละชนิดของพันธุ์ไม้ที่อันตรายในสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร
จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.ชนิดของพันธุ์ไม้ในสนามเด็กเล่น										
1.1ต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม										
- เฟื่องฟ้า	4	36.36	86	54.78	33	36.67	2	50.00	125	47.71
- ไม้ยี่เข่ง	4	36.36	82	52.23	32	35.56	2	50.00	120	45.80
- เตย	4	36.36	18	11.46	8	8.89	-	-	30	11.45
- กระบองเพชร	-	-	7	4.46	2	2.22	-	-	9	3.44
- กระบองเพชร	-	-	1	0.64	-	-	1	25.00	2	0.76
1.2ต้นไม้ที่มีกิ่งเปราะ										
- ชมพูพันธุ์ทิพย์	6	54.55	73	46.50	39	43.33	2	50.00	120	45.80
- แสงจันทร์	-	-	49	31.21	29	32.22	1	25.00	79	30.15
- คูน	-	-	8	5.10	23	25.56	2	50.00	33	12.60
- หลิว	4	36.36	17	10.83	4	4.44	-	-	25	9.54
- นนทรีย์	4	36.36	3	1.91	2	2.22	-	-	9	3.44
- ทองหลวงต่าง	1	9.09	6	3.82	2	2.22	-	-	9	3.44
- แคนสัด	1	9.09	3	1.91	4	4.44	-	-	8	3.05
- แก้วมณี	-	-	5	3.18	3	3.33	-	-	8	3.05
- กำมณี	-	-	5	3.18	-	-	-	-	5	1.91
1.3ต้นไม้ที่มีพิษ										
- สวาน้อยประแป้ง	4	36.36	42	26.75	31	19.75	-	-	77	29.39
- ยี่โถ	4	36.36	27	17.20	5	5.56	-	-	36	13.74
- บานเย็น	4	36.36	6	3.82	18	20.00	-	-	28	10.68
- เต่าร้าง	-	-	4	2.55	3	3.33	-	-	7	2.67
- จำเอย	-	-	1	0.64	2	2.22	-	-	3	1.15
- ลำโพง	-	-	1	0.64	-	-	-	-	1	0.38
- ลำโพง	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
1.4ต้นไม้ที่มีผลใหญ่										
- มะละกอ	-	-	32	20.38	2	2.22	1	25.00	35	13.36
- ขนุน	-	-	28	17.83	-	-	1	25.00	29	11.07
- มะพร้าว	-	-	23	14.65	2	2.22	1	25.00	26	9.92
- มะพร้าว	-	-	19	12.10	1	1.11	-	-	20	7.63

จากตารางที่ 13 พบว่าชนิดพันธุ์ไม้ที่อันตรายที่พบในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือ ต้นไม้ที่มีพิษ ร้อยละ 47.71

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่าโรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่น จำนวน 3 โรง ใน 4 โรงใช้หลักในการตกแต่งให้เด็กสามารถเล่นได้สะดวก โรงเรียนจำนวน 2 โรงใน 4 โรง ใช้หลักในการตกแต่งสนามเด็กเล่นให้ดึงดูดความสนใจของเด็ก โรงเรียนจำนวน 2 โรงใน 4 โรงใช้หลักในการตกแต่งเพื่อให้เกิดความปลอดภัย โรงเรียนทั้งหมดจำนวน 4 โรง เลือกตกแต่งสนามเด็กเล่นด้วยต้นไม้หรือใช้ต้นไม้เดิมเพื่อให้เกิดความร่มรื่น โรงเรียนจำนวน 2 โรง ใน 4 โรงจัดปลูกดอกไม้

ในสนามเด็กเล่นเพื่อให้เกิดความร่มรื่น โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่น จำนวน 1 โรง ใน 4 โรงใช้หลักในการตกแต่งให้เด็กสามารถเล่นได้สะดวก โรงเรียนจำนวน 2 โรงใน 4 โรง ใช้หลักในการตกแต่งสนามเด็กเล่นให้ดึงดูดความสนใจของเด็ก โรงเรียนจำนวน 2 โรงใน 4 โรงใช้หลักในการตกแต่งเพื่อให้เกิดความปลอดภัย และโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 4 โรง เลือกตกแต่งสนามเด็กเล่นด้วยต้นไม้หรือใช้ต้นไม้เดิมเพื่อให้เกิดความร่มรื่น

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละลักษณะของสระน้ำหรือบ่อน้ำในสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร
จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. สระน้ำหรือบ่อน้ำ										
- ไม่มี	9	81.82	56	35.67	67	74.44	2	50.00	134	51.15
- มี	2	18.18	101	64.33	23	25.56	2	50.00	128	48.85
2. ลักษณะของสระน้ำหรือบ่อน้ำ										
- ในสระน้ำมีปลา	-	-	61	38.85	11	12.22	1	25.00	73	27.86
- มีรั้วกันรอบบ่อน้ำหรือสระน้ำ	1	9.09	51	32.48	12	13.33	-	-	64	24.43
- ขอบบ่อสูงจากพื้นสนาม	1	9.09	61	38.85	4	4.44	-	-	66	25.19
- บ่อน้ำตื้น เด็กยืนได้	1	9.09	47	29.94	12	13.33	1	25.00	61	23.28
- มีตาข่ายกันรอบบ่อ	-	-	23	14.65	3	3.33	-	-	26	9.92

จากตารางที่ 14 พบว่าในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ไม่มีบ่อน้ำหรือสระน้ำร้อยละ 51.15

จากการสำรวจพบว่าโรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นไม่มีบ่อน้ำหรือสระน้ำในสนามเด็กเล่นจำนวนทั้งหมด 4 โรง และโรงเรียนที่ใช้งบประมาณในการสร้างสนามเด็กเล่นน้อยที่สุดจำนวน 1 โรงมีสระน้ำในสนามเด็กเล่น ลักษณะของสระน้ำมีขอบบ่อสูงจากพื้นสนามและบ่อน้ำตื้น เด็กสามารถยืนได้ ขนาดของบ่อมีความกว้าง 2x4 เมตร ใ้ให้เด็กเล่นน้ำโดยใช้ชุดว่ายน้ำลงเล่นในสระน้ำ

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของช่วงเวลาของแสงแดดและการใช้ร่มเงาในสนามเด็กเล่น
จากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. ช่วงเวลาแสงแดดในสนามเด็กเล่น										
- แดดส่อง 10.00 – 12.00 น.	10	90.91	111	70.70	42	46.67	3	75.00	166	63.36
- แดดส่อง 12.00 – 14.00 น.	4	36.36	73	46.50	48	53.33	1	25.00	126	48.10

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของช่วงเวลาของแสงแดดและการใช้ร่มเงาในสนามเด็กเล่น
จากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
- แดดส่องก่อน 10.00 น.	3	27.27	81	51.59	29	32.22	-	-	113	43.13
- แดดส่องหลัง 14.00 น.	3	27.27	72	45.86	11	12.22	-	-	86	32.82
2. การใช้ร่มเงา										
- ร่มเงาจากต้นไม้	10	90.91	124	78.98	73	81.11	2	50.00	209	79.77
- ร่มเงาจากอาคารเรียน	7	63.64	74	47.13	50	55.56	3	75.00	134	51.15
- ร่มเงาจากผ้าหรือกันสาด	-	-	74	47.13	7	7.78	-	-	81	30.92

จากตารางที่ 15 พบว่าช่วงเวลาที่แสงแดดส่องถึงสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือ 10.00–12.00 น. ร้อยละ 63.36 และการใช้ร่มเงาส่วนใหญ่ใช้ร่มเงาจากต้นไม้ร้อยละ 79.77

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 1 โรงเรียนใน 4 โรงเรียน ใช้อาคารเรียนเพื่อให้เกิดร่มเงาและช่วยบังแสงแดด โรงเรียน 3 โรงเรียนใน 4 โรงเรียนใช้ต้นไม้เพื่อให้เกิดความร่มเงาและช่วยบังแสงแดด โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 โรงเรียนใน 4 โรงเรียนใช้อาคารเรียนเพื่อให้เกิดร่มเงาและช่วยบังแสงแดด โรงเรียน 1 โรงเรียนใน 4 โรงเรียนใช้ต้นไม้เพื่อให้เกิดความร่มเงาและช่วยบังแสงแดด

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละวัสดุอุปกรณ์ในการเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. วัสดุอุปกรณ์ในการเล่น										
- บ้านจำลอง	6	54.55	97	61.78	38	42.22	-	-	141	53.82
- อื่น ๆ เช่น ชิงช้า กระดานลื่น ไม้กระดก ห่วงโหน	2	18.18	55	35.03	43	47.78	3	75.00	103	39.31
- วัสดุอุปกรณ์ในการเล่นทราย	8	72.73	74	47.13	14	15.56	1	25.00	97	37.02
- รถจักรยาน สามล้อ	1	9.09	80	50.96	2	2.22	1	25.00	84	32.06
- วัสดุอุปกรณ์ในการเล่นน้ำ	6	54.55	50	31.85	1	1.11	-	-	57	21.76
- บล็อกกลวง	5	45.45	38	24.20	13	14.44	1	25.00	57	21.76

จากตารางที่ 16 พบว่าวัสดุอุปกรณ์ในการเล่นส่วนใหญ่คือ บ้านจำลองร้อยละ 53.82

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า การเลือกวัสดุและอุปกรณ์ประกอบการเล่นในสนามเด็กเล่นโรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 1 โรงเรียน ใน 4 โรงเรียนให้ผู้บริหารเป็นผู้

กำหนดส่วนประกอบต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น และโรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียน 4 โรงเรียนซึ่งประมาณ
กำหนดส่วนประกอบต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น โรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียน 4 โรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมในการ
เลือกส่วนประกอบต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น โรงเรียนที่ซึ่งประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็ก
เล่นจำนวน 3 โรงเรียน 4 โรงเรียน กำหนดองค์ประกอบของสนามเด็กเล่นจากเครื่องเล่นสนามมีอยู่แล้ว
โรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียน 4 โรงเรียนให้ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดส่วนประกอบต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของวัสดุที่ใช้ทำพื้นสนามจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.วัสดุที่ใช้ทำพื้นสนาม										
- ปูน	5	45.45	34	21.66	44	48.89	1	25.00	84	32.06
- หินปูน	4	36.36	60	38.22	15	16.67	1	25.00	80	30.53
- ทราาย	3	27.27	33	21.02	30	33.33	1	25.00	67	25.57
- อีฐ	1	9.09	53	33.76	11	12.22	-	-	65	24.81
- ยางสังเคราะห์	7	63.64	24	15.29	5	5.56	3	75.00	39	14.89
- ดิน	-	-	17	10.83	6	6.67	1	25.00	24	9.16
- หิน	-	-	4	2.55	7	7.78	-	-	11	4.20
- กระเบื้อง	-	-	5	3.18	2	2.22	1	25.00	8	3.05
- ไม้	-	-	3	1.91	1	1.11	-	-	4	1.53
- ยางมะตอย	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
2.ลักษณะของพื้นสนามเมื่อฝนตก										
- ไม่มีน้ำขัง แต่ใช้เวลา 15 นาทีให้สนามแห้ง	7	63.64	91	57.96	44	48.89	3	75.00	145	55.34
- แห้งทันทีที่ฝนหยุด	3	27.27	54	34.39	12	13.33	1	25.00	70	26.72
- มีน้ำขังในสนามเป็นบางแห่ง	1	9.09	21	13.38	33	36.67	-	-	55	20.99
- มีน้ำท่วม	-	-	-	-	1	1.11	1	25.00	2	0.76
3.พื้นสนามทำจากทราย										
- ไม่ได้ใช้ทราย	8	72.73	124	78.98	60	66.67	3	75.00	195	74.43
- ใช้ทราย	3	27.27	33	21.02	30	33.33	1	25.00	67	25.57
4.ความลึกของพื้นสนาม										
- น้อยกว่า 5 เซนติเมตร	-	-	10	6.37	21	23.33	-	-	31	11.83
- 5 – 10 เซนติเมตร	1	9.09	10	6.37	6	6.67	-	-	17	6.49
- 10 – 15 เซนติเมตร	-	-	1	0.64	2	2.22	1	25.00	4	1.53
- 15 – 20 เซนติเมตร	1	9.09	8	5.10	1	1.11	-	-	10	3.81
- มากกว่า 20 เซนติเมตร	1	9.09	4	2.55	-	-	-	-	5	1.91

จากตารางที่ 17 พบว่าพื้นที่สนามส่วนใหญ่ทำจากปูนร้อยละ 32.06 ลักษณะของพื้นที่สนามส่วนใหญ่เมื่อมีฝนตกพบว่าไม่มีน้ำขังแต่ใช้เวลา 15 นาทีเพื่อให้แห้งสนิท ร้อยละ 55.34 กรณีที่สร้างสนามเด็กเล่นด้วยทรายคิดเป็นร้อยละ 25.57 โดยพื้นที่สนามที่ใช้ทรายส่วนใหญ่มีความลึกของพื้นที่สนามน้อยกว่า 5 เซนติเมตรร้อยละ 11.83

จากการสำรวจพบว่า โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 2 โรงเรียน 4 โรงเรียนเลือกใช้ทรายสร้างเป็นพื้นสนาม เพื่อที่เด็กจะสามารถเล่นทรายในสนามเด็กเล่นได้ โรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียน 4 โรงเรียน ใช้ยางสังเคราะห์เป็นพื้นสนามเนื่องจากสามารถรองรับแรงกระแทกได้ดี เพื่อลดการบาดเจ็บที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 2 โรงเรียน 4 โรงเรียนเลือกใช้ทรายเป็นพื้นสนาม เพราะมีความปลอดภัยและราคาโดยรวมดีกว่ายางสังเคราะห์ โรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียน 4 โรงเรียนใช้ปูนซีเมนต์เป็นพื้นสนาม เนื่องจากไม่มีพื้นที่สำหรับการจัดสนามเด็กเล่นโดยเฉพาะ และวางเครื่องเล่นสนามไว้ใกล้กับสนามบาสเกตบอลจึงใช้วัสดุที่สร้างพื้นของสนามชนิดเดียวกัน

ตารางที่ 18 สรุปภาพรวมของสภาพการออกแบบพื้นที่สนามเด็กเล่นของผู้บริหาร

รายการ	ทุกสังกัด	
	จำนวน (N= 262)	ร้อยละ
- ขนาดของสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่กำหนดจากพื้นที่ว่างในโรงเรียน	209	79.77
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีขนาด 50-100 ตารางวา	91	34.73
- สนามเด็กเล่นมีพื้นที่ให้เด็กเล่นอิสระ	196	74.81
- ที่ตั้งของสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ใกล้อาคารเรียน	230	87.79
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ไม่มีรั้ว	175	66.79
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีพื้นไม้ที่เป็นอันตรายคือพื้นไม้ที่แหลมคม	125	47.71
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ไม่มีสระน้ำหรือบ่อน้ำ	134	51.15
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีแสงแดดส่องถึงในช่วงเวลา 10.00-12.00 น.	166	63.36
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ใช้ร่มเงาจากต้นไม้	209	79.77
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีบ้านจำลองเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการเล่น	141	53.82
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่สร้างพื้นสนามจากปูน	84	32.06
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ไม่มีน้ำขังแต่ใช้เวลา 15 นาทีให้สนามแห้ง	145	55.34

2) ผลการวิเคราะห์สภาพการเลือกเครื่องเล่นสนามของผู้บริหาร(ตารางที่ 19-22)

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของแนวคิดในการเลือกเครื่องเล่นสนามจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.แนวคิดลำดับแรกในการเลือก										
เครื่องเล่นสนาม										
- ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	4	36.36	96	61.15	61	67.78	1	25.00	162	61.83
- ความปลอดภัย	4	36.36	34	21.66	11	12.22	3	75.00	52	19.85
- งบประมาณ	3	27.27	26	16.56	17	18.89	-	-	46	17.56
- ความสวยงาม	-	-	1	0.64	-	-	-	-	1	0.38
- ลักษณะวัสดุที่ใช้	-	-	-	-	1	1.11	-	-	1	0.38
- ความทนทาน	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
- ความต้องการของครูอนุบาล	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
- ความนิยม	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
2.แนวคิดลำดับสองในการเลือก										
เครื่องเล่นสนาม										
- ความปลอดภัย	3	27.27	77	49.04	47	52.22	-	-	127	48.47
- ความทนทาน	4	36.36	49	31.21	21	23.33	1	25.00	75	28.63
- ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	3	27.27	19	12.10	8	8.89	3	75.00	33	12.60
- งบประมาณ	-	-	7	4.46	11	12.22	-	-	18	6.87
- ความต้องการของครูอนุบาล	1	9.09	2	1.27	1	1.11	-	-	4	1.53
- ลักษณะวัสดุที่ใช้	-	-	2	1.27	2	2.22	-	-	4	1.53
- ความสวยงาม	-	-	1	0.64	-	-	-	-	1	0.38
- ความนิยม	-	-	-	-	-	-	-	-	0	20
3.แนวคิดลำดับสามในการเลือก										
เครื่องเล่นสนาม										
- งบประมาณ	4	36.36	49	31.21	34	37.78	3	75.00	90	34.35
- ความปลอดภัย	2	18.18	26	16.56	18	20.00	-	-	46	17.56
- ความต้องการของครูอนุบาล	-	-	21	13.38	12	13.33	1	25.00	34	12.98
- ลักษณะวัสดุที่ใช้	-	-	23	14.65	8	8.89	-	-	31	11.83
- ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	3	27.27	17	10.83	8	8.89	-	-	28	10.69
- ความทนทาน	1	9.09	14	8.92	6	6.67	-	-	21	8.02
- ความสวยงาม	-	-	6	3.82	3	3.33	-	-	9	3.44
- ความนิยม	1	9.09	1	0.64	1	1.11	-	-	3	1.15

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของแนวคิดในการเลือกเครื่องเล่นสนามจากผู้บริหาร

จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
4.แนวคิดลำดับสี่ในการเลือกเครื่องเล่นสนาม										
- ความทนทาน	4	36.36	35	22.29	34	37.78	-	-	73	27.86
- งบประมาณ	-	-	32	20.38	23	25.56	-	-	55	20.99
- ความสวยงาม	-	-	37	23.57	16	17.78	1	25.00	54	20.61
- ลักษณะวัสดุที่ใช้	1	9.09	16	10.19	7	7.78	3	75.00	27	10.31
- ความต้องการของครูอนุบาล	2	18.18	19	12.10	4	4.44	-	-	25	9.54
- ความนิยม	3	27.27	12	7.64	1	1.11	-	-	16	6.11
- ความปลอดภัย	1	9.09	3	1.91	4	4.44	-	-	8	3.05
- ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	-	-	3	1.91	1	1.11	-	-	4	1.53
5.แนวคิดอันดับห้าในการเลือกเครื่องเล่นสนาม										
- ความสวยงาม	2	18.18	49	31.21	40	44.44	1	25.00	92	35.11
- ความต้องการของครูอนุบาล	3	27.27	39	24.84	23	25.56	1	25.00	66	25.19
- ความทนทาน	1	9.09	35	22.29	14	15.56	1	25.00	51	19.47
- ลักษณะวัสดุที่ใช้	3	27.27	19	12.10	11	12.22	1	25.00	34	12.98
- งบประมาณ	-	-	6	3.82	1	1.11	-	-	7	2.67
- ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	1	9.09	4	2.55	-	-	-	-	5	1.90
- ความปลอดภัย	1	9.09	2	1.27	1	1.11	-	-	4	1.53
- ความนิยม	-	-	3	1.91	-	-	-	-	3	1.15
6.แนวคิดอันดับหกในการเลือกเครื่องเล่นสนาม										
- ลักษณะวัสดุที่ใช้	1	9.09	44	28.03	19	21.11	-	-	64	24.43
- ความต้องการของครูอนุบาล	2	18.18	15	9.55	26	28.89	1	25.00	44	16.79
- ความสวยงาม	3	27.27	30	19.11	10	11.11	-	-	43	16.41
- ความนิยม	2	18.18	24	15.27	14	15.56	1	25.00	41	15.65
- ความทนทาน	1	9.09	17	10.83	8	8.89	2	50.00	28	10.68
- ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	2	18.18	16	10.19	9	10.00	-	-	27	10.31
- งบประมาณ	-	-	11	7.01	3	3.33	-	-	14	5.34
- ความปลอดภัย	-	-	-	-	1	1.11	-	-	1	0.38

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของแนวคิดในการเลือกเครื่องเล่นสนามจากผู้บริหาร

จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
7.แนวคิดอันดับเจ็ด ในการเลือกเครื่องเล่นสนาม										
- ความต้องการของครูอนุบาล	6	54.55	63	40.13	22	24.44	-	-	91	34.73
- ความนิยม	-	-	25	15.92	31	34.44	-	-	56	21.37
- ความสวยงาม	5	45.45	28	17.83	16	17.78	2	50.00	51	19.47
- ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	-	-	15	9.55	11	12.22	1	25.00	27	10.31
- ลักษณะวัสดุที่ใช้	-	-	11	7.01	4	4.44	-	-	15	5.73
- ความทนทาน	-	-	6	3.82	5	5.56	-	-	11	4.20
- งบประมาณ	-	-	8	5.10	1	1.11	-	-	9	3.44
- ความปลอดภัย	-	-	1	0.64	-	-	1	25.00	2	0.76
8.แนวคิดอันดับแปดในการเลือกเครื่องเล่นสนาม										
- ความนิยม	5	45.45	92	58.60	59	65.56	3	75.00	159	60.69
- ลักษณะวัสดุที่ใช้	1	9.09	17	10.83	12	13.33	-	-	30	11.45
- งบประมาณ	4	36.36	18	11.46	-	-	1	25.00	23	8.79
- ความปลอดภัย	-	-	14	8.92	8	8.89	-	-	22	8.40
- ความสวยงาม	1	9.09	6	3.82	6	6.67	-	-	13	4.96
- ความต้องการของครูอนุบาล	-	-	9	5.73	2	2.22	-	-	11	4.20
- ความทนทาน	-	-	1	0.64	3	3.33	-	-	4	1.53
- ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0

จากตารางที่ 19 พบว่าแนวคิดอันดับแรกในการเลือกเครื่องเล่นสนามคือ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ร้อยละ 61.83 อันดับที่สองคือ ความปลอดภัย ร้อยละ 48.47 อันดับที่สามคือ งบประมาณ ร้อยละ 34.35

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นทั้งหมดจำนวน 4 โรงเรียน มีลักษณะการเลือกเครื่องเล่นสนามที่มีคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมกับพัฒนาการ จำนวน 1 โรงเรียน ใน 4 โรงเรียนให้ครูอนุบาลช่วยเลือกเครื่องเล่นสนามที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาล โดยให้พนักงานขายแนะนำคุณสมบัติของเครื่องเล่นแต่ละชิ้น จากนั้นครูอนุบาลเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของเครื่องเล่นสนามแต่ละชนิดร่วมกันก่อนที่จะเสนอจัดซื้อ โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นมีลักษณะการเลือกเครื่องเล่นสนามที่มีคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมกับพัฒนาการจำนวนทั้งหมด 4 โรงเรียน

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของโครงสร้างและลักษณะการประกอบเครื่องเล่นสนามผู้บริหาร
จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. โครงสร้างของเครื่องเล่นสนาม										
สนาม										
- ไม้	3	27.27	11	7.01	7	7.78	-	-	21	8.02
- เหล็ก	7	63.64	42	26.75	17	18.89	1	25.00	67	25.57
- อลูมิเนียม	1	9.09	68	43.31	26	28.89	2	50.00	97	37.02
- พลาสติก	7	63.64	53	33.76	14	15.56	-	-	74	28.24
- เชือก	4	36.36	31	19.75	10	11.11	1	25.00	46	17.56
2. ลักษณะของเครื่องเล่นสนาม										
- เครื่องเล่นแบบแยกชิ้นและหลายประเภท	6	54.55	107	68.15	73	81.11	3	75.00	189	72.14
- เครื่องเล่นชิ้นเดียวแต่ประกอบด้วยเครื่องเล่นหลายชิ้น	5	45.45	50	31.85	17	18.89	1	25.00	73	27.86

ตารางที่ 20 พบว่าโครงสร้างของเครื่องเล่นสนามส่วนใหญ่ทำมาจากอลูมิเนียมร้อยละ 77.02 ลักษณะการประกอบเครื่องเล่นสนามส่วนใหญ่เป็นแบบแยกชิ้นและหลายประเภท ร้อยละ 72.14

จากการสำรวจพบว่าโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่น จำนวน 1 โรงเรียน 4 โรงเรียนที่มีการยึดติดเครื่องเล่นสนามทุกชิ้นกับพื้นสนาม และโรงเรียน 2 โรงเรียน 4 โรงเรียน มีการยึดติดเครื่องเล่นสนามบางชิ้นกับพื้นสนาม โรงเรียน 1 โรงเรียน 4 โรงเรียนไม่มีเครื่องเล่นสนาม โรงเรียน 3 ใน 4 โรงเรียนมีระยะห่างระหว่างบันไดของเครื่องเล่นสนามน้อยกว่า 30 เซนติเมตรและมีความกว้างของแต่ละขั้นบันไดมากกว่า 30 เซนติเมตร โรงเรียน 3 โรงเรียน 4 โรงเรียนมีบันไดของเครื่องเล่นสนามที่ใช้งานได้ครั้งละ 1 คน และโรงเรียน 1 โรงเรียนมีบันไดและราวลิ้นของเครื่องเล่นสนามที่ใช้งานได้มากกว่า 1 คน โรงเรียนทั้งหมด 4 โรงเรียนมีพื้นผิวของสนามที่เรียบและไม่มีเสี้ยน โรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวนทั้งหมด 4 โรงเรียน ไม่ยึดติดเครื่องเล่นสนามทุกชิ้นกับพื้นสนามแต่มีการยึดติดเครื่องเล่นสนามบางชิ้นกับพื้นสนาม โรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียน 4 โรงเรียน มีเครื่องเล่นสนามมีรูที่เด็กสามารถเอานิ้วเข้าไปได้ โรงเรียนอนุบาล 1 โรงเรียน 4 โรงเรียน มีเครื่องเล่นสนามที่มีช่องที่เด็กสามารถเอานิ้วเข้าไป โรงเรียนอนุบาล 3 โรงเรียน 4 โรงเรียนมีระยะห่างระหว่างบันไดน้อยกว่า 30 เซนติเมตร โรงเรียนอนุบาลจำนวนทั้งหมด 4 โรงเรียนมีบันไดที่มีความกว้างของแต่ละขั้นมากกว่า 30 เซนติเมตรและมีเครื่องเล่นสนามที่มีบันไดที่ขึ้นได้ครั้งละ 1 คน โรงเรียนอนุบาลจำนวนทั้งหมด 4 โรงเรียนมีพื้นผิวของสนามที่เรียบ ไม่มีเสี้ยน

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของเครื่องเล่นสนามแต่ละประเภทจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.ประเภทเครื่องเล่นสนาม										
1.1 เครื่องเล่นสนามประเภทไม้กระดก										
ไม้กระดก										
- ไม่มี	9	81.82	122	77.71	74	82.22	3	75.00	208	79.39
- มี	2	18.18	35	22.29	16	17.78	1	25.00	54	20.61
1) ลักษณะของไม้กระดก										
- มีราวจับทั้งสองมือ	-	-	21	13.38	14	15.56	1	25.00	36	13.74
- มีแผ่นไม้หรือโลหะสำหรับรองนั่ง	1	9.09	18	11.46	9	10.00	1	25.00	29	11.07
- มีแผ่นรองกันกระแทกด้านล่างที่ นั่ง	1	9.09	18	11.46	3	3.33	1	25.00	23	8.78
1.2 เครื่องเล่นสนามประเภทไม้สไลด์										
- มี	10	90.91	135	85.99	55	61.11	4	100.00	204	77.86
- ไม่มี	1	9.09	22	14.01	35	38.89	-	-	58	22.14
1) ลักษณะของไม้สไลด์										
- มีที่จับระหว่างทางขึ้น	7	63.64	97	61.78	41	45.56	3	75.00	148	56.49
- มีพื้นที่รอระหว่างจุดพักกับไม้สไลด์	4	36.36	76	48.41	26	28.89	2	50.00	108	41.22
- มีที่กั้นด้านข้างของรางสไลด์	8	72.73	71	28.66	25	27.78	3	75.00	107	40.84
- มีที่กั้นในจุดที่พัก	4	36.36	45	28.66	23	25.56	3	75.00	75	28.63
- มีทิศทางการสไลด์เครื่องเล่น อื่น ๆ	3	27.27	39	24.84	26	28.89	2	50.00	70	26.72
1.3 เครื่องเล่นปืนป่าย										
- มี	10	90.91	135	85.99	78	86.67	3	75.00	226	86.26
- ไม่มี	1	9.09	22	14.01	12	13.33	1	25.00	36	13.74
1) ลักษณะของเครื่องปืนป่าย										
- ขนาดของราวจับเด็กทำได้ รอบ	9	81.82	118	75.16	52	57.78	4	100.00	183	69.85
- บันไดขึ้นเป็นทางโค้ง	2	18.18	35	22.29	21	23.33	1	25.00	59	22.52
- จุดผูกสำหรับปืนป่ายสามารถ ขยับเขยื้อนได้	1	9.09	18	11.46	2	2.22	1	25.00	22	8.40
2) พื้นี่รองรับเครื่องเล่นปืนป่าย										
- มี	1	9.09	38	24.20	13	14.44	0	-	52	19.85
- ไม่มี	10	90.91	119	75.80	77	85.56	4	100.00	210	80.15

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของเครื่องเล่นสนามแต่ละประเภท จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
3) ลักษณะของพื้นรองรับภายใต้										
เครื่องปั่นป่าย										
- พื้นรองรับติดเดียวกับพื้นสนามทั่วไป	10	90.91	150	95.54	86	95.56	4	100.00	250	95.42
- พื้นรองรับทำจากยางสังเคราะห์	1	9.09	5	3.18	3	3.33	-	-	9	3.44
- พื้นที่รองรับทำจากปูนซีเมนต์	-	-	1	0.64	1	1.11	-	-	2	0.76
- พื้นที่รองรับทำจากหญ้า	-	-	1	0.64	-	-	-	-	1	0.38
1.4 เครื่องเล่นประเภทม้าหมุน										
- มี	4	36.36	94	59.87	54	60.00	3	75.00	155	59.16
- ไม่มี	7	63.64	63	40.13	36	40.00	1	25.00	107	40.84
1) ลักษณะของม้าหมุน										
- มีที่จับสองมือ	3	27.27	81	51.59	54	60.00	3	75.00	141	53.82
- มีที่วางเท้า	2	18.18	86	54.78	46	51.11	3	75.00	137	52.29
- ระดับที่นั่งน้อยกว่า 1 เมตร	3	27.27	44	28.03	19	21.11	2	50.00	68	25.95
- เคลื่อนที่ในแนวตั้ง	2	18.18	24	15.29	12	13.33	1	25.00	39	14.89
1.5 เครื่องเล่นประเภทชิงช้า										
- มี	9	81.82	119	75.80	49	54.44	2	50.00	179	68.32
- ไม่มี	2	18.18	38	24.20	41	45.56	2	50.00	83	31.68
1) ลักษณะของชิงช้า										
- ทิศทางแกว่งไปเฉพาะด้านหน้าและหลัง	4	36.36	82	52.23	28	31.11	2	50.00	116	44.27
- นั่งได้ครั้งละ 1 คน	5	45.45	66	42.04	37	41.11	1	25.00	109	41.60
- ที่นั่งทำจากไม้	4	36.36	64	40.76	37	41.11	2	50.00	107	40.84
- โครงรองรับชิงช้ามากกว่า 2 ที่นั่ง	2	18.18	47	29.94	17	18.89	1	25.00	67	25.57
- ที่นั่งทำจากยาง	1	9.09	10	6.37	1	1.11	-	-	12	4.58
- ทิศทางในการแกว่งหมุนได้รอบ	1	9.09	2	1.18	2	2.22	-	-	5	1.91
1.6 เครื่องเล่นสนามอื่น ๆ										
- ราวโค้ง	5	45.45	71	45.22	45	50.00	4	100.00	125	47.71
- อู่มองค์ ท่อลอด	7	63.64	59	37.58	18	20.00	-	-	84	32.06
- คานทรงตัว	1	9.09	19	12.10	4	4.44	-	-	24	9.16
- ห่วงโยน	4	36.36	20	12.74	9	10.00	1	25.00	34	12.98
- เสารูด	-	-	8	5.10	-	-	-	-	8	3.05

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของเครื่องเล่นสนามแต่ละประเภท จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.7 อุปกรณ์ประกอบการเล่น										
- บ้านจำลอง	7	63.64	80	50.96	12	13.33	-	-	99	37.79
- ลูกบอล	1	9.09	66	42.04	26	28.89	2	50.00	95	36.25
- อุปกรณ์เล่นน้ำเล่นทราย	3	27.27	61	38.85	20	22.22	1	25.00	85	32.44
- เศษใบไม้ กิ่งไม้	1	9.09	45	28.66	14	15.56	-	-	60	22.90
- พลาสติกสร้างสรรค์	2	18.18	36	22.93	17	18.89	1	25.00	56	21.37
- จักรยานสามล้อ	-	-	35	22.29	4	4.44	-	-	39	14.89
- เกมต่าง ๆ	-	-	26	16.56	10	11.11	1	25.00	37	14.12
- บล็อกต่าง ๆ	3	27.27	21	13.38	12	13.33	1	25.00	37	14.12
- อุปกรณ์เล่นบทบาทสมมุติ	2	18.18	17	10.83	11	12.22	1	25.00	31	11.83
- ดินเหนียว	-	-	3	1.91	7	7.78	-	-	10	3.82

จากตารางที่ 21 พบว่าสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ไม่มีเครื่องเล่นสนามประเภทไม้กระดกร้อยละ 79.39 สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีไม้ลื่นร้อยละ 77.86 สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีเครื่องป็นปายร้อยละ 86.26 กรณีที่สนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่นสนามประเภทเครื่องป็นปาย ลักษณะของเครื่องป็นปายส่วนใหญ่มีราวจับที่เด็กสามารถทำได้รอบร้อยละ 80.97 สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีเครื่องเล่นสนามประเภทม้าหมุนร้อยละ 59.16 กรณีที่มีเครื่องเล่นประเภทม้าหมุน ลักษณะของม้าหมุนส่วนใหญ่มีที่จับทั้งสองมือร้อยละ 90.97 สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีเครื่องเล่นประเภทชิงช้าร้อยละ 68.32 กรณีที่มีเครื่องเล่นประเภทชิงช้า ลักษณะของชิงช้าส่วนใหญ่มีทิศทางการแกว่งไปเฉพาะด้านหน้าและด้านหลังร้อยละ 64.80 เครื่องเล่นสนามอื่น ๆ ที่โรงเรียนมีในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือ ราวโค้งร้อยละ 47.71 อุปกรณ์ประกอบการเล่นส่วนใหญ่ที่โรงเรียนมีคือ บ้านจำลองร้อยละ 37.79

จากการสำรวจพบว่า โรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 โรงเรียน 4 โรงเรียนที่มีเครื่องเล่นสนามประเภทชิงช้า และมีลักษณะมีที่นั่งของชิงช้าที่ใช้งานได้ร้อยละ 1 คน โรงเรียน 1 โรงเรียน 4 โรงเรียน มีที่นั่งของชิงช้า 2 ที่นั่ง โรงเรียนอนุบาลจำนวน 2 โรงเรียน 4 โรงเรียนที่มีเครื่องเล่นสนามประเภทชิงช้ามีระยะห่างระหว่างที่นั่งของชิงช้าไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตรและมีระยะห่างของที่นั่งกับโครงด้านข้างของชิงช้าไม่น้อยกว่า 75 เซนติเมตร โรงเรียนอนุบาล 2 โรงเรียน 4 โรงเรียนมีเครื่องเล่นสนามประเภทชิงช้าที่นั่งของชิงช้าทำจากผ้าหรือยาง โรงเรียนอนุบาล 2 โรงเรียน 4 โรงเรียน มีทิศทางการแกว่งชิงช้ากับเครื่องเล่นสนามอื่น ๆ ส่วนโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 1 โรงเรียน 4 โรงเรียนที่มีเครื่องเล่นสนามประเภทชิงช้า และมีลักษณะมีที่นั่งของชิงช้าที่

ใช้งานได้ครั้งละ 1 คน โรงเรียนอนุบาลจำนวน 1 โรง ใน 4 โรงที่มีเครื่องเล่นสนามประเภทชิงช้ามีระยะห่างระหว่างที่นั่งของชิงช้าน้อยกว่า 30 เซนติเมตรและมีระยะห่างของที่นั่งกับโครงด้านข้างของชิงช้าน้อยกว่า 75 เซนติเมตร

โรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่น 3 โรง ใน 4 โรงมีเครื่องเล่นสนามประเภทไม้ลิ้น โรงเรียนอนุบาล 1 โรง ใน 4 โรงมีความสูงของรางลื่นน้อยกว่า 120 เซนติเมตร โรงเรียนอนุบาล 2 โรง ใน 4 โรงมีความกว้างของรางลื่นมีขนาด 30 – 40 เซนติเมตร โรงเรียนอนุบาล 1 โรง ใน 4 โรง มีความลาดชันไม่เกิน 30 องศา โรงเรียนอนุบาลจำนวนทั้งหมด 4 โรง มีความสูงของรางลื่นกับพื้นสนามไม่เกิน 30 เซนติเมตร โรงเรียนอนุบาล 1 โรง ใน 4 โรงมีทิศทางของการลื่นกับเครื่องเล่นสนามอื่น ๆ ส่วนโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่น 2 โรง ใน 4 โรงมีเครื่องเล่นสนามประเภทไม้ลิ้น โรงเรียนอนุบาล 2 โรง ใน 4 โรงมีความกว้างของรางลื่นมีขนาด 30 – 40 เซนติเมตร โรงเรียนอนุบาลทั้งหมด 4 โรงมีความลาดชันของรางลื่นเกิน 30 องศา โรงเรียนอนุบาลจำนวนทั้งหมด 4 โรง มีความสูงของรางลื่นกับพื้นสนามไม่เกิน 30 เซนติเมตร โรงเรียนอนุบาล 2 โรง ใน 4 โรงมีทิศทางของการลื่นกับเครื่องเล่นสนามอื่น ๆ

โรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 2 โรง ใน 4 โรงมีเครื่องเล่นสนามประเภทไม้กระดก โรงเรียนอนุบาลทั้งหมดจำนวน 2 โรงที่มีเครื่องเล่นสนามประเภทไม้กระดกที่มียางหรือเหล็กเพื่อกันการกระแทกตรงที่นั่ง โรงเรียนอนุบาลทั้งหมด 4 โรงที่มีเครื่องเล่นสนามประเภทไม้กระดกไม่มีที่วางเท้าของไม้กระดก โรงเรียนอนุบาลทั้งหมดจำนวน 2 โรงมีไม้กระดกทำมุมสูงสุดน้อยกว่า 25 องศา ส่วนโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวนไม่มีเครื่องเล่นสนามประเภทไม้กระดก โรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นไม่มีเครื่องเล่นสนามประเภทม้าหมุน โรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 2 โรงใน 4 โรงมีเครื่องเล่นสนามประเภทม้าหมุน โรงเรียนอนุบาลทั้งหมด 2 โรงที่มีเครื่องเล่นสนามประเภทม้าหมุนไม่มีม้าหมุนที่มีการเคลื่อนที่ในทางขึ้น โรงเรียนอนุบาลทั้งหมด 2 โรงที่มีเครื่องเล่นสนามประเภทม้าหมุนไม่มีที่นั่งสูงกว่าพื้นน้อยกว่า 1 เมตรและมีเครื่องเล่นสนามประเภทม้าหมุนมีเส้นผ่าศูนย์กลางของม้าหมุนไม่เกิน 2 เมตร โรงเรียนอนุบาลทั้งหมด 1 โรงใน 4 โรงที่มีเครื่องเล่นสนามประเภทม้าหมุนมีส่วนที่หมุนได้ของม้าหมุนสูงจากพื้นดินมากกว่า 23 เซนติเมตร โรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 โรงใน 4 โรง มีเครื่องเล่นสนามประเภทเครื่องปืนปาย โรงเรียนอนุบาล 2 โรง ใน 4 โรงที่มีเครื่องเล่นปืนปายที่มีความสูงไม่เกิน 120 เซนติเมตร โรงเรียนอนุบาล 2 โรง ใน 4 โรงที่มีเครื่องเล่นสนามประเภทเครื่องปืนปายที่มีด้านสำหรับปืนปายทำจากเชือกและผูกเชือกแบบปมตาย โรงเรียนอนุบาล 3 โรง ใน 4 โรงมีเครื่องเล่น

สนามเป็นเครื่องเล่นนอกประสงค์ ส่วนโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวนทั้งหมด 4 โรง มีเครื่องเล่นสนามประเภทเครื่องปีนป่าย โรงเรียนอนุบาล 1 โรง ใน 4 โรงที่มีเครื่องเล่นปีนป่ายที่มีความสูงไม่เกิน 120 เซนติเมตร โรงเรียนอนุบาลทั้งหมดจำนวน 4 โรงที่มีเครื่องเล่นสนามประเภทเครื่องปีนป่ายที่มีด้านสำหรับปีนป่ายทำจากเหล็ก

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของลักษณะการติดตั้งเครื่องเล่นสนามจากผู้บริหาร
จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. ลักษณะการติดตั้งเครื่องเล่นสนาม										
- วางเครื่องเล่นบนพื้นสนาม	7	63.64	95	60.51	66	73.33	3	75.00	171	65.27
- ฝังฐานของเครื่องเล่นลงในพื้นสนาม	6	54.55	83	52.87	35	38.89	2	50.00	126	48.09
- วางเครื่องเล่นบนพื้นสนามแล้วไปปูนทับ	3	27.27	59	37.58	34	37.78	3	75.00	99	37.79
2. ลักษณะการประกอบเครื่องเล่น										
- ประกอบเครื่องเล่นสนามโดยการเชื่อมต่อของวัสดุ	6	54.55	122	77.71	64	71.11	4	100.00	196	74.81
- ประกอบเครื่องเล่นสนามโดยใช้ไม้ยึด	6	54.55	94	59.87	52	57.78	3	75.00	155	59.16
- ประกอบเครื่องเล่นสนามโดยการต่อแบบจิ๊กซอว์	4	36.36	33	21.02	7	7.78	-	-	44	16.79

จากตารางที่ 22 พบว่าลักษณะการติดตั้งเครื่องเล่นสนามส่วนใหญ่แบบวางเครื่องเล่นบนพื้นสนามร้อยละ 65.27 ลักษณะการประกอบเครื่องเล่นส่วนใหญ่เป็นแบบประกอบโดยใช้การเชื่อมต่อของวัสดุร้อยละ 74.81

จากการสำรวจพบว่า โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 2 ใน 4 โรงวางเครื่องเล่นสนามบนพื้นสนาม ลักษณะของเครื่องเล่นสนามมีการประกอบโดยการเชื่อมต่อของวัสดุทั้งหมดจำนวน 4 โรง แต่มีโรงเรียนจำนวน 2 โรง ใน 4 โรงที่มีการประกอบเครื่องเล่นสนามโดยการต่อแบบจิ๊กซอว์ และโรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวนทั้งหมด 3 โรงใน 4 โรงมีการฝังเครื่องเล่นลงในพื้นสนาม ลักษณะของเครื่องเล่นสนามมีการประกอบแบบเชื่อมต่อวัสดุจำนวนทั้งหมด 4 โรง ลักษณะการวางเครื่องเล่นสนามโรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการจัดสนามเด็กเล่นจำนวนทั้งหมด 3 โรง ใน 4 โรง ไม่ได้จัดวางเครื่องเล่นสนามให้มีความห่างของเครื่องเล่นสนามแต่ละเครื่องเล่นโดยรอบ 1.80 เมตร และจำนวน 1 โรง ใน 4 โรงไม่มีเครื่อง

เล่นสนาม และโรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการจัดสนามเด็กเล่นจำนวนทั้งหมด 4 โรงเรียนไม่ได้จัดวางเครื่องเล่นสนามโดยให้เครื่องเล่นสนามแต่ละเครื่องเล่นมีระยะห่างกันโดยรอบเครื่องเล่น 1.80 เมตร

ตารางที่ 23 สรุปภาพรวมของการเลือกเครื่องเล่นสนามของผู้บริหาร

รายการ	ทุกสังกัด	
	จำนวน (N=262)	ร้อยละ
- โครงสร้างของสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ทำจากอลูมิเนียม	97	37.02
- เครื่องเล่นสนามส่วนใหญ่มีลักษณะแบบแยกชิ้นและหลายประเภท	189	72.14
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีเครื่องเล่นเป็นปาย	226	86.26
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีบ้านจำลองเป็นอุปกรณ์ประกอบการเล่น	99	37.79
- การติดตั้งเครื่องเล่นสนามส่วนใหญ่จะเป็นการวางเครื่องเล่นบนพื้นสนาม	171	65.27
- การประกอบของเครื่องเล่นส่วนใหญ่เป็นการเชื่อมต่อของวัสดุ	196	74.81

3) ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

3.1) ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของผู้บริหาร (ตารางที่ 24-28)

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละการใช้งานสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
1. ช่วงเวลาในการเล่น										
- ช่วงกิจกรรมกลางแจ้ง	11	100.00	126	80.25	65	72.22	3	75.00	205	78.24
- หลังเลิกเรียน	5	45.45	103	65.61	47	52.22	1	25.00	156	59.54
- ก่อนเคารพธงชาติ	-	-	86	54.78	48	53.33	2	50.00	136	51.91
- หลังพักกลางวัน	2	18.18	56	35.67	54	60.00	3	75.00	115	43.89
- เวลาว่างระหว่างวัน	-	-	35	22.29	8	8.89	1	25.00	44	16.79
- ก่อนพักกลางวัน	1	9.09	19	12.10	5	5.56	-	-	25	9.54
2. การจัดตารางการใช้นสนามเด็กเล่น										
- ทุกวันแบบกำหนดช่วงเวลา	6	54.55	98	62.42	58	64.44	2	50.00	164	62.60
- ทุกวันแบบไม่กำหนดช่วงเวลา	3	27.27	38	24.20	16	17.78	1	25.00	58	22.14
2 - 3 ต่อสัปดาห์	2	18.18	21	13.38	16	17.78	1	25.00	40	15.27

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละการใช้งานสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
3.ระยะเวลาที่ให้เด็กเล่นอิสระต่อครั้ง										
- น้อยกว่า 20 นาที	-	-	8	5.10	10	11.11	-	-	18	6.87
- 20 – 40 นาที	10	90.91	131	83.44	69	76.67	3	75.00	213	81.30
- 40 – 60 นาที	1	9.09	6	3.82	1	1.11	-	-	8	3.05
- มากกว่า 60 นาที	-	-	2	1.27	-	-	-	-	2	0.76
- ไม่กำหนดระยะเวลา	-	-	10	6.37	10	11.11	1	25.00	21	8.02
4.ระยะเวลาให้เด็กเล่นตามตารางกิจกรรมต่อครั้ง										
- น้อยกว่า 20 นาที	-	-	27	17.20	19	21.11	1	25.00	47	17.94
- 20 – 40 นาที	10	90.91	116	73.89	63	70.00	3	75.00	192	73.28
- 40 – 60 นาที	1	9.09	3	1.91	1	1.11	-	-	5	1.91
- ไม่กำหนดระยะเวลา	-	-	11	7.01	7	7.78	-	-	18	6.87

จากตารางที่ 24 พบว่าช่วงเวลาในการใช้สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือช่วงกิจกรรมกลางแจ้งร้อยละ 78.24 การจัดตารางการใช้สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่กำหนดให้เด็กใช้สนามเด็กเล่นทุกวันแบบกำหนดช่วงเวลาร้อยละ 62.60 ระยะเวลาในการเล่นอิสระส่วนใหญ่คือ 20-40 นาทีร้อยละ 81.29

จากการสัมภาษณ์ โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นทั้งหมด จำนวน 4 โรงเรียน ให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสนามตามความสนใจของเด็ก และโรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวนทั้งหมด 4 โรงเรียน ให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสนามตามความสนใจของเด็ก

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของระดับอายุที่ใช้สนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.ระดับอายุที่ใช้สนามเด็กเล่น										
- เด็กอนุบาล	9	81.82	123	78.34	59	65.56	2	50.00	193	73.66
- อนุบาลและประถม	2	18.18	34	21.66	31	34.44	2	50.00	69	26.34
2.กำหนดจำนวนเด็กใช้สนาม										
- ไม่กำหนด	10	90.91	86	54.78	40	44.44	3	75.00	139	53.05
- กำหนด	1	9.09	71	45.22	50	55.56	1	25.00	123	46.95
3.เกณฑ์การกำหนด										
- จำนวนเด็กแต่ละห้อง	7	63.64	67	42.68	33	36.67	2	50.00	109	41.60

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของระดับอายุที่ใช้สนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร
จำแนกตามสังกัด(ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
- ขนาดของสนามเด็กเล่น	6	54.55	34	21.66	18	20.00	2	50.00	60	22.90
- จำนวนผู้ดูแลเด็กในการใช้สนาม	1	9.09	31	19.75	13	14.44	-	-	45	17.18
4. ข้อตกลงในการใช้สนาม										
- มี	10	90.91	135	85.99	66	73.33	2	50.00	213	81.30
- ไม่มี	1	9.09	22	14.01	24	26.67	2	50.00	49	18.70
5. ลักษณะข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น										
- ต้องล้างมือหลังเล่น	10	90.91	126	80.25	57	63.33	2	50.00	195	74.43
- ห้ามนำอาหารและเครื่องดื่ม	9	81.82	96	61.15	57	63.33	2	50.00	164	62.60
- ต้องเก็บเข้าที่หลังเล่น	7	63.64	101	64.33	50	55.56	2	50.00	160	61.07
- ห้ามปาทวยไต่กัน	9	81.82	97	61.78	40	44.44	2	50.00	148	56.49
- ห้ามใส่รองเท้า	1	9.09	25	15.92	7	7.78	-	-	33	12.60
- ห้ามใส่รองเท้าแตะ	1	9.09	14	8.92	12	13.33	1	25.00	28	10.69

จากตารางที่ 25 พบว่าระดับอายุของเด็กที่ใช้สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่เป็นเด็กอนุบาลร้อยละ 73.66 และโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่กำหนดจำนวนเด็กในการใช้สนามเด็กเล่นคิดเป็นร้อยละ 53.05 โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่นร้อยละ 81.30 ลักษณะข้อตกลงในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือต้องล้างมือหลังเล่นร้อยละ 91.55

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลเด็กและคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น
จากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. ผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น										
- ครูประจำชั้น	10	90.91	121	77.07	57	63.33	3	75.00	191	72.90
- ครูพี่เลี้ยง	8	72.73	106	67.52	63	70.00	3	75.00	180	68.70
- แม่บ้าน	-	-	85	54.14	39	43.33	1	25.00	125	47.71
- ครูเวรประจำวัน	7	63.64	95	60.51	41	45.56	4	100.00	147	56.11
- ครูพละ	-	-	26	16.56	7	7.78	2	50.00	35	13.36

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลเด็กและคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น
จากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด(ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
2.การจัดให้ความรู้กับผู้ดูแลเด็ก										
- มี	-	-	100	63.69	72	80.00	4	100.00	176	67.18
- ไม่มี	11	100.00	57	36.31	18	20.00	-	-	86	32.82
3.ลักษณะการให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็ก										
- อบรมโดยบุคลากรภายใน	6	54.55	127	80.89	79	87.78	3	75.00	176	67.18
- จัดระบบนิเทศภายใน	-	-	1	0.64	-	-	-	-	117	44.66
- เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	-	-	57	36.31	22	24.44	1	25.00	80	30.53
- ส่งไปอบรมกับสถาบันต่าง ๆ	3	27.27	14	8.92	4	4.44	1	25.00	22	8.40
4.อัตราส่วนผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก										
- 1: 20	7	63.64	85	54.14	38	42.22	1	25.00	131	50.00
- 1: 30	4	36.36	58	36.94	47	52.22	3	75.00	112	42.75
- 1: 40	-	-	2	1.27	2	2.22	-	-	4	1.53
- 1: 60	-	-	1	0.64	-	-	-	-	1	0.38
- ไม่มีกำหนด	-	-	11	7.01	3	3.33	-	-	14	5.34
5.การกำหนดความรับผิดชอบ										
- มี	11	100.00	152	96.82	86	95.56	4	100.00	253	96.56
- ไม่มี	-	-	5	3.18	4	4.44	-	-	9	3.44
6.ลักษณะความรับผิดชอบ										
- ดูแลเด็กขณะเล่น	11	100.00	149	94.90	83	92.22	4	100.00	247	94.37
- ให้คำแนะนำวิธีเล่น	11	100.00	145	92.36	82	91.11	4	100.00	242	92.37
- ดูแลความสะอาด	9	81.82	116	73.89	64	71.11	4	100.00	193	73.66
- สังเกตและบันทึกปัญหา	9	81.82	91	57.96	47	52.22	3	75.00	150	57.25

จากตารางที่ 26 พบว่าผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือ ครูประจำชั้นร้อยละ 72.90 โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการใช้งานในสนามเด็กเล่นร้อยละ 67.18 กรณีที่มีการให้ความรู้แก่ผู้ส่วนใหญ่จัดการอบรมโดยบุคลากรภายในโรงเรียนร้อยละ 100.00 อัตราส่วนของผู้ดูแลเด็กกับจำนวนเด็กในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ คือ 1: 20 ร้อยละ 50.00 โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ดูแลเด็กร้อยละ 96.56 ลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบส่วนใหญ่คือ ดูแลเด็กขณะเล่นร้อยละ 97.63

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของการดูแลรักษาความสะอาดในสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร
จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.การทำความสะอาดสนามเด็กเล่น										
- ทุกวัน	8	72.73	128	81.53	81	90.00	4	100.00	221	84.35
- สัปดาห์ละครั้ง	3	27.27	24	15.29	8	8.89	-	-	35	13.36
- เดือนละครั้ง	2	18.18	14	8.92	8	8.89	-	-	6	2.29
2.ผู้ทำความสะอาด										
- ภารโรง	6	54.55	138	87.90	87	96.67	4	100.00	235	89.69
- ครูที่เลี้ยง	7	63.64	52	33.12	26	28.89	1	25.00	86	32.82
- ครู	1	9.09	19	12.10	8	8.89	-	-	28	10.69
- เด็กอนุบาล	2	18.18	14	8.92	8	8.89	-	-	24	9.16
- คนสวน	-	-	14	8.92	1	1.11	-	-	15	5.73
3.กำหนดหน้าที่ทำความสะอาด										
- เก็บเศษขยะและสิ่งปฏิกูล	11	100.00	155	98.73	89	98.89	4	100.00	259	98.85
- ตัดต้นไม้และสนามหญ้า	3	27.27	73	46.50	39	43.33	3	75.00	118	45.04
- เก็บสิ่งของมีคม	7	63.64	49	31.21	11	12.22	-	-	67	25.57

จากตารางที่ 27 พบว่าการทำความสะอาดในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ทำทุกวันร้อยละ 84.35 ผู้ที่ทำหน้าที่ทำความสะอาดสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่เป็นภารโรงร้อยละ 89.69 ลักษณะหน้าที่ในการทำความสะอาดในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือ เก็บเศษขยะและสิ่งปฏิกูลร้อยละ 98.85

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวนทั้งหมด 4 โรงเรียน ให้ภารโรงเป็นผู้ดูแลรักษาความสะอาดในสนามเด็กเล่น โรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียนใน 4 โรงเรียน จัดให้ครูอนุบาลและเด็กอนุบาลเป็นผู้ช่วยในการดูแลรักษาความสะอาดในสนามเด็กเล่นโรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นทั้งหมดจำนวน 4 โรงเรียน จัดให้ภารโรงเป็นผู้ดูแลรักษาความสะอาดในสนามเด็กเล่น

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของการตรวจสอบสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.ระบบตรวจสอบ										
- มี	9	63.64	106	67.52	24	26.67	4	100.00	143	54.58
- ไม่มี	2	18.18	51	32.48	66	73.33	-	-	119	45.42

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของการตรวจสอบสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร
จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
2.ลักษณะการตรวจสอบ										
- พบเครื่องเล่นสนามชำรุด ติดป้ายซ่อม	8	72.73	68	43.31	55	61.11	-	-	131	50.00
- พบเครื่องเล่นชำรุดให้บันทึกและแจ้งซ่อม	8	72.73	37	23.57	32	35.56	-	-	77	29.39
- พบเครื่องเล่นชำรุดแจ้งผู้บริหาร	5	45.45	44	28.03	23	25.56	-	-	72	27.48
3.แบบการตรวจสอบ										
- ประเมินสภาพการใช้งาน	7	63.64	39	24.84	37	41.11	-	-	83	31.68
- บันทึกเครื่องเล่นชำรุด	5	45.45	41	26.11	31	34.44	-	-	77	29.39
- แบบบันทึกสภาพสนาม	6	54.55	24	15.29	14	15.56	-	-	44	16.79
4.ผู้ดูแลการซ่อมแซม										
- ครูอนุบาล	6	54.55	66	42.04	45	50.00	-	-	117	44.66
- ภารโรง	11	100.00	59	37.58	20	22.22	-	-	90	34.35
- คนสวน	-	-	55	35.03	25	27.78	-	-	80	30.53
- เจ้าหน้าที่จากบริษัท	4	36.36	37	23.57	32	35.56	-	-	73	27.86
- ผู้รับเหมา	-	-	30	19.11	14	15.56	-	-	44	16.79
5.ระยะเวลาการซ่อมแซม										
- วันที่ที่พบว่าเสียหาย	10	90.91	86	54.78	26	28.89	-	-	122	46.56
- วันที่ที่มีงบประมาณ	2	18.18	82	52.23	23	25.56	-	-	107	40.84
- ทุกครั้งที่ปิดภาคเรียน	3	27.27	60	38.22	13	14.44	-	-	76	29.01

จากตารางที่ 28 พบว่าสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีระบบตรวจสอบสนามเด็กเล่นร้อยละ 54.58 กรณีที่พบเครื่องเล่นชำรุดโรงเรียนส่วนใหญ่มีการติดป้ายซ่อมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 91.61 แบบการตรวจสอบในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่เป็นแบบประเมินสภาพการใช้งานร้อยละ 31.68 ผู้ดูแลการซ่อมแซมสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือ ครูอนุบาลร้อยละ 44.66 ระยะเวลาในการซ่อมแซมสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือ วันที่ที่พบว่าเสียหายร้อยละ 46.56

ตารางที่ 29 ภาพรวมของการใช้งานและดูแลรักษาสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร

รายการ	ทุกสังกัด	
	จำนวน (N=262)	ร้อยละ
- ช่วงเวลาในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือกิจกรรมกลางแจ้ง	205	78.24
- การจัดตารางการใช้นสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่เป็นแบบทุกวันแบบกำหนดช่วงเวลา	164	62.60
- ระยะเวลาในการเล่นอิสระต่อครั้งคือ 20-40 นาที	18	6.87
- ระยะเวลาให้เด็กเล่นตามตารางกิจกรรมต่อครั้งคือ 20-40 นาที	47	17.94
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่จัดให้สำหรับเด็กอนุบาลโดยเฉพาะ	193	73.66
- สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดจำนวนเด็กในการใช้นสนามเด็กเล่น	139	53.05
- โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดข้อตกลงในการใช้นสนามเด็กเล่น	213	81.30
- ครูประจำชั้นมีหน้าที่ในการดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น	191	72.90
- โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดให้ความรู้กับผู้ดูแลโดยการอบรมจากบุคคลากรภายใน	176	67.18
- อัตราส่วนของผู้ดูแลเด็กต่อจำนวนเด็กคือ	131	50.00
- โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ดูแลคือให้ผู้ดูแลเด็กขณะเล่น	247	94.27
- สนามเด็กส่วนใหญ่มีการทำความสะอาดทุกวัน	221	84.35
- ภารโรงมีหน้าที่ทำความสะอาดสนามเด็กเล่น	235	89.69
- หน้าที่ในการทำความสะอาดส่วนใหญ่ คือ เก็บเศษขยะและสิ่งปฏิกูล	259	98.85
- โรงเรียนส่วนใหญ่มีระบบการตรวจสอบสนามเด็กเล่น คือ เมื่อพบว่าเครื่องชำรุด ติดป้ายซ่อม	131	50.00
- แบบการตรวจสอบของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ แบบประเมินสภาพการใช้น	88	33.59
- อนุบาลมีหน้าที่ดูแลการซ่อมแซม	117	44.66
- ระยะเวลาในการซ่อมแซม คือ ทันทีที่พบว่าเสียหาย	122	46.56

3.2) ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของครูอนุบาล (ดังตารางที่ 30-36)

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของช่วงเวลาและระยะเวลาในการเล่นจากครูอนุบาล จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.ช่วงเวลาในการเล่น										
- กิจกรรมกลางแจ้ง	10	90.91	131	83.44	78	86.67	3	75.00	222	84.73
- ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	-	-	98	62.42	39	43.33	2	50.00	139	53.05
- หลังเลิกเรียน	4	36.36	102	64.97	32	35.56	1	25.00	139	53.05
- พักรับประทานอาหารกลางวัน	-	-	56	35.67	44	48.89	1	25.00	101	38.55
2.ระยะเวลาที่ให้เล่นอิสระ										
- น้อยกว่า 15 นาที	-	-	20	12.74	2	2.22	-	-	22	8.40
- 15- 30 นาที	9	81.82	106	67.52	72	80.00	4	100.00	191	72.90

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของช่วงเวลาและระยะเวลาในการเล่น จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
- 30-45 นาที	2	18.18	25	15.92	15	16.67	-	-	42	16.03
- มากกว่า 45 นาที	-	-	6	3.83	1	1.11	-	-	7	2.67
3.ระยะเวลาที่ให้เล่นตามตาราง										
กิจกรรมประจำวัน										
- น้อยกว่า 15 นาที	-	-	18	11.46	4	4.44	-	-	22	8.40
- 15- 30 นาที	10	90.91	114	72.61	72	80.00	4	100.00	200	76.34
- 30-45 นาที	1	9.09	23	14.65	13	14.44	-	-	37	14.12
- มากกว่า 45 นาที	-	-	2	1.27	1	1.11	-	-	3	1.15

จากตารางที่ 30 พบว่าครูเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ในช่วงเวลากิจกรรมกลางแจ้งร้อยละ 84.73 ครูอนุบาลเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอิสระส่วนใหญ่ครั้งละ 15-30 นาทีร้อยละ 72.90 ครูอนุบาลให้เด็กเล่นตามตารางกิจกรรมประจำวันส่วนใหญ่ครั้งละ 15- 30 นาทีร้อยละ 76.34

จากการสังเกตครูอนุบาลพบว่าโรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 2 คน ใน 4 คนเปิดโอกาสให้เด็กใช้สนามเด็กเล่นก่อนเข้าเรียน ครูอนุบาลทั้งหมดจำนวน 4 คน ให้เด็กใช้สนามเด็กเล่นในกิจกรรมกลางแจ้ง และครูอนุบาลจำนวน 2 คน ใน 4 คน ให้เด็กใช้สนามเด็กเล่นหลังเลิกเรียน ครูอนุบาลของโรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 2 คน ใน 4 คน เปิดโอกาสให้เด็กใช้สนามเด็กเล่นก่อนเข้าเรียน ครูอนุบาลทั้งหมดจำนวน 4 คนให้เด็กใช้สนามเด็กเล่นในกิจกรรมกลางแจ้ง และครูอนุบาลจำนวน 1 คน ใน 4 คน ให้เด็กใช้สนามเด็กเล่นหลังเลิกเรียน

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.ข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น										
- มี	11	100.00	157	100.00	90	100.00	4	100.00	262	100.00
- ไม่มี	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.00

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สปฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
2. ลักษณะข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น										
- ไม่รังแกกัน	10	90.91	143	91.08	87	96.67	4	100.00	244	93.13
- ไม่เล่นเครื่องเล่นที่เสียหรือชำรุด	5	45.45	113	71.97	83	92.22	3	75.00	204	77.86
- ไม่รับประทานอาหารและน้ำดื่ม	7	63.64	117	74.52	69	76.67	4	100.00	197	75.19
- ไม่ปาทรายใส่กัน	7	63.64	105	66.88	66	73.33	3	75.00	181	69.08
- ไม่ใส่รองเท้าแตะ	1	9.09	38	24.20	32	35.56	1	25.00	72	27.48
- รอกการเล่นด้วยการเข้าแถว	1	9.09	25	15.92	16	17.78	-	-	42	16.03

จากตารางที่ 31 พบว่าครูอนุบาลสร้างข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่นร้อยละ 100.00

ลักษณะข้อตกลงในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือ ไม่รังแกกันร้อยละ 93.13

จากการสังเกตครูอนุบาลพบว่าโรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวนทั้งหมด 4 คนมีการสร้างข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น ได้แก่ ไม่รังแกกัน ให้เล่นเครื่องเล่นตามวิธีที่ได้บอกไว้ ไม่ให้เด็กนำอาหารหรือขนมเข้ามารับประทานในสนามเด็กเล่น ฯลฯ ครูอนุบาลของโรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นทั้งหมดจำนวน 4 คนมีการสร้างข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น ได้แก่ ไม่รังแกกัน ให้เล่นเครื่องเล่นตามวิธีที่ได้บอกไว้ ไม่ให้เด็กนำอาหารหรือขนมเข้ามารับประทานในสนามเด็กเล่น ฯลฯ

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กและพฤติกรรมในการใช้สนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สปฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
1. ขณะที่เด็กเล่นในสนามเด็กเล่น										
ครูอนุบาลอยู่ที่ไหน										
- สนามเด็กเล่น	11	100.00	154	98.09	88	97.78	4	100.00	257	98.09
- ห้องเรียน	-	-	3	1.91	3	3.33	-	-	6	2.29
- โรงอาหาร	-	-	2	1.27	-	-	-	-	2	0.76
2. ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น										
- ครูประจำชั้น	7	63.64	149	94.90	85	94.44	4	100.00	245	93.51
- พี่เลี้ยงเด็ก	11	100.00	76	48.41	82	91.11	3	75.00	172	65.65
- ครูเวรประจำวัน	2	18.18	111	70.70	29	32.22	1	25.00	143	54.58
- ครูผู้ช่วย	-	-	97	61.78	12	13.33	2	50.00	111	42.37
- ครูพลະ	-	-	41	26.11	6	6.67	-	-	47	17.94

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กและพฤติกรรมในการใช้สนามเด็กเล่น
จากครอบครัว จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กพม.		สกอ.			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
3.จำนวนเด็กในการใช้สนามเด็กเล่น										
เล่น										
- น้อยกว่า 20 คน	-	-	15	9.55	8	8.89	-	-	23	8.78
- 20 – 30 คน	8	72.73	111	70.70	46	51.11	2	50.00	167	63.74
- 30 – 40 คน	2	18.18	12	7.64	24	26.67	1	25.00	39	14.89
- มากกว่า 40 คน	1	9.09	19	12.10	12	13.33	1	25.00	33	12.60
4.หน้าที่ในการดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น										
เด็กเล่น										
- มี	11	100.00	157	100.00	90	100.00	4	100.00	262	100.00
- ไม่มี	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.00
5.ช่วงเวลาที่คุณดูแลเด็ก										
- กิจกรรมกลางแจ้ง	6	54.55	113	71.97	73	81.11	2	50.00	194	74.05
- ตามตารางเวรประจำวัน	1	9.09	87	55.41	45	50.00	2	50.00	135	51.53
- ก่อนเข้าเรียน	2	18.18	83	52.87	39	43.33	2	50.00	126	48.09
- หลังเลิกเรียน	1	9.09	61	38.85	26	28.89	3	75.00	91	34.73
6.พฤติกรรมในการดูแลเด็ก										
- ดักเตือนเมื่อเด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม	7	63.64	149	94.90	82	91.11	2	50.00	240	91.60
- เฝ้ามองเด็ก	8	72.73	120	76.43	81	90.00	4	100.00	213	81.30
- จัดกิจกรรมให้เด็กเล่น	2	18.18	71	45.22	37	41.11	1	25.00	111	42.37
- ชักชวนให้เล่นเครื่องเล่น	3	27.27	60	38.22	29	32.22	1	25.00	93	35.50
- เล่นกับเด็ก	4	36.36	44	28.03	21	23.33	-	-	69	26.34

จากตารางที่ 32 พบว่าในขณะที่เด็กเล่นในสนามเด็กเล่นผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่อยู่ในสนามเด็กเล่นร้อยละ 98.09 ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่คือ ครูประจำชั้นร้อยละ 93.51 จำนวนเด็กในการใช้สนามเด็กเล่นแต่ละครั้งส่วนใหญ่คือ 20-30 คน ร้อยละ 63.74 ครอบครัวมีหน้าที่ในการดูแลเด็กในสนามเด็กเล่นร้อยละ 100.00 ช่วงเวลาในการดูแลเด็กส่วนใหญ่คือ ในกิจกรรมกลางแจ้งร้อยละ 74.05 พฤติกรรมในการใช้สนามเด็กเล่นของครอบครัวส่วนใหญ่คือ ดักเตือนเมื่อเด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมร้อยละ 91.60

จากการสัมภาษณ์ครอบครัวพบว่า โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นมีครอบครัวทั้งหมดจำนวน 4 คน ให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสนามตามความสนใจของเด็ก โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นมีครอบครัวทั้งหมดจำนวน 4 คน ให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสนามตามความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กเป็นผู้เลือกเครื่องเล่นสนามที่จะเล่นด้วยตนเอง

และครูทำหน้าที่ชักชวนให้เด็กเล่นเครื่องเล่นสนามอื่น ๆ ด้วยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ครอบคลุมมากขึ้น โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นมีครูอนุบาลทั้งหมดจำนวน 4 คนใช้สนามเด็กเล่นในกิจกรรมกลางแจ้ง ครูอนุบาลจำนวน 3 คนใน 4 คนใช้สนามเด็กเล่นในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ครูอนุบาลจำนวน 1 คนใน 4 คนใช้สนามเด็กเล่นในกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นมีครูอนุบาลทั้งหมดจำนวน 4 คนใช้สนามเด็กเล่นในกิจกรรมกลางแจ้ง ครูอนุบาลจำนวน 2 คนใน 4 คนใช้สนามเด็กเล่นในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ครูอนุบาลของโรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 คนใน 4 คนอยู่ในสนามเด็กเล่นร่วมกับเด็ก ครูอนุบาล 1 คนใน 4 คนอยู่ในห้องเรียนแต่ให้ครูพี่เลี้ยงมาดูแลเด็กในสนามเด็กเล่นแทนตนเอง ครูอนุบาลของโรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 คนใน 4 คนอยู่ในสนามเด็กเล่นร่วมกับเด็ก ครูอนุบาลจำนวน 1 คนใน 4 คนอยู่ในห้องเรียนขณะที่เด็กเล่นในสนามเด็กเล่น โดยไม่มีผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่จัดในสนามเด็กเล่นจากครูอนุบาล จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.กิจกรรมที่จัดในสนามเด็กเล่น										
- กิจกรรมกลางแจ้ง	8	72.73	140	89.17	82	91.11	3	75.00	233	88.93
- กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	2	18.18	74	47.13	42	46.67	2	50.00	120	45.80
- กิจกรรมเสริมประสบการณ์	2	18.18	63	40.13	33	36.67	-	-	98	37.40
- กิจกรรมสร้างสรรค์	2	18.18	46	29.30	20	22.22	-	-	68	25.95
- กิจกรรมเกมการศึกษา	-	-	34	21.66	12	13.33	-	-	46	17.56

จากตารางที่ 33 พบว่ากิจกรรมที่จัดให้เด็กในสนามเด็กเล่นเป็นอันดับแรกคือ กิจกรรมกลางแจ้งร้อยละ 88.93 อันดับที่สองคือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะร้อยละ 45.80 อันดับที่สามคือ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ร้อยละ 37.40

จากการสังเกตครูอนุบาลพบว่า โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวนทั้งหมด 4 โรงให้เด็กใช้สนามเด็กเล่นในกิจกรรมกลางแจ้ง โรงเรียนจำนวน 3 โรงใน 4 โรงทำกิจกรรมกลางแจ้งทุกวัน โรงเรียนจำนวน 1 โรง ใน 4 โรงทำกิจกรรมกลางแจ้งสัปดาห์ละครั้งแต่มีการจัดกิจกรรมพิเศษแต่ละสัปดาห์ ได้แก่ ว่ายน้ำ เทควันโด ฯลฯ โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นทั้งหมดจำนวน 4 โรงใช้สนามเด็กเล่นตารางกิจกรรมประจำวัน ในช่วงกิจกรรมกลางแจ้งและเมื่อเด็กมีเวลาว่าง ด้านการจัดเกมหรือกิจกรรมต่างๆในสนามเด็กเล่น ครู

อนุบาลของโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 2 โรง ใน 4 โรง มีการจัดเกมหรือกิจกรรมต่างๆในสนามเด็กเล่น โดยจัดเกมให้กับเด็ก ได้แก่ มอญซ่อนผ้า วิ่งเปี้ยว วิ่งข้ามเครื่องกีดขวาง ฯลฯ ครูอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่น 1 คนใน 4 คนมีการจัดสนามเด็กเล่นให้เป็นสถานที่เรียนรู้ ได้แก่ ติดป้ายชื่อของต้นไม้ในสนามเด็กเล่น ป้ายชื่อสนามเด็กเล่น ครูอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 คน ใน 4 คน มีการจัดสนามเด็กเล่นให้เป็นสถานที่เรียนรู้ ได้แก่ ติดป้ายชื่อของต้นไม้ในสนามเด็กเล่น ป้ายชื่อสนามเด็กเล่น ฯลฯ

การจัดกิจกรรมของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นมากทั้งหมดจำนวน 4 คนให้เด็กเล่นในกิจการกลางแจ้ง มีครูจำนวน 2 คน ใน 4 คน ที่ให้เด็กเล่นในสนามเด็กเล่นไม่ครบ 5 วันตามตารางกิจกรรมประจำวัน ครูอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นทั้งหมดจำนวน 4 คน ให้เด็กใช้สนามเด็กเล่นในกิจการกลางแจ้ง มีครูจำนวน 2 คน ใน 4 คน ที่ให้เด็กได้เล่นในสนามเด็กเล่นไม่ครบทั้ง 5 วัน ตามตารางกิจกรรมประจำวัน ครูอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 2 คน ใน 4 คน จัดกิจกรรมเชื่อมโยงหน่วยการเรียนรู้ในสนามเด็กเล่น ได้แก่ ให้เด็กไปสำรวจสนามเด็กเล่นเพื่อค้นหาสิ่งมีชีวิต และให้เด็กไปช่วยกันเก็บเศษขยะในสนามเด็กเล่นเมื่อเด็กเรียนเรื่องขยะ ครูอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลที่ใช้งบประมาณมากที่สุดและน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นทั้งหมดจำนวน 8 คน เปิดโอกาสให้เด็กเล่นตามความสนใจของตนเอง

การใช้งานในสนามเด็กเล่นของครูอนุบาลในโรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 คน ใน 4 คน บอกกฎระเบียบและข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น ครูอนุบาลทั้งหมดจำนวน 4 คน อยู่ในบริเวณสนามเด็กเล่น ครูอนุบาลจำนวน 3 คนใน 4 คน เข้าไปช่วยเหลือเด็กทันทีเมื่อเด็กมีปัญหาในขณะที่เล่น ครูอนุบาลจำนวนทั้งหมด 4 คน (รวมพี่เลี้ยงเด็ก) สังเกตดูความปลอดภัยในสนามเด็กเล่น ครูอนุบาลจำนวนทั้งหมด 4 คน (รวมพี่เลี้ยงเด็ก) ตักเตือนเมื่อเด็กมีพฤติกรรมการเล่นที่ไม่เหมาะสม ครูอนุบาลจำนวน 1 คน ใน 4 คน ร่วมเล่นกับเด็กในสนามเด็กเล่น ครูอนุบาลจำนวน 2 คน ใน 4 คน ให้แรงเสริมกับเด็ก ได้แก่ ชมเชยเมื่อเด็กมีพฤติกรรมการเล่นที่ถูกต้อง ครูอนุบาลของโรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่น ครูอนุบาลจำนวนทั้งหมด 4 คนอยู่ในบริเวณสนามเด็กเล่น ครูอนุบาลจำนวน 3 คน ใน 4 คน เข้าไปช่วยเหลือเด็กทันทีเมื่อเด็กมีปัญหาในขณะที่เล่น ครูอนุบาลจำนวนทั้งหมด 4 คน (รวมพี่เลี้ยงเด็ก) สังเกตดูความปลอดภัยในสนามเด็กเล่น ครูอนุบาลจำนวนทั้งหมด 4 คน (รวมพี่เลี้ยงเด็ก) ตักเตือนเมื่อเด็กมีพฤติกรรมการเล่นที่ไม่เหมาะสม ครูอนุบาลจำนวน 1 คน ใน 4 คน ร่วมเล่นกับเด็กในสนามเด็กเล่น

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติมเกี่ยวกับสนามเด็กเล่นจากครูอนุบาล
จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. ความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติม										
- ต้องการ	10	90.91	149	94.90	90	100.00	4	100.00	253	96.56
- ไม่ต้องการ	1	9.09	8	5.10	-	-	-	-	9	3.44
2. หัวข้อความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติม										
- สื่อและอุปกรณ์	7	63.64	101	64.33	71	78.89	3	75.00	182	69.85
- การจัดกิจกรรม	7	63.64	95	60.51	72	80.00	2	50.00	176	67.18
- การป้องกันอุบัติเหตุ	3	27.27	86	54.78	47	52.22	2	50.00	138	52.67
- การส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์	6	54.55	74	47.13	45	50.00	2	50.00	127	48.47

จากตารางที่ 34 พบว่าครูอนุบาลส่วนใหญ่ต้องการความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้สนามเด็กเล่นร้อยละ 96.56 ความรู้ที่ครูอนุบาลต้องการเพิ่มเติมเป็นอันดับแรกคือ การใช้สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ร้อยละ 71.94 อันดับที่สองคือ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่นร้อยละ 69.57 อันดับที่สามคือ การป้องกันอุบัติเหตุในสนามเด็กเล่นร้อยละ 54.55

จากการสัมภาษณ์ครูอนุบาลพบว่า ครูอนุบาลของโรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 2 คน ใน 4 คนต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น และครูจำนวน 2 คน ใน 4 คน ไม่ต้องการความรู้เพิ่มเติมในการใช้งานในสนามเด็กเล่น ครูอนุบาลของโรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 คน ใน 4 คน ต้องการความรู้เพิ่มเติมในการจัดสนามเด็กเล่น ได้แก่ การนำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กิจกรรมกลางแจ้งมาใช้ในสนามเด็กเล่น และการป้องกันอุบัติเหตุในสนามเด็กเล่น

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของการดูแลรักษาความสะอาดจากครูอนุบาล จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1. การทำความสะอาด										
- ก่อนการเล่น	3	27.27	60	38.22	34	37.78	1	25.00	98	37.40
- หลังการเล่น	3	27.27	32	20.38	44	48.89	1	25.00	80	30.53
- ทุกสัปดาห์	1	9.09	33	21.02	19	21.11	1	25.00	54	20.61
- ทุกภาคเรียน	2	18.18	26	16.56	11	12.22	1	25.00	40	15.27

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของการดูแลรักษาความสะอาดจากครูอนุบาล จำแนกตามสังกัด(ต่อ)

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
2.การตรวจสอบ										
- แจ็งเครื่องเล่นชั่วคราว	11	100.00	143	91.08	79	87.78	1	25.00	234	89.31
- ตรวจความสะอาด	9	81.82	108	68.79	63	70.00	3	75.00	183	69.85
- ทำความสะอาดสนาม	5	45.45	39	24.84	26	28.89	1	25.00	71	27.10
- ทำความสะอาดสื่อและของเล่น	5	45.45	43	27.39	20	22.22	1	25.00	69	26.34

จากตารางที่ 35 พบว่าครูอนุบาลส่วนใหญ่ทำความสะอาดสนามเด็กเล่นก่อนการเล่นร้อยละ 37.40 ลักษณะการตรวจสอบสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีการแจ็งเครื่องเล่นชั่วคราวร้อยละ 89.31 อันดับที่สองคือ ตรวจความสะอาดร้อยละ 69.85 อันดับที่สามคือ ทำความสะอาดสนามเด็กเล่นร้อยละ 27.10 และมีการทำความสะอาดสื่อและของเล่นน้อยที่สุดร้อยละ 26.34

จากการสังเกตครูอนุบาลพบว่า โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นมีครูอนุบาลทั้งหมดจำนวน 4 คน ช่วยกันดูแลความสะอาดของสนามเด็กเล่นทั้งก่อนการเล่นและหลังการเล่นโรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นมีครูอนุบาลทั้งหมดจำนวน 4 คน ช่วยกันดูแลความสะอาดของสนามเด็กเล่นทั้งก่อนการเล่นและหลังการเล่น

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของแบบบันทึกในสนามเด็กเล่นจากครูอนุบาล จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.แบบบันทึก										
- มี	5	45.45	91	57.96	89	98.89	4	100.00	189	72.14
- ไม่มี	6	54.55	66	42.04	1	1.11	-	-	73	27.86
2.ลักษณะแบบบันทึก										
- บันทึกเครื่องเล่นชั่วคราว	4	36.36	50	31.85	27	30.00	1	25.00	82	31.30
- บันทึกสภาพทั่วไป	2	18.18	38	24.20	18	20.00	1	25.00	59	22.52
- ประเมินสภาพการใช้งาน	2	18.18	24	15.29	15	16.67	-	-	41	15.65
3.การซ่อมแซม										
- ทุกปีการศึกษา	8	72.73	143	91.08	65	72.22	3	75.00	219	83.59
- ทุกภาคเรียน	4	36.36	28	17.83	17	18.89	-	-	49	18.70
- ทันทีที่เสียหาย	3	27.27	13	8.28	20	22.22	1	25.00	37	14.12

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของแบบบันทึกในสนามเด็กเล่นจากครูอนุบาล จำแนกตามสังกัด(ต่อ)

รายการ	สังกัด									
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	N=11		N=157		N=90		N=4		N=262	
4. ผู้ดูแลการซ่อมแซม										
- ภารโรง	11	100.00	94	59.87	87	96.67	3	75.00	195	74.43
- ครู	3	27.27	57	36.30	24	26.67	1	25.00	85	32.44
- เจ้าหน้าที่จากบริษัทที่ซื้อเครื่อง เล่น	1	9.09	48	30.57	7	7.78	1	25.00	57	21.76
- ผู้รับเหมา	-	-	36	22.93	2	2.22	-	-	38	14.50
- คนสวน	-	-	30	19.11	6	6.67	1	25.00	37	14.12
- ผู้บริหาร	-	-	9	5.73	-	-	-	-	9	3.44

จากตารางที่ 36 พบว่าโรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่มีแบบบันทึกการใช้สนามเด็กเล่นร้อยละ 72.14 ลักษณะของแบบบันทึกส่วนใหญ่เป็นแบบบันทึกเครื่องเล่นชำรุดร้อยละ 43.39 โรงเรียนส่วนใหญ่มีการซ่อมแซมสนามเด็กเล่นทุกปีการศึกษาร้อยละ 83.59 ผู้ดูแลการซ่อมแซมสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ คือ ภารโรงร้อยละ 74.43

ตารางที่ 37 ภาพรวมการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของครูอนุบาล

รายการ	ทุกสังกัด	
	จำนวน (N=262)	ร้อยละ
- เด็กส่วนใหญ่ได้ใช้สนามเด็กเล่นในกิจกรรมกลางแจ้ง	222	84.73
- ระยะเวลาในการเล่นอิสระส่วนใหญ่ คือ 15-30 นาที	191	72.90
- ระยะเวลาในการเล่นตามตารางกิจกรรมประจำวัน	200	76.34
- ข้อตกลงในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ คือ ไม่รังแกกัน	244	93.13
- ขณะที่เด็กเล่นในสนามเด็กเล่น ครูอนุบาลอยู่ในสนามเด็กเล่น	257	98.09
- ครูประจำชั้นมีหน้าที่ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น	245	93.51
- จำนวนเด็กในการใช้สนามเด็กเล่นแต่ละครั้ง คือ 20-30 คน	167	63.74
- หน้าที่ในการดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น คือ ตักเตือนเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม	240	91.60
- กิจกรรมที่จัดในสนามเด็กเล่น ส่วนใหญ่ คือ กิจกรรมกลางแจ้ง	233	88.93
- ครูอนุบาลต้องการความรู้เกี่ยวกับสื่อและอุปกรณ์เพิ่มเติม	182	69.85
- มีการทำความสะอาดก่อนการเล่น	98	37.40
- ลักษณะการตรวจสอบ คือ แจ้งเครื่องเล่นชำรุด	234	89.31
- โรงเรียนส่วนใหญ่มีแบบบันทึก การใช้สนามเด็กเล่น	189	72.14
- โรงเรียนมีแบบบันทึกเครื่องเล่นชำรุด	82	31.30
- มีการซ่อมแซมทุกปีการศึกษา	219	83.59
- ผู้ดูแลการซ่อมแซมส่วนใหญ่ คือ ภารโรง	195	74.43

ตอนที่ 1.4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาของการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล
กรุงเทพมหานคร

1) ผลการวิเคราะห์ปัญหาของการจัดสนามเด็กเล่นของผู้บริหาร (ตารางที่ 38)

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่น										
- ขนาดของสนามเด็กเล่น	7	63.64	110	70.06	54	60.00	-	-	171	65.27
- ข้อปฏิบัติในการใช้สนาม	-	-	87	55.41	72	80.00	-	-	159	60.69
- ระยะเวลาในการใช้สนาม	-	-	97	61.78	37	41.11	-	-	134	51.15
- ที่ตั้งของสนามเด็กเล่น	3	27.27	85	54.14	34	37.78	-	-	122	46.56
- การตกแต่งพื้นที่	1	9.09	78	49.68	37	41.11	-	-	116	44.27
- องค์ประกอบในสนามเด็กเล่น	7	63.64	53	33.76	53	58.89	-	-	113	43.13
- จำนวนครูตอเด็กในสนาม	1	9.09	56	35.67	40	44.44	-	-	97	37.02
- การตรวจสอบและซ่อมแซม	1	9.09	41	26.11	49	54.44	-	-	91	34.73
- การติดตั้งเครื่องเล่นสนาม	1	9.09	52	33.12	30	33.33	-	-	83	31.68
- การทำความสะอาด	-	-	32	20.38	44	48.89	-	-	76	29.01
- พื้นสนาม	2	18.18	36	22.93	21	23.33	-	-	59	22.52
- มาตรฐานของเครื่องเล่น	1	9.09	40	25.48	17	18.89	-	-	58	22.14

จากตารางที่ 38 พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีปัญหากับขนาดของสนามเด็กเล่นร้อยละ 65.27 อันดับที่สองคือ ปัญหาข้อปฏิบัติในสนามเด็กเล่นร้อยละ 60.69 อันดับที่สามคือ ระยะเวลาในการใช้สนามร้อยละ 51.15

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวนทั้งหมด 4 โรงเรียนมีปัญหาด้านการออกแบบพื้นที่ในสนามเด็กเล่น คือ ขนาดของสนามเด็กเล่นเล็กเกินไป เนื่องจากโรงเรียนมีขนาดเล็ก ต้องจัดสนามเด็กเล่นในสภาพที่จำกัด โรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียน 4 โรงเรียนมีปัญหากับส่วนประกอบในการเล่นของสนามเด็กเล่นมีสภาพชำรุด ไม่มีผู้ซ่อมแซมเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ในการเล่น โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นทั้งหมดจำนวน 4 โรงเรียนมีปัญหาด้านขนาดของสนามเด็กเล่นเล็กเกินไป เพราะโรงเรียนมีขนาดเล็กอยู่ในแหล่งชุมชน โรงเรียนจำนวน 3 โรงเรียน 4 โรงเรียนมีปัญหากับส่วนประกอบในการเล่นของสนามเด็กเล่นมีสภาพชำรุด ไม่มีผู้ซ่อมแซมเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ในการเล่นให้พร้อมต่อการใช้

งาน โรงเรียนจำนวน 2 โรง ใน 4 โรง มีงบประมาณจำกัดในการสร้างและปรับปรุงสนามเด็กเล่น แต่โรงเรียนใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยของงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน โรงเรียนจำนวน 1 โรง ใน 4 โรง มีปัญหาเกี่ยวกับชนิดของพื้นสนาม ได้แก่ สนามเด็กเล่นเป็นสนามปูนซีเมนต์ ทำให้เด็กได้รับอันตรายจากการเล่นได้ง่าย

ปัญหาด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 2 โรง ใน 4 โรง มีปัญหาด้านการยึดติดเครื่องสนาม เนื่องจากทางโรงเรียนไม่ยึดติดเครื่องเล่นสนามกับพื้นสนาม ทำให้เมื่อเด็กขึ้นไปเล่นบนเครื่องเล่นสนามแล้ว เครื่องเล่นสนามมีการโยกหรือล้มได้ง่าย โรงเรียนจำนวน 2 โรง ใน 4 โรง ไม่มีปัญหาในการเลือกเครื่องเล่นสนาม โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นทั้งหมดจำนวน 4 โรง ต้องการเครื่องเล่นสนามใหม่ๆ เพราะเครื่องเล่นสนามที่ใช้อยู่มีสภาพเก่าและเครื่องเล่นบางชนิดชำรุด

ปัญหาการใช้งานตามลักษณะของเครื่องเล่นสนาม โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 โรง ใน 4 โรง พบว่าเด็กมีพฤติกรรมการใช้เครื่องเล่นที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บจากการใช้เครื่องเล่นสนาม โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 โรง ใน 4 โรง พบปัญหาพฤติกรรมของเด็กอนุบาลด้านการใช้เครื่องเล่นที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บจากการใช้เครื่องเล่นสนาม และโรงเรียนจำนวน 1 โรง ใน 4 โรง มีปัญหาเครื่องเล่นสนามมีสภาพชำรุดและไม่ได้ซ่อมแซมหรือห้ามไม่ให้เด็กเล่น ทำให้อุบัติเหตุในสนามเด็กเล่นเกิดได้ง่าย

ปัญหาการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 3 โรง ใน 4 โรง มีปัญหาด้านการใช้สนามเด็กเล่นที่ผู้ปกครองนำอาหารเข้าไปรับประทานในสนามเด็กเล่นและไม่เก็บเศษขยะที่รับประทานเสร็จแล้ว โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นจำนวน 1 โรง ใน 4 โรง มีปัญหาด้านการใช้สนามเด็กเล่นที่ผู้ปกครองนำอาหารเข้าไปรับประทานในสนามเด็กเล่นและไม่เก็บเศษขยะ โรงเรียน 3 โรง ใน 4 โรง มีปัญหาด้านรั้วของสนามเด็กเล่น คือ สนามเด็กเล่นไม่มีรั้วรอบสนามทำให้เด็กระดับประถมศึกษาหรือผู้ปกครองเข้าไปนั่งรอเด็กในสนามเด็กเล่นและทิ้งขยะ ทำให้ภารโรงต้องทำความสะอาดเพิ่มขึ้น

1) ผลการวิเคราะห์ปัญหาของการจัดสนามเด็กเล่นของครุอนุบาล(ตารางที่ 39)

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นจากครุอนุบาล จำแนกตามสังกัด

รายการ	สังกัด								รวม	
	สพฐ.		สช.		กทม.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N=11		N=157		N=90		N=4		N=262		
1.ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่น										
- การใช้งานในสนามเด็กเล่น	-	-	17	10.83	27	30.00	2	50.00	46	17.56
- การจัดกิจกรรมในสนามเด็กเล่น	3	27.27	28	17.83	14	15.56	1	25.00	46	17.56
- ข้อปฏิบัติในการใช้สนามเด็กเล่น	3	27.27	26	16.56	16	17.78	-	-	45	17.18
- การตรวจสอบความปลอดภัยในสนามเด็กเล่น	3	27.27	19	12.10	21	23.33	-	-	43	16.41
- บทบาทครูในการดูแลสนามเด็กเล่น	1	9.09	34	21.66	6	6.67	-	-	41	15.65
- ระยะเวลาในการใช้สนามเด็กเล่น	-	-	22	14.01	14	15.56	-	-	36	13.74
- ความสะอาดในสนามเด็กเล่น	2	18.18	9	5.73	16	17.78	-	-	27	10.31

จากตารางที่ 39 พบว่าครุอนุบาลส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการใช้งานและการจัดกิจกรรมในสนามเด็กเล่นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 17.56 อันดับที่สองคือ ปัญหาด้านข้อปฏิบัติในการใช้สนามเด็กเล่นร้อยละ 17.18 อันดับที่สามคือ ปัญหาด้านการตรวจสอบความปลอดภัยในสนามเด็กเล่นร้อยละ 16.41

จากการสัมภาษณ์ครุอนุบาลพบว่า โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นมีปัญหาด้านการใช้งานตามลักษณะของเครื่องเล่นสนาม ครุอนุบาลทั้งหมดจำนวน 4 คนพบว่าเด็กมีพฤติกรรมการใช้เครื่องเล่นสนามที่ไม่ถูกต้อง รังแกกันทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บจากเครื่องเล่นสนาม โรงเรียนที่ใช้งบประมาณน้อยที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นมีครุอนุบาลทั้งหมดจำนวน 4 คนพบว่าเด็กมีพฤติกรรมการใช้เครื่องเล่นสนามที่ไม่ถูกต้อง รังแกกัน ทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บจากเครื่องเล่นสนาม และปัญหาด้านการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น โรงเรียนที่ใช้งบประมาณมากที่สุดในการสร้างสนามเด็กเล่นมีครุอนุบาล จำนวน 2 คน ใน 4 คน พบว่าผู้ปกครองนำอาหารเข้าไปรับประทานในสนามเด็กเล่น และไม่เก็บเศษขยะ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ในด้านการออกแบบพื้นที่ ด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม และด้านการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น โดยมีการศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร บทความจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสนามเด็กเล่น รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล และเข้าไปสังเกตการจัดสนามเด็กเล่น การใช้สนามเด็กเล่น และกิจกรรมประจำวันของเด็กอนุบาล เพื่อได้แนวทางในการสร้างเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการวิจัย ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูอนุบาลที่สอนในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 322 คน และครูอนุบาลจำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล แบบสังเกตพฤติกรรมครูอนุบาลในการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น และแบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือของความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. จัดส่งแบบสอบถามให้กับผู้บริหารและครูอนุบาลในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยผู้วิจัยให้จัดส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนจากผู้บริหาร จำนวน 262 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.36 และได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนจากครูอนุบาล จำนวน 262 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.36

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานนัดหมาย วัน เวลาในการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและครูอนุบาล ในสังกัดสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 8 คน และครูอนุบาลจำนวน 8 คน โดยใช้เวลาดำเนินการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากร โรงเรียนละ 2 วัน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม ถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกต ผู้วิจัยติดต่อประสานงานนัดหมาย วัน เวลาในการสังเกตครูอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วยครูอนุบาลจำนวน 8 คน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม ถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานนัดหมาย วัน เวลาในการสำรวจสนามเด็กเล่นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วยโรงเรียนจำนวน 8 โรงเรียน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม ถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารและผู้ปกครอง เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร โดยสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น โดยสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร โดยสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการสรุปผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ สภาพการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล และปัญหาในการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

ผู้วิจัยได้แบ่งการสรุปผลการวิจัยแบ่งเป็น สภาพการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม การใช้งานและการดูแลรักษา มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การออกแบบพื้นที่

1) ขนาด ที่ตั้ง และองค์ประกอบในสนามเด็กเล่น

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นจากพื้นที่ว่างในโรงเรียน (ร้อยละ 79.77) มีขนาด 50-100 ตารางวา (ร้อยละ 34.73) สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีพื้นที่ให้เด็กเล่นอิสระ (ร้อยละ 74.81) โรงเรียนส่วนใหญ่จัดสนามเด็กเล่นใกล้อาคารเรียน (ร้อยละ 87.79) และสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ไม่มีรั้ว (ร้อยละ 66.79) โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีสะพานหรือบ่อน้ำ (ร้อยละ 51.15) ช่วงเวลาที่แสงแดดส่องถึงสนามเด็กเล่น คือ 10.00 -12.00 น. และใช้ร่มเงาจากต้นไม้เพื่อป้องกันแสงแดด (ร้อยละ 79.77) และผลจากการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ สรุปได้ว่า โรงเรียนจำนวน 6 โรงใน 8 โรงมีการกำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นหลังจากสร้างอาคารเรียน โรงเรียน 3 โรงใน 8 โรงเลือกองค์ประกอบของสนามเด็กเล่นจากสิ่งที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว โรงเรียนทั้งหมด 8 โรงใช้การตกแต่งสนามเพื่อให้เกิดความร่มรื่น

2) ชนิดของพื้นสนาม

สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ใช้สร้างจากปูน หิน และทราย (ร้อยละ 32.06) เมื่อมีฝนตกในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ไม่มีน้ำขัง แต่ใช้เวลา 15 นาที เพื่อให้พื้นแห้งสนิท (ร้อยละ 55.34) และผลจากการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ สรุปได้ว่าโรงเรียนจำนวน 4 โรงใน 8 โรง สร้างพื้นสนามเด็กเล่นจากทราย

1.2 การเลือกเครื่องเล่นสนาม

1) ความปลอดภัย

สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีโครงสร้างของเครื่องเล่นสนามทำจากอลูมิเนียม (ร้อยละ 37.02) และมีเครื่องเล่นสนามแบบแยกชิ้นและหลายประเภท (ร้อยละ 72.14) โรงเรียนส่วนใหญ่มี

การติดตั้งเครื่องเล่นสนามแบบวางเครื่องเล่นบนพื้นสนาม (ร้อยละ 65.27) และมีลักษณะการประกอบเครื่องเล่นโดยการเชื่อมต่อของวัสดุ (ร้อยละ 74.81) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า โรงเรียนจำนวน 4 โรงเรียน ใน 8 โรงเรียนไม่ยึดติดเครื่องเล่นสนามกับพื้นของสนาม และโรงเรียนจำนวน 5 โรงเรียน ใน 8 โรงเรียนมีเครื่องเล่นสนามบางชิ้นที่มีมาตรฐานและบางชิ้นที่ไม่มีมาตรฐาน

2) พัฒนาการ

โรงเรียนส่วนใหญ่คำนึงถึงการเลือกเครื่องเล่นสนามที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 61.83) โรงเรียนมีเครื่องเล่นสนามต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องปีนป่าย ไม้ลิ้น และชิงช้า (ร้อยละ 86.26, 77.86 และ 68.32 ตามลำดับ) สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีบ้านจำลองเป็นอุปกรณ์ประกอบการเล่น (ร้อยละ 37.79) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า โรงเรียนจำนวน 7 โรงเรียน ใน 8 โรงเรียนมีเครื่องเล่นสนามประเภทปีนป่าย

1.3 การใช้งานและการดูแลรักษา

1) การใช้งานตามลักษณะของเครื่องเล่นสนาม

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดบุคลากรในการดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูพี่เลี้ยง และครูเวรประจำวัน (ร้อยละ 72.90, 68.70 และ 56.11 ตามลำดับ) โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยในสนามเด็กเล่น (ร้อยละ 67.18) โดยมีวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ อบรมโดยบุคลากรภายในโรงเรียน จัดระบบนิเทศภายใน และเชิญวิทยากรให้ความรู้ (ร้อยละ 82.06, 44.66 และ 30.53 ตามลำดับ) โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น (ร้อยละ 81.03) โดยมีข้อตกลงต่าง ๆ ได้แก่ ต้องล้างมือหลังการเล่น ห้ามนำอาหารและเครื่องดื่มเข้ามาในสนามเด็กเล่น และเก็บของเล่นเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ (ร้อยละ 74.43, 62.60 และ 61.07 ตามลำดับ) อัตราส่วนของผู้ดูแลเด็กกับจำนวนเด็ก คือ 1:20 (ร้อยละ 50.00) โรงเรียนส่วนใหญ่มีการบทบาทและหน้าที่ของครูที่ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น ได้แก่ ดูแลเด็กขณะเล่น ให้คำแนะนำวิธีการเล่น ดูแลความสะอาดในสนามเด็กเล่น (ร้อยละ 94.27, 92.37 และ 73.66 ตามลำดับ) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจพบว่า โรงเรียนทั้งหมด 8 โรงเรียนมีการจัดผู้ดูแลเด็กขณะที่เด็กเล่นในสนามเด็กเล่น โรงเรียนทั้งหมด 8 โรงเรียน มีการกำหนดกติกาในการใช้สนามเด็กเล่น ได้แก่ การไม่รังแกกันในสนามเด็กเล่น โดยที่ครูอนุบาลบางคนบอกเด็กก่อนที่เด็กจะลงในสนามเด็กเล่น

2) การใช้สนามเพื่อกิจกรรมเสริมประสบการณ์

โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้สนามเด็กเล่นในช่วงเวลาต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมกลางแจ้ง ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ และหลังเลิกเรียน (ร้อยละ 84.73, 53.05 และ 53.05 ตามลำดับ) ระยะเวลา

ที่จัดให้เด็กเล่นอิสระ คือ 15-30 นาที (ร้อยละ 72.90) และระยะเวลาที่ให้เด็กเล่นตามตารางกิจกรรมประจำวัน คือ 15-30 นาที (ร้อยละ 76.34) การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (ร้อยละ 88.93, 45.80 และ 37.40 ตามลำดับ) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า โรงเรียนทั้งหมด 8 โรงเรียนให้เด็กเล่นในสนามเด็กเล่นแต่บางครั้งก็ไม่ได้พาเด็กลงไปเล่น เนื่องจากฝนตกหรือเด็กยังเรียนกิจกรรมอื่นไม่เสร็จ

3) การดูแลรักษา

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดให้มีการทำความสะอาดทุกวัน (ร้อยละ 84.35) โดยมีภารโรงเป็นผู้ทำความสะอาด (ร้อยละ 89.69) หน้าที่ในการทำความสะอาดในสนามเด็กเล่น ได้แก่ เก็บเศษขยะและสิ่งปฏิกูล ตัดแต่งต้นไม้และสนามหญ้า และเก็บสิ่งของมีคม (ร้อยละ 98.85, 45.04 และ 25.57 ตามลำดับ) โรงเรียนส่วนใหญ่มีระบบในการตรวจสอบความปลอดภัยของเครื่องเล่นสนาม (ร้อยละ 54.58) โดยมีลักษณะการตรวจสอบ คือ เมื่อพบเครื่องเล่นชำรุด ติดป้ายซ่อม (ร้อยละ 50.00) และมีครูคอยดูแลการซ่อมแซม (ร้อยละ 44.66) การซ่อมแซมเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่นจะซ่อมแซมทุกสิ้นปีการศึกษา (ร้อยละ 83.59) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสังเกตรวบรวมได้ว่า โรงเรียนจำนวนทั้งหมด 8 โรงเรียนมีการทำความสะอาดสนามเด็กเล่นทุกเช้า โดยภารโรงเก็บเศษขยะและสิ่งปฏิกูลในสนามเด็กเล่น

ตอนที่ 2 ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

ผู้วิจัยได้สรุปปัญหาในการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัญหาด้านการออกแบบพื้นที่ ปัญหาด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม และปัญหาด้านการใช้งานและการดูแลรักษา

2.1 ปัญหาด้านการออกแบบพื้นที่

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับขนาดของสนามเด็กเล่นที่มีขนาดเล็ก (ร้อยละ 65.27 รองลงมาคือ ที่ตั้งของสนามเด็กเล่นที่อยู่ใกล้อาคารเรียน ทำให้ยากต่อการเพิ่มขนาดหรือตกแต่งพื้นที่ให้เหมาะสม (ร้อยละ 46.56) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า โรงเรียนจำนวน 4 โรงเรียน ใน 8 โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับขนาดในการสร้างสนามเด็กเล่นที่มีขนาดเล็กเกินไป

2.2 ปัญหาด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการติดตั้งเครื่องเล่นสนาม (ร้อยละ 31.68) รองลงมาคือ มาตรฐานของเครื่องเล่นสนาม (ร้อยละ 22.14) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า โรงเรียนจำนวน 4 โรงเรียนใน 8 โรงเรียนต้องการเครื่องเล่นสนามใหม่

2.3 ด้านการใช้งานและการดูแลรักษา

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการใช้งานที่ไม่ถูกต้อง และไม่ปลอดภัย (ร้อยละ 17.56) ปัญหาการจัดกิจกรรมในสนามเด็กเล่น คือ สนามเด็กเล่นมีขนาดเล็ก ไม่มีพื้นที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากการเล่นเครื่องเล่นสนาม (ร้อยละ 17.56) รองลงมาคือ ข้อปฏิบัติในการใช้สนามเด็กเล่น คือ เด็กและผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น (ร้อยละ 16.41) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการใช้เครื่องเล่นสนามที่ไม่ถูกต้อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นของโรงเรียนอนุบาลของผู้บริหารและครูอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสนามเด็กเล่น

1.1 ด้านการออกแบบพื้นที่ จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นจากพื้นที่ว่างในโรงเรียน ซึ่งมีขนาด 50-100 ตารางวา (100-200 ตารางเมตร) ไม่สอดคล้องกับ เยาวพา เดชะคุปต์กล่าวว่า สนามเด็กเล่นควรมีขนาด 7.5 ถึง 100 ตารางฟุต (2.25 – 3 ตารางเมตร) ต่อจำนวนเด็ก เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายได้สะดวกและช่วยลดอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น สถานที่ตั้งของสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้กับอาคารเรียน เพื่อความสะดวกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น และช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการปลูกต้นไม้ที่ทำที่กันแดดเพื่อให้เกิดความร่มรื่นและบังแสงแดดในช่วงเวลากลางวัน เพื่อให้สนามเด็กเล่นเหมาะสมต่อการใช้งานในทุกช่วงเวลา

เนื่องจากการจัดสนามเด็กเล่นให้ใกล้กับอาคารเรียนมีข้อดี แต่มีข้อเสียคือ ทำให้มีข้อกำหนดในการตกแต่งสนาม เนื่องจากพื้นที่ด้านหนึ่งของสนามเด็กเล่นจะติดกับอาคารเรียน สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีพื้นที่ให้เด็กเล่นอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับ Mason (1982) ที่กำหนดลักษณะขององค์ประกอบของสนามเด็กเล่นที่ดีต้องมีพื้นที่สำหรับการเล่นอิสระ เนื่องจากพื้นที่ในการเล่นอิสระช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย โดยเด็กจะได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย พัฒนาการทางสติปัญญา เมื่อเด็กมีพื้นที่ในการเล่นอิสระช่วยทำให้เด็กได้มีโอกาสในการคิดเกมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น เมื่อเด็กได้คิด

เกมและกิจกรรมต่าง ๆ เด็กจะได้พัฒนาทางด้านสังคม ดังที่ Parten (1972) กล่าวว่า การเล่นร่วมกัน เป็นการเล่นทางสังคมที่มีความซับซ้อนมากที่สุด เด็กต้องใช้ความพยายามในการประสานสัมพันธ์ ตั้งแต่การแบ่งปันของเล่นกับเพื่อน การปฏิบัติตามข้อตกลงหรือกติกาในการเล่น และการแสดงบทบาท เป็นผู้นำและผู้ตามในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่คล้ายกับชีวิตจริงในสังคม เพราะการเล่นเกม หรือกิจกรรมต่าง ๆ นั้นเด็กสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม เมื่อเด็กเล่นเป็นกลุ่ม เด็กจะได้ฝึกการเล่นร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม เมื่อเด็กได้มีพื้นที่ในการเล่นอิสระเด็ก จะได้รับความสนุกสนานพร้อมกับการพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ใช้สร้างจากปูน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ CPSC(2006) ได้กำหนดความสามารถในการรองรับแรงกระแทกของวัสดุแต่ละชนิด ให้สามารถลดแรงกระแทกจากการผลัดตกจากเครื่องเล่นสนาม หรืออุบัติเหตุในสนามเด็กเล่น และการใช้ พื้นปูนซีเมนต์สร้างเป็นพื้นของสนามเด็กเล่นไม่เหมาะสม เนื่องจากปูนซีเมนต์มีความแข็ง ไม่สามารถ ยืดหยุ่นได้ เมื่อได้รับแรงกระแทก และพื้นผิวของปูนซีเมนต์มีความขรุขระ เมื่อเด็กผลัดหล่นจากเครื่อง เล่นสนาม ผิวของเด็กจะกระแทกกับปูนซีเมนต์ทำให้เกิดการบาดเจ็บได้ง่ายมากขึ้น

1.2 ด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มี การวางเครื่องสนามบนพื้นสนามโดยไม่มีกรยึดติดเครื่องเล่นสนามกับพื้นของสนามเด็กเล่น ไม่ สอดคล้องกับ CPSC (2003) ที่กล่าวว่า การยึดติดเครื่องเล่นสนามกับพื้นสนามช่วยให้ลดอุบัติเหตุใน การเล่น เนื่องจากเมื่อเด็กเล่นเครื่องเล่นสนามแล้วเครื่องเล่นสนามไม่ได้ยึดติดกับพื้นสนาม อาจทำให้ เครื่องเล่นสนามล้มทับเด็ก โรงเรียนส่วนมากเลือกเครื่องเล่นที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ดังนั้นการติดตั้ง เครื่องเล่นสนามจะต้องมีการฝังฐานของสนามเด็กเล่นลงในพื้นสนาม เพื่อให้ทนทานต่อการเล่นและช่วย ลดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นในสนามเด็กเล่น และการระยะห่างของการวางเครื่องเล่นสนามในสนามเด็กเล่นไม่ มีระยะห่างของเครื่องเล่นแต่ละชิ้นไม่ถึง 180 เซนติเมตร ไม่สอดคล้องกับ CPSC(2006) ได้ให้คำแนะนำ ของระยะห่างในการจัดวางเครื่องเล่นสนามแต่ละชนิด และกำหนดพื้นที่รองรับภายใต้เครื่องเล่นสนาม เพื่อป้องกันการผลัดหล่นจากเครื่องเล่น แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดสนาม เด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

1.3 การใช้งานและการดูแลรักษา จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มี การจัดบุคลากรในการดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น สอดคล้องกับที่ CPSC (2006) กล่าวว่า การจัดผู้ดูแล เด็กในสนามเด็กเล่นช่วยให้อุบัติเหตุในสนามเด็กเล่นลดลง เพราะผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ดูแลและสังเกต พฤติกรรมการเล่นของเด็ก พร้อมทั้งตักเตือนเมื่อเด็กมีพฤติกรรมการเล่นที่ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับวิจิตร บุญยะโทตระ (2537) ได้กำหนดบทบาทของผู้ดูแลเด็กไว้ว่า ผู้ดูแลเด็กควรเอาใจใส่ดูแลการเล่นของเด็ก

อย่างใกล้ชิด ไม่ปล่อยให้เด็กเล่นโดยลำพัง ซึ่งสอดคล้องกับภรณี คุรุรัตน์ (2535) ได้เสนอแนะ บทบาทของผู้ดูแลเด็กต้องเป็นผู้ชี้แนะ ผู้คอยวินิจฉัย ผู้ประเมินผล และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก โรงเรียนส่วนใหญ่มีการให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่นโดยการอบรมจากบุคลากรภายใน ทำให้ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ในการสังเกตพฤติกรรมและช่วยเหลือเด็กในสนามเด็กเล่นได้ดีขึ้น สอดคล้องกับภเนตร (2546) ซึ่งเสนอแนะบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมการเล่นของเด็กต้องมีความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับการเล่น มีความรู้ในรูปแบบการเรียนรู้ของเด็กเพื่อที่จะสามารถส่งเสริมการเล่นของเด็กเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย อัตราส่วนของผู้ดูแลเด็กกับจำนวนเด็กส่วนมากคือ 1:20 ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์การประสานงานวิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก (2545) ที่กำหนดอัตราส่วนของผู้ดูแลเด็กกับเด็ก คือ 1: 20 ระยะเวลาในการใช้สนามเด็กเล่น โรงเรียนส่วนใหญ่ให้เด็กเล่นอิสระ 15-30 นาที และเล่นตามตารางกิจกรรมประจำวัน 15-30 นาที สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (2540) ที่กล่าวว่าเด็กควรได้เล่นอิสระและกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 45 นาที เพื่อให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และเล็ก การประสานสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และผ่อนคลายความตึงเครียด แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไม่สอดคล้องกับข้อมูลจากการสังเกต เนื่องจากครูอนุบาลไม่ได้ให้เด็กลงเล่นในสนามเด็กเล่นทุกวันตามตารางกิจกรรมประจำวัน แต่เป็นการเล่นหลังจากที่เด็กทำงานเสร็จตามที่ได้รับมอบหมายในระหว่างรอเพื่อนหรือเป็นรางวัลจากการทำงานเสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ได้รับการทำความสะอาดทุกวัน โดยมีภารโรงเป็นผู้ทำความสะอาด สอดคล้องกับวิจิตร บุญยะไพศร (2537) ภรณี คุรุรัตน์ (2535) และภเนตร ธรรมบวร (2546) ที่กำหนดว่าสนามเด็กเล่นต้องมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเล่น เพื่อให้เด็กไม่ได้รับอุบัติเหตุจากเศษขยะ เศษแก้ว และสิ่งปฏิกูลในสนามเด็กเล่น การตรวจสอบเครื่องเล่นสนามโรงเรียนส่วนใหญ่มีการตรวจสอบเครื่องเล่นสนาม และเมื่อพบเครื่องเล่นชำรุดจะมีการติดป้ายซ่อม แต่จากการสำรวจพบว่า เมื่อมีเครื่องเล่นชำรุดไม่มีการติดป้ายซ่อม หรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่นสนามนั้นออกจากสนามเด็กเล่น และปล่อยให้เด็กเล่นเครื่องเล่นชิ้นนั้นต่อไป โดยมีครูเป็นผู้ดูแลการเล่นของเด็ก เห็นได้ว่าผู้ดูแลสนามเด็กเล่นไม่คำนึงถึงอุบัติเหตุที่จะเกิดในสนามเด็กเล่น ไม่สอดคล้องกับ CPSC (2006) ที่กล่าวว่า เมื่อพบเครื่องเล่นชำรุดจะต้องติดป้ายรอกการซ่อมแซม ด้านความคุ้มค่าในการใช้สนามเด็กเล่น จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้สนามเด็กเล่นเพื่อกิจกรรมกลางแจ้งเป็นหลัก ซึ่งสนามเด็กเล่นสามารถใช้ในกิจกรรมประจำวันอื่น ๆ ได้แก่ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ฯลฯ และจากการสำรวจพบว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่นไม่เหมาะสม

กับการเล่น ได้แก่ บ่อทราย เครื่องเล่นสนามที่ชำรุด ซึ่งไม่มีการบำรุงรักษาเพื่อให้สามารถใช้งานได้ และทำให้เสียพื้นที่ในการเล่นมากขึ้น ด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดสนามเด็กเล่น จากการสำรวจพบว่าสนามเด็กเล่นในบางโรงเรียนมีเครื่องเล่นที่ชำรุด แต่ทางโรงเรียนไม่ได้ซ่อมแซมหรือย้ายเครื่องเล่นนั้นออกจากสนามเด็กเล่น แต่ปล่อยให้เด็กเล่นเครื่องเล่นชิ้นนั้น โดยมีผู้ดูแลเด็กเป็นผู้คอยตักเตือนเมื่อเด็กมีพฤติกรรมการเล่นที่ไม่เหมาะสม โดยครูอนุบาลทราบว่ามีเครื่องเล่นชำรุด และได้แจ้งไปยังผู้บริหาร แต่ยังไม่ได้รับการบำรุงรักษาจากสาเหตุดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าทางโรงเรียนไม่ได้แก้สาเหตุของปัญหา แต่ให้ผู้ดูแลเด็กคอยควบคุมปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารและครูอนุบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรเห็นความสำคัญในการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก และส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง
2. ควรมีการจัดอบรม ให้ความรู้แก่ผู้บริหารในการจัดสนามเด็กเล่น และครูอนุบาลในการใช้สนามเด็กเล่นอย่างถูกวิธี เพื่อให้การเล่นในสนามเด็กเล่นของเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยในลักษณะโปรแกรมการให้ความรู้แก่ครูอนุบาลในการดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น
2. ควรมีการทำวิจัยในลักษณะการสร้างสนามเด็กเล่นเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกายแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. ควรมีการทำวิจัยในการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

เกษลดา มานะจติ. การศึกษาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยครูเอกอนุนบาล.

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

กุลพงษ์ สุขเกิด. อุบัติเหตุและแนวทางป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอนุนบาล ในโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาสภาพการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน.

กรุงเทพมหานคร: ทีทีพีริษัท, 2537.

ฉลอง กิมน้อย. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุนบาลในการเล่นเครื่องเล่นสนามของโรงเรียนพระแม่สกล

สงเคราะห์ จังหวัดดนนทบุรี : การศึกษาเฉพาะกรณี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

นภเนตร ธรรมบวร. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

นิรมล ชยุตสาหกิจ. การละเล่นเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. เอกสารวิชาการ, 2524.

บุญเยี่ยม จิตรดอน. การละเล่นเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. เอกสารวิชาการ, 2524.

เบญจา แสงมะลิ. สื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา (หน่วยที่ 1-7) . กรุงเทพมหานคร :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.

ประคอง กรรณสูต. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2535.

ปิยะธิดา ขจรชัยกุล. ผลของการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวที่มีต่อการพัฒนาจลนวิสัยด้านกล้ามเนื้อมัด

ใหญ่ของเด็กปฐมวัยอายุ 2 ถึง 3 ปีที่มีพัฒนาการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในชุมชนแออัด

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.

พิพัฒน์ ชูวรเวช และนพมาศ ชูวรเวช. การละเล่นเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. เอกสารวิชาการ, 2524.

ภรณ์ คุรุรัตน์. การเล่นของเด็ก. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 9-12.

กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

เยาวพา เดชะคุปต์. กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร:เจ้าพระยาระบบการพิมพ์, 2542.

เลขา ปิยะอัจฉริยะ. การละเล่นเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. เอกสารวิชาการ, 2524.

วิจิตร บุญยะโทตระ. รวมบทความอุบัติภัย. ในเรื่องความปลอดภัยในการใช้สนามเด็กเล่น.

กรุงเทพมหานคร:สำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ, 2533.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3-6 ปี).

กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540

ศูนย์การประสานงานวิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก. ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยของสนามเด็กเล่น:อุปกรณ์เครื่องเล่น การติดตั้ง การบำรุงรักษา ผู้ดูแลการเล่น. (มปท.), 2545.

เอี่ยมพร วิสมหมาย. สวนสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533.

ภาษาอังกฤษ

Beaty, J. Skills for preschool teacher. 15th ed. New Jersey:Prentice-Hall, 1992.

Butler, G.D. Playground their administration and operation. 7th ed. New York:A.S. Barnes and company, 2002.

Breadekamp, S., and C. Coople. Developmentally appropriate practice in early childhood programs. U.S.A. : National Association for the Education of Young Childhood, 1997.

Consumer Product Safety Comission. Handbook for public playground safety. Washington, 2003.

Erickson, E. Childhood and society. New York: W.W.Norton, 1950.

Freud, S. An outline of pshchoanalysis. New York:Norton, 1965.

Gestwicki, C. Developmentally appropriate practice. U.S.A: Delmar publishers Inc, 1995.

Harlos, S.C. An environment approach to the prevention of playground equipment injuries [Online]. 1994. Available from:<http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/MM99049> [2005, March 11].

- Hartley, R.E.,L.K. Frank and R.M.Goldenson. Understanding children's play.
New York:Columbia University Press., 1952.
- Henle, S. Parental perceptions:children's playground-related injuries [Online]. 2003. Available
from:<http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3086910> [2005, March 11].
- Hurlock, B. Child development. New York:Mc GRAW-Hill Book Co., 1964.
- Mason, J. The environment of play a trilogy of play volume 2:where. New York:Leisure Press.,
1982.
- Mcorrie, K.E. The playground project:a case study in participatory design [Online].1999.
Available from:<http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/MQ52609> [2005, March 11].
- Nunes, T. The environment of the child. New York:Bernard Van Leer Foundation., 1994.
- Piaget, J. Play dreams and imitation in childhood. New York:Norton, 1962.
- Senda, M. Design of children's play environments. 1st ed. Mexico:McGraw-Hill, 1992.
- Sutton-Smith, B. Child pshchology. New York:Appleton Century Crofts., 1973.
- Vygotsky, L.S. Mind in society. Cambridge:M.A. Harvard University Press. 1978.
- Yamane, T. Elementary sampling theory. New Jercey: Prentice-Hall, 1967.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
 รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ชื่อ

ตำแหน่ง

อาจารย์ ดร. วรรณาท รักสกุลไทย

ผู้อำนวยการโรงเรียนเกษมพิทยา ฝ่ายอนุบาล

อาจารย์นฤมล เนียมหอม

ครูฝ่ายงานวิชาการโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ

ชฎาพร สุขสิริวรรณ
 ปลอดภัย

นักวิจัยของศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความ
 และป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร
เรื่อง การจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ด้านการออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม และ การใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน เพื่อความสมบูรณ์ในการเก็บข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะนำเสนอเป็นผลงานวิจัยเพื่อการพัฒนาการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสนามเด็กเล่น

ตอนที่ 3 สภาพการจัดสนามเด็กเล่น โดยครอบคลุมด้านต่างๆดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบพื้นที่
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกสนามเด็กเล่น
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

ตอนที่ 4 ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่น

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้วิจัยถือเป็นความลับ รวมทั้งการวิเคราะห์ การนำเสนอจะเป็นภาพรวมจึงไม่มีผลต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่านได้ตอบและส่งแบบสอบถามโดยสอดในซองที่แนบมากลับคืนผู้วิจัยด้วยจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดที่เกี่ยวกับตัวท่านโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ หรือเติมลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ

☐ น้อยกว่า 30 ปี	☐ 30-39 ปี
☐ 40-49	☐ มากกว่า 49 ปี
3. วุฒิการศึกษาที่ท่านได้รับ

☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สาขา.....
☐ ปริญญาโทหรือเทียบเท่า สาขา.....
☐ ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า สาขา.....
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. ตำแหน่งปัจจุบัน

☐ ผู้อำนวยการโรงเรียน	☐ อาจารย์ใหญ่
☐ ครูใหญ่	☐ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
☐ รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน	
☐ ผู้ช่วยฝ่ายอาคารและสถานที่	
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	
5. ประสบการณ์ทำงานในระดับอนุบาล

☐ น้อยกว่า 5 ปี	☐ 5-10 ปี
☐ 11-15 ปี	☐ มากกว่า 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสนามเด็กเล่น

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับตัวท่านโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ หรือเติมลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

- โรงเรียนของท่านเปิดสอนระดับอนุบาลมาแล้วเป็นระยะเวลากี่ปี

☐ 1-5 ปี	☐ 6-10 ปี
☐ 11-15 ปี	☐ มากกว่า 15 ปีขึ้นไป
- โรงเรียนของท่านใช้งบประมาณในการเริ่มต้นสร้างสนามเด็กเล่นประมาณเท่าใด

☐ น้อยกว่า 20,000 บาท	☐ 20,000 - 49,999 บาท
☐ 50,000 - 89,999 บาท	☐ 90,000 - 129,999 บาท
☐ 130,000 - 169,999 บาท	☐ 170,000 - 209,999 บาท
☐ 210,000 - 249,999 บาท	☐ มากกว่า 250,000 บาท
- โรงเรียนของท่านใช้งบประมาณในการปรับปรุงสนามเด็กเล่นครั้งละประมาณเท่าใด

☐ น้อยกว่า 20,000 บาท	☐ 20,000 - 49,999 บาท
☐ 50,000 - 89,999 บาท	☐ มากกว่า 90,000 บาท
- โรงเรียนของท่านมีนโยบายในการปรับปรุงสนามเด็กเล่นกี่ปีต่อครั้ง

☐ 1 ปีต่อครั้ง	☐ 2 ปีต่อครั้ง
☐ 3 ปีต่อครั้ง	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 สภาพการจัดสนามเด็กเล่น

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความหรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ด้านการออกแบบพื้นที่

- ท่านกำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ กำหนดจากขนาดของโรงเรียน	☐ กำหนดจากจำนวนเด็ก
☐ กำหนดจากจำนวนเครื่องเล่นสนาม	☐ กำหนดจากพื้นที่ว่างภายในโรงเรียน
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	
- โรงเรียนของท่านมีพื้นที่ในการจัดสนามเด็กเล่นเท่าใด

☐ น้อยกว่า 50 ตารางวา	☐ 50 - 100 ตารางวา
☐ 100 - 150 ตารางวา	☐ มากกว่า 150 ตารางวา

3. สนามเด็กเล่นในโรงเรียนของท่านมีลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ มีทางเดินในสนามเด็กเล่น	☐ มีพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมที่ศิลปะ
☐ มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมและเกม	☐ มีพื้นที่ให้เด็กได้เล่นอิสระ
☐ มีพื้นที่สำหรับเล่นทราย	☐ มีพื้นที่สำหรับเล่นน้ำ
☐ มีศาลาหรือที่นั่งพักผ่อน	☐ มีแปลงปลูกผัก
☐ มีสัตว์เลี้ยง	☐ มีบ่อบัวหรือสระน้ำ
☐ สนามเด็กเล่นตั้งอยู่ในอาคารเรียน	☐ มีเนินดิน
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

4. สนามเด็กเล่นในโรงเรียนของท่านตั้งอยู่ใกล้บริเวณใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ใกล้อาคารเรียน	☐ ใกล้ถนนในโรงเรียน
☐ ใกล้ห้องน้ำ	☐ ใกล้ตู้น้ำดื่ม
☐ ใกล้ถนนใหญ่	☐ ใกล้ห้องสมุด
☐ ใกล้ประตูโรงเรียน	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม

1. ท่านมีแนวคิดในการเลือกเครื่องเล่นสนามอย่างไร (เรียงตามลำดับความสำคัญ 1-9)

☐ เลือกตามหลักการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	☐ เลือกตามความสวยงาม
☐ เลือกตามความทนทาน	☐ เลือกตามความต้องการของครูอนุบาล
☐ เลือกตามความนิยม	☐ เลือกตามลักษณะวัสดุที่ใช้
☐ เลือกจากความปลอดภัย	☐ เลือกตามงบประมาณของโรงเรียน
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

2. โครงสร้างของเครื่องเล่นสนามในโรงเรียนของท่านทำจากวัสดุชนิดใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไม้	☐ เหล็ก	☐ อลูมิเนียม
☐ พลาสติก	☐ เชือก	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. สนามเด็กเล่นในโรงเรียนของท่านมีเครื่องเล่นสนามในลักษณะใด

☐ เครื่องเล่นสนามแบบแยกชิ้นและหลายประเภท
☐ เครื่องเล่นสนามชิ้นเดียวแต่ประกอบด้วยเครื่องเล่นหลายประเภท
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. สนามเด็กเล่นในโรงเรียนของท่านมีไม้กระดกหรือไม่

- มี ไม่มี

ถ้ามีไม้กระดกในสนามเด็กเล่นมีลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- มีแผ่นรองกันกระแทกด้านล่างที่นั่ง มีแผ่นไม้หรือโลหะสำหรับรองนั่ง
- มีราวจับทั้งสองมือ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. สนามเด็กเล่นในโรงเรียนของท่านมีไม้ลื่นหรือไม่

- มี ไม่มี

ถ้ามีไม้ลื่นในสนามเด็กเล่นมีลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- มีที่จับระหว่างทางขึ้น มีพื้นที่รอระหว่างจุดพักกับไม้ลื่น
- มีที่กั้นในจุดที่พัก มีที่กั้นด้านข้างของรางลื่น
- มีทิศทางของการลื่นใกล้เคียงกับเครื่องเล่นสนามอื่นๆ
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ด้านการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

1. เด็กอนุบาลได้เล่นอิสระในสนามเด็กเล่นในช่วงเวลาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ช่วงกิจกรรมกลางแจ้ง ช่วงเวลาว่างระหว่างวัน
- ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ ก่อนรับประทานอาหารกลางวัน
- หลังรับประทานอาหารกลางวัน หลังเลิกเรียน
- อื่นๆ โปรดระบุ).....

2. ท่านจัดตารางให้เด็กใช้สนามเด็กเล่นอย่างไร

- ทุกวันแบบกำหนดช่วงเวลา ทุกวันแบบไม่กำหนดช่วงเวลา
- 2-3 วันต่อสัปดาห์ อื่นๆ โปรดระบุ).....

3. ท่านให้เด็กเล่นอิสระในสนามเด็กเล่นครั้งละกี่นาที

- น้อยกว่า 20 นาที 20-40 นาที
- 40-60 นาที มากกว่า 60 นาที
- ไม่กำหนดระยะเวลา อื่นๆ โปรดระบุ).....

4. ท่านให้เด็กเล่นตามตารางกิจกรรมประจำวันในสนามเด็กเล่นครั้งละกี่นาที

- น้อยกว่า 20 นาที 20-40 นาที
- 40-60 นาที มากกว่า 60 นาที
- ไม่กำหนดระยะเวลา อื่นๆ โปรดระบุ).....

5. สนามเด็กเล่นจัดขึ้นให้กับเด็กในกลุ่มใดบ้าง

- เด็กอนุบาล เด็กประถมศึกษา
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ท่านกำหนดจำนวนเด็กในการใช้สนามเด็กเล่นหรือไม่

- กำหนด ไม่ได้กำหนด

ถ้ากำหนดท่านใช้เกณฑ์ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ตามขนาดของสนามเด็กเล่น ตามจำนวนของเด็กในแต่ละห้อง
 ตามจำนวนผู้ดูแลเด็กในการใช้สนามเด็กเล่น
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 4 ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่น

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความหรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง โปรดระบุลักษณะของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา

- ขนาดของสนามเด็กเล่น องค์ประกอบในสนามเด็กเล่น
 ที่ตั้งของสนามเด็กเล่น การตกแต่งพื้นที่ในสนามเด็กเล่น

ลักษณะของปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

- ขอขอบพระคุณในความกรุณาที่ท่านสละเวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถามในครั้งนี้-

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดที่ 2 แบบสอบถามครูอนุบาล
เรื่อง การจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ด้านการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนเพื่อความสมบูรณ์ในการเก็บข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะนำเสนอเป็นผลงานวิจัยเพื่อการพัฒนาการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้วิจัยถือเป็นความลับ รวมทั้งการวิเคราะห์ การนำเสนอจะเป็นภาพรวมจึงไม่มีผลต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่านได้ตอบและส่งแบบสอบถามโดยสอดในซองที่แนบมากลับคืนผู้วิจัยด้วยจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดที่เกี่ยวกับตัวท่านโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ หรือเติมลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ

☐ น้อยกว่า 30 ปี	☐ 30-39 ปี
☐ 40-49	☐ มากกว่า 49 ปี
3. วุฒิการศึกษาที่ท่านได้รับ

☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สาขา.....
☐ ปริญญาโทหรือเทียบเท่า สาขา.....
☐ ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า สาขา.....
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. ประสบการณ์ทำงานในการสอนระดับอนุบาล

☐ ต่ำกว่า 5 ปี	☐ 5 – 10 ปี
☐ 11 – 15 ปี	☐ มากกว่า 15 ปีขึ้นไป
5. ท่านเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดสนามเด็กเล่นจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ จากการศึกษา/อบรม/เรียนในสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรี/โท/เอก
☐ จากการศึกษาอบรมที่ทำงานอยู่ในปัจจุบัน
☐ จากการศึกษาค้นคว้าอ่านหนังสือหรือตำราที่เกี่ยวข้องกับการจัดสนามเด็กเล่น
☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษาสวนเด็กเล่น

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความหรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. ท่านเปิดโอกาสให้เด็กอนุบาลใช้สนามเด็กเล่นในช่วงเวลาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	☐ กิจกรรมกลางแจ้ง
☐ พักรับประทานอาหารกลางวัน	☐ หลังเลิกเรียน
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

2. ท่านให้ระยะเวลาการเล่นอิสระในสนามของเด็กครั้งละกี่นาที
- น้อยกว่า 15 นาที 15 – 30 นาที
- 30 – 45 นาที มากกว่า 45 นาที
3. ท่านให้ระยะเวลาการเล่นตามตารางกิจกรรมประจำวันในสนามเด็กเล่นครั้งละกี่นาที
- น้อยกว่า 15 นาที 15 – 30 นาที
- 30 – 45 นาที มากกว่า 45 นาที
4. ท่านมีข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่นหรือไม่
- มี ไม่มี
- ถ้ามี ท่านสร้างข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่นอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ไม่ใส่รองเท้าแตะในการเล่นในสนามเด็กเล่น
- ไม่รังแกกันในสนามเด็กเล่น
- ไม่นำอาหารและเครื่องดื่มไปรับประทานในสนามเด็กเล่น
- ไม่เล่นเครื่องเล่นที่มีสภาพชำรุด
- ไม่นำทรายปาส์กันในสนามเด็กเล่น
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

- คำชี้แจง** โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความหรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง โปรดระบุลักษณะของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา
- ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้สนามเด็กเล่น
- ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทครูในการดูแลสนามเด็กเล่น
- ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบความปลอดภัยในสนามเด็กเล่น
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ลักษณะของปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา
.....	.....
.....	.....
.....	.....

เรื่อง การจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

.....

วัตถุประสงค์

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รับผิดชอบในการจัดสนามเด็กเล่น
2. ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลมีการกำหนดคำถามไว้อย่างแน่นอน
3. แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์
  - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดสนามเด็กเล่น
  - ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

การปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. การเตรียมตัวก่อนไปสัมภาษณ์
  - 1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจคำถามในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
  - 1.2 นัดเวลาและสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์
  - 2.1 ผู้ให้สัมภาษณ์แนะนำตนเองและบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์
  - 2.2 สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการสัมภาษณ์
  - 2.3 ขออนุญาตจุดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
  - 2.4 เริ่มต้นการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์
3. การบันทึกข้อมูล
  - 3.1 ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลตอนที่ 1 ก่อนการสัมภาษณ์
  - 3.2 ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลตอนที่ 2 ระหว่างการสัมภาษณ์
  - 3.3 จุดบันทึกคำพูดและบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
2. เพศ ชาย หญิง
3. โรงเรียน.....
4. ตำแหน่ง.....
5. วุฒิทางการศึกษา.....
6. ประสบการณ์ในการบริหารงาน.....ปี
7. วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....ถึง.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

1. ท่านคำนึงถึงหลักการใดบ้างในการจัดสนามเด็กเล่น
2. สนามเด็กเล่นควรมีส่วนประกอบสำคัญอะไรบ้าง
3. ท่านมีหลักการอย่างไรในการจัดวางเครื่องเล่นสนามและส่วนประกอบในสนามเด็ก

เล่น

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น การใช้และการดูแลสนามเด็กเล่น

1. ท่านพบเกี่ยวกับการใช้สนามเด็กเล่นของเด็กอนุบาล มีอะไรบ้าง
และมีแนวทางแก้ไขหรือข้อเสนอแนะอย่างไร
2. ปัญหาที่พบเกี่ยวกับการดูแลสนามเด็กเล่นมีอะไรบ้าง และมีแนวทางแก้ไขหรือ
ข้อเสนอแนะอย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล

เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์

แบบสัมภาษณ์สำหรับครูอนุบาลฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่ทำหน้าที่สอนเด็กอนุบาลและประจำชั้นระดับอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร
2. ลักษณะของการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล มีการกำหนดคำถามไว้อย่างแน่นอน
3. แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์
  - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

การปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. การเตรียมตัวก่อนไปสัมภาษณ์
  - 1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจคำถามในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
  - 1.2 นัดเวลาและสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์
  - 2.1 ผู้ให้สัมภาษณ์แนะนำตนเองและบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์
  - 2.2 สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการสัมภาษณ์
  - 2.3 ขออนุญาตจุดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
  - 2.4 เริ่มต้นการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์
3. การบันทึกข้อมูล
  - 3.1 ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลตอนที่ 1 ก่อนการสัมภาษณ์
  - 3.2 ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลตอนที่ 2 ระหว่างการสัมภาษณ์
  - 3.3 จุดบันทึกคำพูดและบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
2. เพศ ชาย หญิง
3. โรงเรียน.....
4. ตำแหน่ง.....
5. วุฒิทางการศึกษา.....
6. ประสบการณ์ในการสอนระดับอนุบาล.....ปี
7. วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....ถึง.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

การจัดสนามเด็กเล่น

1. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดสนามเด็กเล่นอย่างไรบ้าง
2. ท่านคิดว่าบริเวณที่จัดให้เด็กได้ใช้สนามเด็กเล่นมีความเหมาะสมกับจำนวนเด็กเพียงใดและมีการจัดในลักษณะใด
3. ท่านมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ในการวางเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ในการเล่นสำหรับเด็กอนุบาลหรือไม่ อย่างไร

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ท่านได้นำกิจกรรมการเรียนการสอนใดบ้างมาจัดในสนามเด็กเล่น และกิจกรรมใดที่ท่านใช้มากที่สุด
2. ท่านมีแนวคิดอย่างไรในการใช้บริเวณสนามเด็กเล่นในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กอนุบาล

3. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสนามเด็กเล่นเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อยอย่างไร

บทบาทครู

1. ท่านมีส่วนในการดูแลเด็กและความสะอาดในสนามเด็กเล่นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าในการใช้สนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาลจำนวนครูกับจำนวนเด็กมีความเหมาะสมกันหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านมีการสังเกตพฤติกรรมเด็กในการใช้สนามเด็กเล่นหรือไม่ อย่างไร
4. ปัญหาที่พบเกี่ยวกับเครื่องเล่นสนาม อุปกรณ์สำหรับการเล่นสำหรับเด็กอนุบาลมีอะไรบ้าง และมีแนวทางแก้ไขหรือข้อเสนอแนะอย่างไร

แบบบันทึกการสังเกตการใช้สนามเด็กเล่น
เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

.....

...

วัตถุประสงค์

แบบสังเกตฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สนามเด็กเล่นของคุณและเด็กอนุบาล ในด้านการใช้งาน และด้านการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

ผู้ให้ข้อมูล

คุณและเด็กอนุบาล

รายละเอียดของแบบสังเกต

แบบสังเกตฉบับนี้เป็นแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structure Observation) โดยผู้สังเกตจดบันทึกพฤติกรรมของคุณและเด็กอนุบาลในการใช้งานและการดูแลรักษา โดยศึกษาจากกรอบแนวคิดการศึกษาในการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

1. ศึกษาขอบเขตเรื่องที่จะสังเกต จากกรอบแนวคิดการศึกษาในการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น
2. ทำการสังเกตด้วยความตั้งใจตลอดเวลาที่สังเกต และไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือกิจกรรม พฤติกรรมที่สังเกต ได้แก่ พฤติกรรมที่คุณและเด็กแสดงให้เห็น พฤติกรรมของคุณที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก และพฤติกรรมของเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก
3. ช่วงเวลาที่สังเกต คือ ช่วงเวลาตั้งแต่เด็กเริ่มมาโรงเรียนและใช้สนามเด็กเล่นจนกระทั่งเด็กกลับบ้าน
4. จดบันทึก ใช้เทปบันทึกเสียงและถ่ายภาพกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
5. รวบรวมเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น รูปถ่ายกิจกรรม พอร์ตโฟลิโอ บันทึกเหตุการณ์ประจำวัน บันทึกจากห้องพยาบาล วิจัยในชั้นเรียน เอกสารการให้ความรู้แก่คุณอนุบาลเกี่ยวกับเรื่องการจัดสนามเด็กเล่น ฯลฯ

กรอบแนวคิดการศึกษาในการสังเกตพฤติกรรมในการใช้งานและการดูแลรักษาสวนเด็กเล่น

ประเด็นที่ศึกษา	ลักษณะการใช้งานและการดูแลสวนเด็กเล่น
การใช้งาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เปิดโอกาสให้เด็กใช้สวนเด็กเล่นที่เหมาะสม <ol style="list-style-type: none"> 1.1 เด็กได้ใช้สวนเด็กเล่นก่อนเข้าเรียน 1.2 เด็กได้ใช้สวนเด็กเล่นตามตารางกิจกรรมประจำวัน 1.3 เด็กได้ใช้สวนเด็กเล่นในเวลาว่าง 1.4 เด็กได้ใช้สวนเด็กเล่นหลังเลิกเรียน 1.5 เด็กได้ใช้สวนเด็กเล่นในกิจกรรมพิเศษต่างๆ เช่น วันลอยกระทง วันเด็ก ฯลฯ 2. กำหนดกฎระเบียบและข้อตกลงในการใช้สวนเด็กเล่น <ol style="list-style-type: none"> 2.1 บอกวิธีการเล่นที่เหมาะสมกับเครื่องเล่นแต่ละชนิด 2.2 บอกวิธีการปฏิบัติตนในการใช้สวนเด็กเล่น 2.3 ไม่อนุญาตให้เด็กใช้สวนเด็กเล่นหลังจากรับประทานอาหาร 2.4 ไม่อนุญาตให้เด็กใช้สวนเด็กเล่นขณะที่มีแดดร้อนจัดหรือฝนตก 2.5 ไม่อนุญาตให้เด็กใส่รองเท้าแตะในสวนเด็กเล่น 2.6 ไม่อนุญาตให้เด็กนำอาหารมารับประทานในสวนเด็กเล่น 3. จัดให้มีครูขณะที่เด็กเล่นอยู่ในสวนเด็กเล่น <ol style="list-style-type: none"> 3.1 มีครูขณะเด็กเล่น 3.2 จำนวนครูมีความเหมาะสมกับจำนวนเด็ก (1:20) 4. จัดเกมและกิจกรรมการเรียนรู้การสอนต่างๆ ในสวนเด็กเล่น <ol style="list-style-type: none"> 4.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ใช้สวนเด็กเล่นเป็นสถานที่ในการเรียนรู้ 4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้สวนเด็กเล่น 4.3 เล่นเกมต่างๆ ในสวนเด็กเล่น 4.4 จัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงหน่วยการเรียนรู้หรือเนื้อหาที่เด็กเรียน 4.5 เปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมตามความสามารถและความสนใจของเด็กเอง 5. บทบาทและหน้าที่ของครูในสวนเด็กเล่น <ol style="list-style-type: none"> 5.1 ครูบอกกฎระเบียบและข้อตกลงในการใช้สวนเด็กเล่น 5.2 ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ 5.3 ครูอยู่ในบริเวณที่เด็กทำกิจกรรมการใช้สวนเด็กเล่น 5.4 ครูเข้าไปช่วยเหลือเด็กทันทีเมื่อเด็กมีปัญหาในขณะที่เล่น 5.5 ครูสังเกตดูแลความปลอดภัย 5.6 ครูแนะนำเด็กให้ระมัดระวังการใช้สวนเด็กเล่น 5.7 ครูตักเตือนเมื่อเด็กมีพฤติกรรมการเล่นที่ไม่เหมาะสม 5.8 ครูพูดคุยกับเด็กขณะทำกิจกรรมหรือเกม 5.9 ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและช่วยแก้ปัญหาระหว่างการเล่น 5.10 ครูให้แรงเสริมทางบวกแก่เด็ก

ประเด็นที่ศึกษา	ลักษณะการใช้งานและการดูแลสนามเด็กเล่น
การดูแลรักษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำความสะอาดบริเวณต่างๆในสนามเด็กเล่นอย่างสม่ำเสมอ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดในสนามเด็กเล่นทุกเช้า 1.2 ครูดูแลทำความสะอาดในสนามเด็กเล่นทุกครั้งก่อนและหลังเล่น 1.3 เด็กๆช่วยกันเก็บเศษขยะและเก็บของเล่นในสนามเด็กเล่นก่อนเลิกเล่น 1.4 กำหนดระยะเวลาในการทำทำความสะอาด 2. ดูแลสภาพแวดล้อมในสนามเด็กเล่นให้เหมาะสมต่อการใช้งาน <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ตัดแต่งต้นไม้และดอกไม้ไม่ให้กีดขวางการเล่นของเด็ก 2.2 รดน้ำต้นไม้และดอกไม้อยู่เสมอ 2.3 ใส่ปุ๋ยให้กับต้นไม้และดอกไม้ 3. ตรวจสอบความปลอดภัยของเครื่องเล่นอย่างสม่ำเสมอ <ol style="list-style-type: none"> 3.1 มีการบันทึกสภาพทั่วไปของสนามเด็กเล่นอย่างสม่ำเสมอ 3.2 มีการประเมินสภาพของเครื่องเล่นอย่างสม่ำเสมอ 4. ซ่อมแซมเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ต่างในสนามให้พร้อมต่อการใช้งาน <ol style="list-style-type: none"> 4.1 ซ่อมแซมเครื่องเล่นที่ชำรุด 4.2 เมื่อพบเครื่องเล่นที่ชำรุดและไม่สามารถซ่อมแซมได้ ต้องมีการติดป้ายห้ามเล่นหรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่นสนามที่ชำรุดออกจากสนามเด็กเล่น 4.3 มีการจัดหาอุปกรณ์และเครื่องเล่นสนามใหม่ๆ

การบันทึกข้อมูล

1. บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต ได้แก่ ชื่อผู้ดูแลเด็กอนุบาล จำนวนเด็ก วันที่สังเกต เวลาที่เริ่มสังเกต ให้เรียบเรียงก่อนทำการสังเกต
2. บันทึกพฤติกรรมผู้ดูแลเด็กและเด็กอนุบาลตามกรอบแนวคิดการศึกษาในการสังเกตพฤติกรรมในการใช้งานและการดูแลสนามเด็กเล่นในช่อง “พฤติกรรมผู้ดูแลเด็กและเด็กอนุบาล”
3. เมื่อเลิกสังเกตให้บันทึกเวลาที่สิ้นสุดการสังเกต

การใส่ดัชนีเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ให้ผู้สังเกตพิจารณาว่าพฤติกรรมของผู้ดูแลเด็กและเด็กอนุบาลที่บันทึกไว้สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมในการใช้งานและการดูแลสนามเด็กเล่นจากกรอบแนวคิดการศึกษาในการสังเกตพฤติกรรมในการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น ให้ใส่รหัสสำหรับพฤติกรรมที่สังเกตตามรหัสที่ระบุในกรอบแนวคิดการศึกษาในการสังเกตพฤติกรรมในการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น

แบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่น

เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์

แบบสำรวจฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสนามเด็กเล่นของโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

แหล่งข้อมูล

โรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นอนุบาลในกรุงเทพมหานครทั้ง 4 สังกัด คือ สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา

รายละเอียดของแบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่น

แบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานครเป็นแบบสำรวจรายการ แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน
- ตอนที่ 2 การจัดสนามเด็กเล่น
- ตอนที่ 3 แผนผังการจัดสนามเด็กเล่น

ารปฏิบัติในการใช้แบบสำรวจ

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสนามเด็กเล่นที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลอย่างละเอียด และทำความเข้าใจประเด็นในการสำรวจให้ชัดเจน
2. บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับชื่อโรงเรียน วัน เวลาที่สำรวจให้เรียบร้อยก่อนเริ่มการสำรวจ
3. บันทึกการสำรวจ ตอนที่ 2 โดยวิธีการบันทึกดังนี้
  - 3.1 ทำการบันทึกข้อมูลตามรายการในแบบสำรวจหากพบรายการใดให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการสำรวจ "พบ" หรือถ้าไม่พบรายการใดให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการสำรวจว่า "ไม่พบ"
  - 3.2 เมื่อมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะหรือพบสิ่งที่เกี่ยวข้องกับแต่ละรายการให้ทำการบันทึกในช่องรายละเอียดเพิ่มเติม

แบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่น

เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

โรงเรียน.....

สำรวจวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....เวลา.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน

1. สถานที่ตั้งของโรงเรียน.....
2. โรงเรียนเปิดทำการสอนระดับ.....
3. ขนาดโรงเรียน.....จำนวนนักเรียนทั้งหมด.....คน จำนวนสนามเด็กเล่น.....แห่ง
4. จำนวนนักเรียนอนุบาล.....คน ประกอบด้วย
  - 4.1 ชั้นอนุบาลปีที่ 1(3-4 ขวบ) .....คน ชาย.....คน หญิง.....คน
  - 4.2 ชั้นอนุบาลปีที่ 2(4-5 ขวบ) .....คน ชาย.....คน หญิง.....คน
  - 4.3 ชั้นอนุบาลปีที่ 3(5-6 ขวบ) .....คน ชาย.....คน หญิง.....คน
5. ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร
  - 5.1 ครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น.....คน
  - 5.2 ครูผู้ช่วยและพี่เลี้ยงเด็ก รวมทั้งสิ้น.....คน
  - 5.3 อื่นๆ (โปรดระบุ).....คน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่น

โรงเรียน.....วันเดือนปีที่สำรวจ.....เวลา.....

ตอนที่ 2 การจัดสนามเด็กเล่น

รายการที่สำรวจ	ผลการสำรวจ		รายละเอียดเพิ่มเติม
	พบ	ไม่พบ	
1. การออกแบบพื้นที่			
- ความกว้างของสนามมีอัตราส่วนเด็ก 1คนต่อ120ตร.ซม.			
- จัดสนามเด็กเล่นกลางแจ้ง			
2. การเลือกเครื่องเล่นสนาม			
- ยึดติดเครื่องเล่นสนามกับพื้นสนามทุกชิ้น			
- เครื่องเล่นสนามมีระยะห่างระหว่างบันไดน้อยกว่า 30 เซนติเมตร			

ตอนที่ 3 แผนผังการจัดสนามเด็กเล่น

ชื่อโรงเรียน.....

วัน/เดือน/ปีที่สำรวจ.....เวลา.....

แผนผังการจัดสนามเด็กเล่น

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์ เกิดเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2524 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อปีการศึกษา 2545 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย